

GMINA RUDNIK

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY RUDNIK
NA LATA 2010 - 2013**

AKTUALIZACJA

PROJEKT

Rudnik, październik 2010r.

ZAMAWIAJĄCY:

GMINA RUDNIK

ul. Kozielska 1
47-411 Rudnik

32 410 64 28

32 410 63 67 wew. 123

urząd@gmina-rudnik.pl

www.gmina-rudnik.pl

WYKONAWCA:

ul. Węgierska 13
47-400 Racibórz

ul. Opawska 31/3
47-400 Racibórz

(032) 415 00 33

0504-947-946

(032) 415 12 22

biuro@olteko.pl

www.olteko.pl

AUTOR: mgr inż. Olga Thym

SPIS TREŚCI

1	WPROWADZENIE	9
1.1	PRZEDMIOT OPRACOWANIA.....	9
1.2	ZAKRES I CEL OPRACOWANIA.....	9
2	METODYKA OPRACOWANIA DOKUMENTU	9
3	KRÓTKA CHARAKTERYSTYKA GMINY RUDNIK	10
3.1	POŁOŻENIE GMINY	10
3.2	DANE DEMOGRAFICZNE.....	11
3.3	BUDOWA GEOLOGICZNA.....	12
3.4	HYDROGRAFIA I HYDROLOGIA GMINY ¹	12
3.4.1	HYDROGRAFIA.....	12
3.4.2	HYDROLOGIA.....	13
3.4.3	ZAOPATRZENIE W WODĘ	14
3.4.4	OCHRONA PRZED POWODZIĄ I SUSZĄ	14
3.4.5	KANALIZACJA I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW	15
3.5	WARUNKI KLIMATYCZNE	15
3.6	WARUNKI GLEBOWE.....	16
3.7	OBSZARY OCHRONY PRZYRODY	16
4	ZAŁOŻENIA OCHRONY ŚRODOWISKA DO 2017R.	17
4.1	UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE	17
4.1.1	POZIOM KRAJOWY	17
4.1.2	POZIOM WOJEWÓDZKI.....	18
4.1.3	POWIATOWY	22
4.2	CEL NADRZĘDNY	23
4.3	PRIORYTETY EKOLOGICZNE	23
5	OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH.....	24
5.1	OCHRONA PRZYRODY.....	24
5.1.1	STAN AKTUALNY	24
5.1.2	CELE	28
5.1.3	PROGRAM DZIAŁAŃ	28
5.2	OCHRONA I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ LASÓW	28
5.2.1	STAN AKTUALNY	28
5.2.2	CELE	29
5.2.3	PROGRAM DZIAŁAŃ	29

5.3	RACJONALNE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI WODY	30
5.3.1	STAN AKTUALNY	30
5.3.2	CELE	40
5.3.3	PROGRAM DZIAŁAŃ	40
5.4	OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI	40
5.4.1	STAN AKTUALNY	41
5.4.2	CELE	44
5.4.3	PROGRAM DZIAŁAŃ	44
5.5	WYKORZYSTANIE SIŁY WIATRU	44
5.5.1	STAN AKTUALNY	44
5.5.2	CELE	46
5.5.3	PROGRAM DZIAŁAŃ	46
6	POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO	47
6.1	ŚRODOWISKO A ZDROWIE	47
6.1.1	STAN AKTUALNY	47
6.1.2	CELE	47
6.1.3	PROGRAM DZIAŁAŃ	48
6.2	JAKOŚĆ POWIETRZA	50
6.2.1	STAN AKTUALNY	50
6.2.2	CELE	52
6.2.3	PROGRAM DZIAŁAŃ	52
6.3	OCHRONA WÓD	52
6.3.1	STAN AKTUALNY	52
6.3.2	CELE	52
6.3.3	PROGRAM DZIAŁAŃ	52
6.4	GOSPODARKA ODPADAMI	53
6.4.1	STAN AKTUALNY	53
6.4.2	CELE:	55
	CELE KRÓTKOTERMINOWE DO OSIĄGNIĘCIA DO 2012 ROKU:	55
	CELE DŁUGOTERMINOWE DO OSIĄGNIĘCIA DO 2018 ROKU.	56
6.4.3	PROGRAM DZIAŁAŃ	56
6.5	ODDZIAŁYWANIE HAŁASU I PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	62
6.5.1	STAN AKTUALNY	62
6.5.2	CELE	63
6.5.3	PROGRAM DZIAŁAŃ	63
7	HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY REALIZACJI PROGRAMU	63
8	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU	74

9	ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKIEM.....	75
9.1	INSTRUMENTY ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKIEM.....	75
9.2	ZARZĄDZANIE GMINNYM PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA.....	77
10	MONITORING REALIZACJI PROGRAMU.....	78
11	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIETECHNICZNYM	81
12	BAZA INFORMACYJNA	84

SPIS RYSUNKÓW:

Rysunek 1.	Położenie Gminy Rudnik na tle Powiatu Raciborskiego.....	10
Rysunek 2.	Mapa Gminy Rudnik.....	11
Rysunek 3.	Mapa hydrograficzna Gminy Rudnik.....	13
Rysunek 4.	Położenie Gminy Rudnik na tle głównych form ochrony przyrody województwa śląskiego.....	25
Rysunek 5.	Główne Zbiorniki Wodne w woj. śląskim z uwzględnieniem Gminy Rudnik.....	30
Rysunek 6.	Jakość wód podziemnych w utworach trzeciorzędu i czwartorzędu.....	32
Rysunek 7.	Zlewnie rzek województwa śląskiego.....	35
Rysunek 8.	Mapa hydrograficzna Gminy Rudnik.....	35
Rysunek 9.	Wstępna klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego wód województwa śląskiego w 2008r.....	38
Rysunek 10.	Wstępna ocena eutrofizacji za lata 2004 - 2007, województwo śląskie.....	39
Rysunek 11.	Mapa bonitacyjna potrzeb wapnowania Gminy Rudnik i województwa śląskiego.....	43
Rysunek 12.	Tereny Gminy Rudnik z przeznaczeniem pod turbiny wiatrowe.....	45
Rysunek 13.	Schemat zarządzania Programem.....	77

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Rudnik w latach 2002 – 2009.....	11
Wykres 2. Ludność Gminy Rudnik według płci w latach 2002 – 2009.....	12
Wykres 3. Struktura powierzchni Gminy Rudnik.....	16
Wykres 4. Porównanie zużycia wody z wodociągów na 1 mieszkańca w Gminie Rudnik i woj. śląskim.....	34
Wykres 5. Powierzchnia gruntów pod wodami w Gminie Rudnik.....	36
Wykres 6. Udział poszczególnych gruntów w Gminie Rudnik.....	41
Wykres 7. Udział klas bonitacyjnych gruntów ornych w Gminie Rudnik.....	42
Wykres 8. Ilość zebranych zmieszanych odpadów komunalnych w poszczególnych latach.....	53
Wykres 9. Emisja jednostkowa zebranych odpadów komunalnych w latach 2004 -2008.....	53
Wykres 10. Ilość selektywnie zebranych odpadów komunalnych z terenu Gminy Rudnik w latach 2006 – 2008.....	54

SPIS TABEL:

Tabela 1. Użytkowanie terenów w Gminie Rudnik.....	16
Tabela 2. Pomniki przyrody ożywionej na terenie Gminy Rudnik.....	26
Tabela 3. Inne cenne walory przyrodnicze na terenie Gminy Rudnik.....	27
Tabela 4. Wyniki jakości wód podziemnych w 2009r.....	33
Tabela 5. Zaspotrzenie w wodę w Gminie Rudnik.....	33
Tabela 6. Grunty pod wodami w Gminie Rudnik.....	36
Tabela 7. Udział poszczególnych gruntów w Gminie Rudnik.....	42
Tabela 8. Podział gruntów Gminy Rudnik na klasy bonitacyjne.....	42
Tabela 9. Zinventaryzowana ilość wyrobów azbestowych na terenie Gminy Rudnik.....	49
Tabela 10. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń według kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.....	50
Tabela 11. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń według kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin.....	50
Tabela 12. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń według kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia i ochrony roślin.....	51
Tabela 13. Ilość zebranych zmieszanych odpadów komunalnych w latach 2004 – 2008.....	53
Tabela 14. Ilość odpadów wyselekcjonowanych ze strumienia odpadów komunalnych w Gminie Rudnik w latach 2006 - 2008.....	54
Tabela 15. Harmonogram realizacji wytyczonych zadań na lata 2009 – 2012.....	58
Tabela 16. Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji Programu.....	64
Tabela 17. Harmonogram realizacji przedsięwzięć w latach 2010 – 2017.....	70

Tabela 18. Zestawienie szacunkowych nakładów finansowych na realizację Programu w latach 2010 – 2013.....	73
Tabela 19. Możliwości finansowania zadań wyznaczonych do realizacji w Gminie Rudnik.	74
Tabela 20. Instrumenty zarządzania środowiskiem.	75
Tabela 21. Wskaźniki monitorowania założeń Programu.....	79

STOSOWANE SKRÓTY:

A_WPGO	Aktualizacja Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami
A_PPGO	Aktualizacja Powiatowego Planu Gospodarki Odpadami
BDR	Bank Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego
bd	Brak danych
bk	Bez kosztów
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GPZON	Gminny Punkt Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych
GUS	Główny Urząd Statystyczny
kg	Kilogram
Kpgo 2010	Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010
M	Mieszkaniec
Mg	Tona (megagram)
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ONE	Program Ograniczania Niskiej Emisji
PFOŚiGW	Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
PGO	Plan Gospodarki Odpadami
POIiŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
PPGO	Powiatowy Plan Gospodarki Odpadami
PP OiZRL	Program Priorytetowy Ochrona i Zrównoważony Rozwój Lasów
RGOK	Regiony Gospodarki Odpadami Komunalnymi
RPO WŚ	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego
s.m.	Sucha masa
UE	Unia Europejska
UG	Urząd Gminy
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WPGO	Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Śląskiego
WPO WŚ	Wojewódzki Program Operacyjny Województwa Śląskiego
WSO	Wojewódzki System Odpadowy dla woj. śląskiego (Wojewódzka Baza Danych o gospodarowaniu odpadami) – system gromadzący informacje i dane o gospodarce odpadami prowadzony przez Marszałka Województwa
ZSEiE	Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny
ZZO	Zakład Zagospodarowania Odpadów

1 WPROWADZENIE

1.1 PRZEDMIOT OPRACOWANIA

Przedmiotem niniejszego opracowania jest aktualizacja „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Rudnik na lata 2010 -2013”.

Sporządzenie gminnego programu ochrony środowiska, podobnie jak polityki ekologicznej państwa, wynika z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2008r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.), zwanej dalej w skrócie Poś, która nakłada na organ wykonawczy gminy obowiązek opracowania i uchwalania programu ochrony środowiska (art. 17 Poś ust. 1). Program ochrony środowiska, podobnie jak politykę ekologiczną państwa (art. 14 ust. 2 Poś), przyjmuje się na 4 lata, z tym że przewidziane w nim działania w perspektywie obejmują kolejne 4 lata.

Pierwszy program ochrony środowiska dla gminy Rudnik przyjęty został przez Radę Gminy Rudnik Uchwałą Nr XVIII/167/04 z dnia 28 kwietnia 2004r. w sprawie uchwalenia „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Rudnik”.

1.2 ZAKRES I CEL OPRACOWANIA

Celem aktualizacji programu ochrony środowiska jest konieczność określenia kierunków działań, wyznaczenie celów i konkretnych zadań do realizacji związanych z wdrożeniem efektywnego systemu zarządzania ochroną środowiska w gminie.

Zakres aktualizowanego dokumentu przewiduje określenie:

- 1) celów ekologicznych,
- 2) priorytetów ekologicznych,
- 3) poziomów celów długoterminowych,
- 4) rodzajów i harmonogramu działań proekologicznych,
- 5) środków niezbędnych do osiągnięcia celów, w tym mechanizmów prawno-ekonomicznych oraz środków finansowych.

2 METODYKA OPRACOWANIA DOKUMENTU

Z uwagi na brak jednoznacznej, ustawowej metodyki dokonania aktualizacji programów ochrony środowiska, zastosowano metodykę zaproponowaną przez wykonawcę, właściwą dla planowania strategicznego.

Źródłem danych do sporządzenia niniejszego opracowania, były głównie raporty o stanie środowiska wydawane przez organy inspekcji ochrony środowiska oraz dane zawarte w Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego w Katowicach.

Niniejszy Program sporządzono wyznaczając:

- 1) dane wyjściowe,
- 2) istniejące problemy,
- 3) propozycje strategii rozwiązania zidentyfikowanych problemów,
- 4) propozycje zadań do realizacji wyznaczonej strategii.

Zawartość niniejszego dokumentu oparta jest głównie o zapisy trzech dokumentów, którymi są:

1. ustawa Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.),
2. Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016,
3. „Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym”.

3 KRÓTKA CHARAKTERYSTYKA GMINY RUDNIK

3.1 POŁOŻENIE GMINY

Administracyjnie Gmina Rudnik położona jest w południowo-zachodniej części województwa śląskiego w powiecie raciborskim. Geograficznie położona jest w obrębie Kotliny Raciborsko-Oświęcimskiej nad rzeką Odram. Położenie Gminy Rudnik na tle Powiatu Raciborskiego przedstawiono na rysunku 1.

Rysunek 1. Położenie Gminy Rudnik na tle Powiatu Raciborskiego.

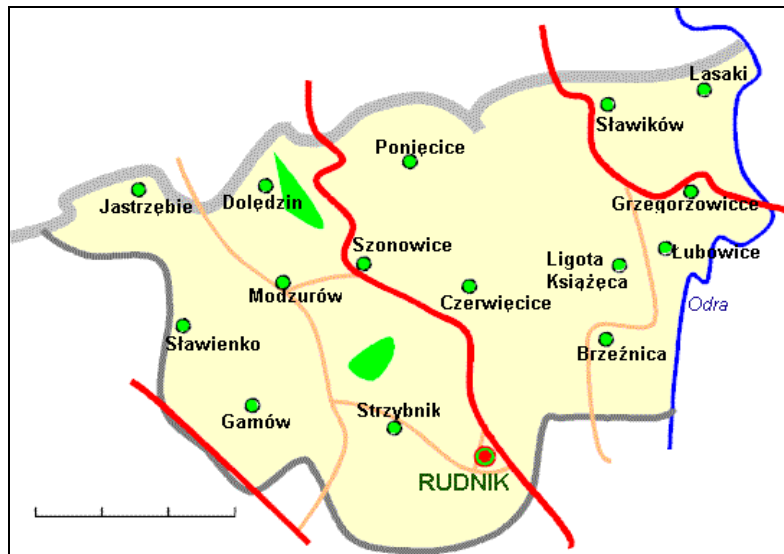
Źródło: www.gminy.pl

Gmina Rudnik jest gminą typowo rolniczą z przewagą gospodarstw indywidualnych o gruntach wysokich klas. Okres wegetacyjny roślin trwa od 210 do 230 dni, przymrozki występują od 80 do 100 dni w roku, a śnieg leży od 60 do 90 dni. Średnia temperatura roczna kształtuje się pomiędzy $+7^{\circ}\text{C}$ do $+8^{\circ}\text{C}$. Najcieplejszym miesiącem w roku jest lipiec, a najzimniejszym styczeń.

Opady kształtują się w granicach 600 – 900 mm rocznie. W 42 % wiatry wieją z kierunku zachodniego i południowo-zachodniego i przynoszą powiewy ciepłych mas powietrza pochodzących z Europy Zachodniej i basenu Morza Śródziemnego. Średnia roczna prędkość wiatru wynosi 2,2 m/s (źródło: <http://www.gmina-rudnik.pl>). Teren gminy przecina droga krajowa nr 45 relacji Opole - Chałupki. Dobra sieć połączeń i bliskość przejść granicznych stwarzają możliwości rozwoju gospodarczego. Relief pagórków z lasami mieszanymi i zabytkowymi zamkami daje możliwości inwestowania w turystykę. Położenie poszczególnych gospodarstw i wsi czyni z tego terenu atrakcyjne miejsce na działalność agroturystyczną.

W Łubowicach urodził się i tworzył niemiecki pisarz epoki romantyzmu Joseph von Eichendorff. Dodatkowym atutem gminy jest niska gęstość zaludnienia, czyste powietrze, cisza oraz lokalizacja licznych zespołów pałacowo-parkowych i atrakcji archeologicznych. Gmina zajmuje powierzchnię 73,94 km² i zamieszkiwana jest przez 5264 mieszkańców (stan na 2009r.). W skład gminy wchodzi następujące sołectwa: Brzeźnica, Czerwięcice, Gamów, Grzegorzowice, Jastrzębie, Lasaki, Ligota Książęca, Łubowice, Modzurów, Ponięcice, Rudnik, Sławików, Strzybnik, Szonowice. Rysunek 2 przedstawia mapę Gminy Rudnik.

Rysunek 2. Mapa Gminy Rudnik.

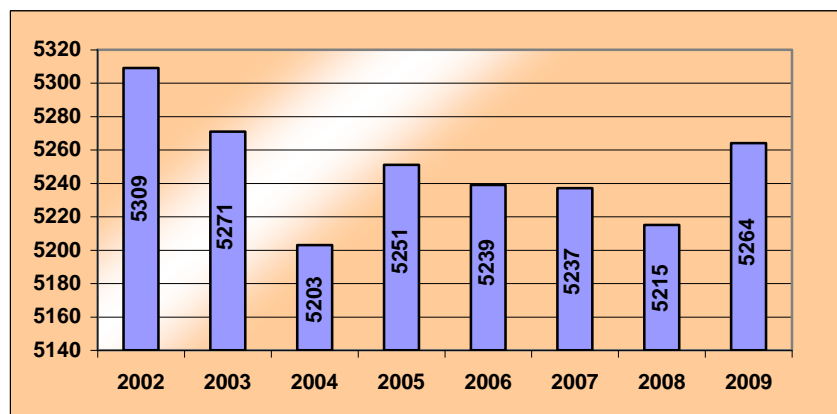

Źródło: www.gornyslask.pl

3.2 DANE DEMOGRAFICZNE

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w Gminie Rudnik liczba ludności na dzień 31.12.2009r. wynosiła 5 264 osoby.

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Rudnik w latach 2002 – 2009.

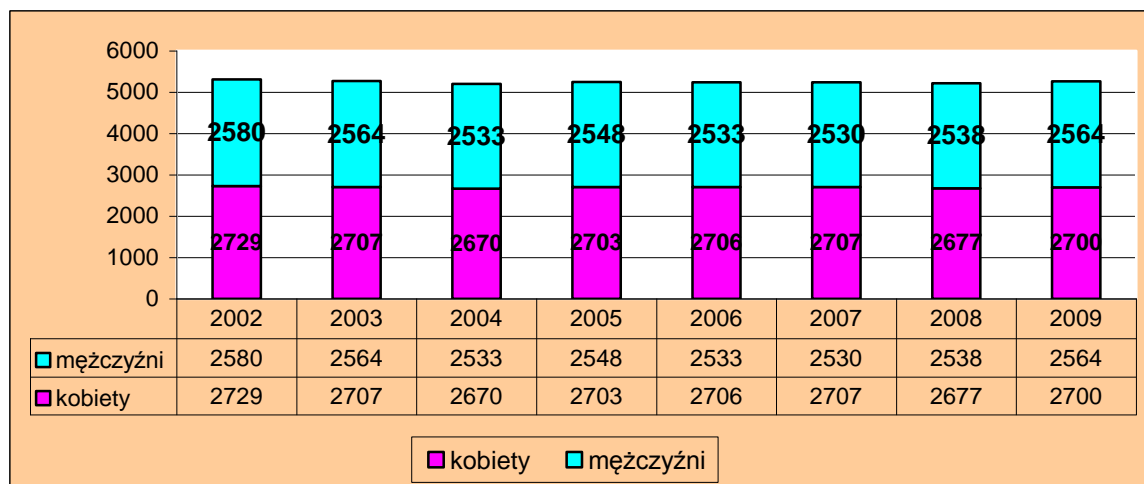

Źródło: GUS, UG Rudnik.

Jak wynika z wykresu 1 liczba ludności na przestrzeni ostatnich 8 lat charakteryzowała się zmiennym poziomem. W porównaniu z rokiem 2002 liczba osób zamieszkujących gminę w 2009r. zmniejszyła się o 45 osób tj. o 0,85%.

Wykres 2 obrazuje ludność Gminy Rudnik według płci w latach 2002 – 2009.

Wykres 2 Ludność Gminy Rudnik według płci w latach 2002 – 2009.

Źródło: GUS.

W latach 2002 – 2009 na terenie Gminy Rudnik kobiety stanowiły grupę dominującą.

3.3 BUDOWA GEOLOGICZNA¹

W ukształtowaniu powierzchni gminy charakterystyczne są powierzchniowe spłaszczenia, obecność bardzo licznych dolin rzecznych, zboczy dolin i wzniesień. Na prawie całej powierzchni gminy występują utwory lessowe szczególnie podatne na działanie wody, co sprawia, że tereny te są wrażliwe na procesy erozji.

Na powierzchniach o dużych spadkach występuje najsilniejsze zagrożenie erozją, dlatego konieczne jest stosowanie zabiegów przeciwoerozyjnych.

W gminie przeważają grunty rolne. Decydują o tym warunki glebowe, z przewagą gleb lessowych klas I–III. Gleby klasy IV występują na niewielkich obszarach w dolinie Odry. Natomiast reszta terenów to grunty niższych klas bonitacyjnych oraz tereny pod zabudową.

3.4 HYDROGRAFIA I HYDROLOGIA GMINY¹

3.4.1 HYDROGRAFIA

Obszar Gminy Rudnik znajduje się w obrębie dorzecza Odry. Teren gminy odwadniają cztery główne ciekі powierzchniowe wraz ze swoimi dopływami.

Są to:

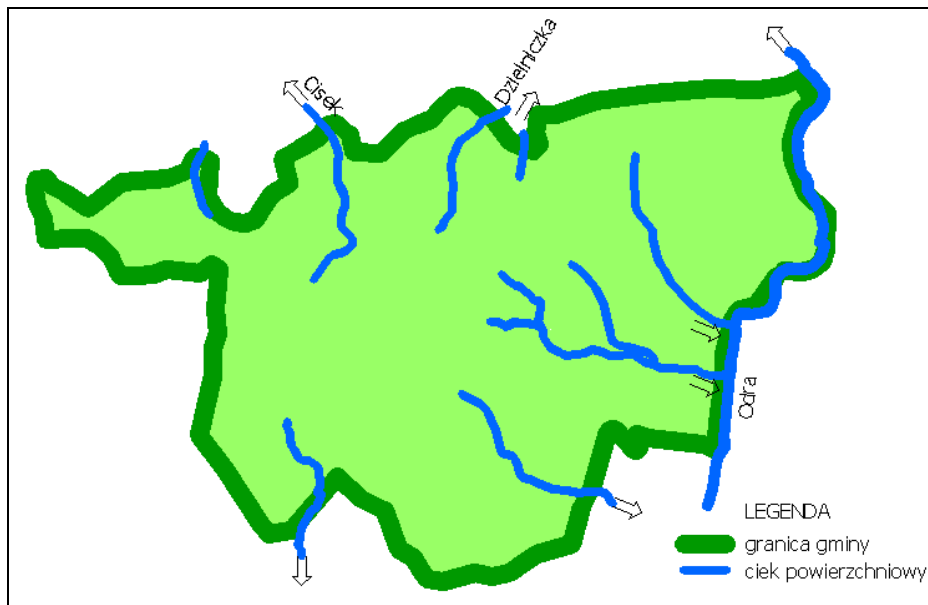
- rzeka Odra wraz z lewobrzeżnymi dopływami,

¹ POŚ Gminy Rudnik, 2004

- potok Dzielniczka wraz z dopływami,
- rzeka Cisek wraz z dopływami,
- potoki K2, K3, K5, K10, dopływ rzeki Psiny.

Wody powierzchniowe Rudnika przedstawia rysunek 3.

Rysunek 3. Mapa hydrograficzna Gminy Rudnik.

Źródło: Program Ochrony Środowiska Gminy Rudnik, maj 2004 r.

Rzeka Odra przepływa wzdłuż wschodniej granicy gminy.

Do Odry, jako jej lewobrzeżne dopływy, uchodzą potoki z sołectw Szonowice, Czerwięcice, Brzeźnica oraz sołectwa Sławików i Ligota Książęca.

Rzeka Dzielniczka, lewobrzeżny dopływ Odry, rozpoczyna swój bieg w sołectwie Szonowice i biegnie w kierunku północnym, poza granice gminy.

Rzeka Cisek, lewobrzeżny dopływ Odry, biegnie od sołectwa Modzurów w kierunku północnym.

Potok K2 rozpoczyna bieg w miejscowości Szonowice, biegnie w kierunku wschodnim i uchodzi do rzeki Odry w miejscowości Miedonia.

Całą sieć hydrologiczną gminy uzupełniają rowy melioracyjne odwadniające tereny rolne, leśne i wiejskie.

3.4.2 HYDROLOGIA

Obszar gminy położony jest w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP 352 - „Racibórz”, który jest zbiornikiem w utworach czwartorzędu.

Czwartorzędowe piętro wodonośne jest oceniane ogólnie jako wody wysokiej jakości klasy Ib. Częstym składnikiem wód w utworach czwartorzędowych są: żelazo, związki azotu, fosforany, które w zasadniczy sposób rzutują na klasę jakości.

Na terenie Rudnika wyznaczono również trzeciorzędowy Użytkowy Poziom Wodonośny – UPWP, badany w studni czynnej nr 72 regionalnego monitoringu wód.

Podstawą zaopatrzenia w wodę z tych utworów są kilkunasto-, kilkudziesięciometrowe utwory wodonośne sarmatu oraz (rejon Raciborza) kopalne struktury dolinne wypełnione utworami pliocenu (lub pliocenu i czwartorzędu). Jakość opisywanych wód jest dobra (klasa Ib i II).

Pod względem przydatności do picia i na potrzeby gospodarcze wody te spełniają odpowiednie normy.

Na obszarze gminy, użytkowy poziom wodonośny stanowią spągowe piaszczyste partie czwartorzędu oraz stropowe partie trzeciorzędu wykształcone jako żwiry grube z otoczkami i piaskiem. Jest to połączony czwartorzędowo-trzeciorzędowy poziom wodonośny ograniczony od góry przez pyły i piaski silnie pylaste, a od dołu przez łyły torontu. Miąższość tego poziomu wynosi ok. 22-23 m (od 37-39 m do 60-61m), prowadzi od wody o zwierciadle napiętym, stabilizującym się na głębokości od 29 m od powierzchni terenu.

3.4.3 ZAOPATRZENIE W WODĘ

Zaopatrzenie w wodę mieszkańców gminy odbywa się głównie poprzez automatyczną, kontenerową stację uzdatniania wody, pobierającą wodę z ujęcia własnego wód podziemnych w Rudniku (dwie studnie):

- średni pobór wody – 15 000 m³/mies.
- wydajność – 117 m³/h.

Na terenie gminy istnieje ujęcie wody w Strzybniku (siedem studni), administrowane do 2001 r. przez Gminę Rudnik, a obecnie przejęte przez Miasto Racibórz, które będzie zaspokajało w 50% potrzeby Miasta Raciborza.

3.4.4 OCHRONA PRZED POWODZIĄ I SUSZĄ

W chwili obecnej lewobrzeżna część doliny rzeki Odry na terenie Rudnika nie jest całkowicie chroniona wałem przeciwpowodziowym. Zbudowanie wału na prawobrzeżnej części doliny Odry sprawia, iż tereny położone w obrębie doliny Odry zagrożone są powodzią w czasie wezbrań wiosenno-letnich.

Obszar gminy leży całkowicie w dorzeczu rzeki Odry, a sieć rzeczna jest doskonale rozwinięta. Cechą charakterystyczną obszaru jest duża ilość cieków płynąca okresowo, zwykle wiosną po roztopach i latem po okresie intensywnych opadów atmosferycznych. W okresach wezbrań wiosenno-letnich stanowią zagrożenie w obrębie swych dolin. Terenami zagrożonymi powodzią są miejscowości Grzegorzowice, Łubowice, Lasaki.

Gmina posiada rozpoznany i sprecyzowany zakres niezbędnych przedsięwzięć dotyczących ochrony przed powodzią i suszą. Zrealizowany został odcinek lewostronnego obwałowania rzeki Odry w miejscowości Brzeźnica o długości ok. 1 km oraz odcinek od Ligoty do Grzegorzowic o długości ok. 4,2 km.

Do zrealizowania w ramach programu „Odra 2006” pozostała budowa lewostronnego obwałowania rzeki Odry – etap III, tj. odcinka o długości ok. 3,2 km.

Planowany zbiornik wodny „Racibórz” - polder Buków – ma pełnić funkcje ochrony przeciwpowodziowej Doliny Górnej i Środkowej Odry.

3.4.5 KANALIZACJA I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW

Kanalizacja sanitarna

Rudnik nie posiada sieci kanalizacyjnej i prawie cały obszar wymaga jej budowy. Jedynie częściowo skanalizowana jest wieś Modzurów i część wsi Ponięcice. Kanalizacja w Modzuruwie jest kanalizacją ogólnospławną, natomiast w Ponięcicach – sanitarną.

Kanalizacja deszczowa

Gmina nie posiada rozbudowanego systemu kanalizacji deszczowej. Nieznaczna część terenu w Rudniku posiada kanalizację deszczową o długości ok. 1,8 km. Poza tym, kanalizacja deszczowa może występować sporadycznie przy drogach, skąd zbiera i odprowadza wody deszczowe do przydrożnych rowów i lokalnych cieków.

Oczyszczalnie ścieków sanitarnych

Ścieki z zabudowy wsi Modzurów odprowadzane są do mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków w Modzuruwie wykonanej w 1973 r. Jest to oczyszczalnia w postaci rowu cyrkulacyjnego, o przepustowości 60 m³/d. Oczyszczalnia ta podczyszczała ścieki ogólnospławne z terenu byłej Stacji Hodowli Roślin w Modzuruwie oraz wsi Modzurów. Obecnie oczyszczalnia ta działa jako rów przepływowy, w którym ścieki są napowietrzane za pomocą mieszadła mechanicznego. Przeprowadzono modernizację oraz remont oczyszczalni, co doprowadziło do osiągnięcia wymaganych prawem norm w zakresie zawartości poszczególnych substancji w ściekach.

Natomiast ścieki z części wsi Ponięcice odprowadzane są do oczyszczalni mechaniczno-biologicznej o przepustowości 50 m³/d w Ponięcicach. Jest to oczyszczalnia z lat 70, wybudowana w celu oczyszczania ścieków bytowo-gospodarczych z byłego Gospodarstwa Rolnego. Obecnie oczyszczalnia ta służy do oczyszczania ścieków ze wspólnot mieszkaniowych po byłym gospodarstwie. Stan techniczny oczyszczalni jest zły, wymaga remontu i modernizacji.

Obydwie oczyszczalnie posiadają pozwolenie wodnoprawne.

Pozostałe ścieki sanitarne na terenie gminy gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych lub odprowadzane są w sposób niekontrolowany do ziemi i wód płynących. Część ścieków jest wywożona do oczyszczalni ścieków w Raciborzu.

3.5 WARUNKI KLIMATYCZNE

Klimat regionu Gminy Rudnik jest łagodny, na co wpływają: sąsiedztwo rzeki Odry, kompleksy leśne wschodniej części województwa opolskiego, a przede wszystkim mała odległość od wylotu Bramy Morawskiej, skąd napływają masy ciepłego, wilgotnego powietrza. Okres wegetacyjny roślin trwa od 210 do 230 dni, przymrozki notuje się w ciągu 80 do 100 dni w roku, a śnieg leży 60 do 90 dni.

Średnia temperatura roczna kształtuje się pomiędzy +7°C do +8°C. Najcieplejszy miesiąc to lipiec, średnia temperatura wynosi wówczas +17°C do +18°C, najzimniejszym zaś miesiącem jest styczeń, notuje się wówczas średnio -2°C do -3°C. Opady kształtują się w granicach 600 - 900 mm rocznie.

W 42% wiatry wieją z kierunku zachodniego i południowo-zachodniego, przynoszące powiewy ciepłych mas powietrza pochodzących z Europy Zachodniej i basenu Morza Śródziemnego. Średnia roczna prędkość wiatru - 2,2 m/s.

3.6 WARUNKI GLEBOWE

Tereny gminy wykorzystywane są głównie jako grunty rolne. Decydują o tym warunki glebowe, z przewagą gleb lessowych klas I–III. Gleby klasy IV występują również na niewielkich obszarach w dolinie Odry. Reszta terenów to grunty niższych klas bonitacyjnych oraz tereny pod zabudową. Grunty leśne stanowią szacunkowo tylko około 8% obszaru gminy.

Tabela 1. Użytkowanie terenów w Gminie Rudnik.

Lp.	Wyszczególnienie	Udział procentowy w całości gminy [%]
1.	Użytki rolne	86
2.	Lasy i grunty leśne	8
3.	Grunty zabudowane i zurbanizowane	4
4.	Nieużytki	0,4
5.	Tereny różne	1,6
Razem		100

Źródło: www.wikipedia.pl

Dobre warunki glebowe nie oznaczają jednak, że brak jest czynników ograniczających żyzność gleb. W przypadku gleb brunatnych mają one niski poziom próchnicy, a przez to ważne jest wapnowanie i właściwe nawożenie organiczne. W znacznej mierze obniżenie żyzności gleb spowodowane jest głównie działalnością człowieka.

Wykres 3 przedstawia strukturę użytkowania gruntów w Gminie Rudnik.

Wykres 3. Struktura powierzchni Gminy Rudnik.

Źródło: opracowanie własne.

3.7 OBSZARY OCHRONY PRZYRODY

Istniejące na terenie Gminy Rudnik formy ochrony przyrody przedstawiono w punkcie 5.1.1 niniejszego opracowania.

4 ZAŁOŻENIA OCHRONY ŚRODOWISKA DO 2017R.

4.1 UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

Wszystkie działania w sferze ochrony środowiska winny być spójne i wynikać z dokumentów wyższego szczebla tj. krajowego, wojewódzkiego oraz powiatowego. Ponadto, działania te muszą być zgodne z dokumentami poziomu lokalnego takimi jak „Strategia rozwoju gminy Rudnik na lata 2004 – 2015”, w której określono misję gminy jako:

„Najważniejszym celem, jaki wyznaczaliśmy sobie tworząc program działań, jest poprawa poziomu życia ogółu mieszkańców oraz powstrzymanie procesu wyludniania wsi.

W naszych wspólnych działaniach zmierzać będziemy do wielofunkcyjnego rozwoju miejscowości na terenie gminy. Chcemy, aby powstawały nowe stanowiska pracy w drobnej wytwórczości, usługach, a zwłaszcza w turystyce.

By to było możliwe musimy stworzyć sprzyjające warunki dla inwestowania i rozbudować infrastrukturę techniczną. Uważamy, że tylko gmina wyposażona w sprawnie funkcjonującą kanalizację, sieć gazową i dostęp do mediów oraz posiadająca nowoczesny układ komunikacyjny może być atrakcyjna dla inwestorów zewnętrznych. Osiągnięcie postępu gospodarczego będzie możliwe tylko wtedy, gdy pozyskamy przedsiębiorców posiadających kapitał do inwestowania.

Gmina Rudnik posiada bogate środowisko przyrodnicze, które musimy zachować dla przyszłych pokoleń. Dlatego rozwój gminy musi mieć charakter zrównoważony, uwzględniający ochronę środowiska i dziedzictwa kulturowego”.

4.1.1 POZIOM KRAJOWY

Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016

W zaktualizowanej Polityce Ekologicznej Państwa, jako jej najważniejsze zadania określono: poprawę jakości środowiska, uwzględnienie zasad zrównoważonego rozwoju, zatrzymanie niekorzystnych zmian klimatu oraz ochronę zasobów naturalnych. W dokumencie tym szczególną uwagę poświęcono zadaniom związanym z kontynuowaniem zalesień i zadrzewianiu korytarzy ekologicznych. Ponadto, zwrócono uwagę na duże znaczenie procesów edukacji ekologicznej poprzez zwiększenie działań zmierzających do podnoszenia świadomości ekologicznej społeczeństwa według zasady „myśl globalnie, działaj lokalnie”.

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007 – 2013 (NSRO)

Jest to dokument opracowany w celu realizacji w latach 2007- 2013 na terytorium Polski polityki spójności Unii Europejskiej. Głównym celem strategii jest tworzenie warunków wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Strategia ta jest wdrażana m.in. poprzez Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko. W ramach tego Programu przewiduje się 17 osi priorytetowych, w tym m.in. gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi, zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska, przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska, ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych, transport przyjazny środowisku, infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku.

4.1.2 POZIOM WOJEWÓDZKI

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”

Strategia rozwoju województwa jest jednym z głównych narzędzi polityki regionalnej i określa kierunki rozwojowe regionu. Zaktualizowana strategia została uchwalona przez Sejmik Województwa Śląskiego w dniu 17 lutego 2010r. Uchwałą Nr 1 w sprawie aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2020 poprzez przyjęcie Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego Śląskie 2020. W Strategii określono wizję województwa śląskiego w roku 2020: „Województwo śląskie będzie regionem zapewniającym dostęp do usług publicznych o wysokim standardzie, o nowoczesnej i zaawansowanej technologicznie gospodarce oraz istotnym partnerem w procesie rozwoju Europy.” Osiągnięcie tej wizji będzie wymagało prowadzenia działań w trzech priorytetach:

- 1) województwo śląskie regionem nowej gospodarki kreującym i skutecznie absorbującym technologie (priorytet A),
- 2) województwo śląskie regionem o powszechnej dostępności do regionalnych usług publicznych o wysokim standardzie (priorytet B),
- 3) województwo śląskie znaczącym partnerem kreacji kultury, nauki i przestrzeni europejskiej (priorytet C).

W ramach priorytetu B przewiduje się, iż rozwój gospodarczy regionu musi być ściśle powiązany z poprawą jakości życia mieszkańców. Przewiduje się dalszą rozbudowę infrastruktury ochrony środowiska.

Infrastruktura w zakresie gospodarki wodnej powinna zapewniać dostawę odpowiedniej ilości wody pitnej oraz zbieranie, oczyszczanie i zrzut ścieków. Szczególną uwagę należy poświęcić przebudowie systemu retencji wód powierzchniowych oraz ochronie terenów występowania zbiorników wód głębinowych, przy jednoczesnym ograniczaniu tendencji do wprowadzania nowej zabudowy na terenach zalewowych dolin rzecznych. Ponadto, w celu uzyskania i utrzymania wysokiej jakości wód powierzchniowych i podziemnych jest budowa systemów gromadzenia i oczyszczania ścieków, dopasowanych do przestrzennej struktury zabudowy, w tym dostosowanej do układu zlewni hydrograficznej.

Działania w zakresie gospodarki odpadami powinny skupiać się na szczeblu regionalnym, a dla odpadów niebezpiecznych na szczeblu ponadregionalnym.

Ochrona powietrza przed zanieczyszczeniami, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz dążenie do większej efektywności energetycznej, skutkujące ograniczeniem emisji CO₂, winny stanowić główne zagadnienia w dziedzinie ochrony środowiska. Należy ograniczać emisję przemysłową, niską emisję oraz emisję z wyrobów zawierających azbest.

Ważnym elementem jest również zachowanie i kształtowanie krajobrazu, ochrona i wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego, dziedzictwa kulturowego wsi.

Program Rozwoju Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego na lata 2007- 2013

Głównym celem Programu jest stymulowanie dynamicznego rozwoju subregionu zachodniego przy wzmocnieniu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej regionu.

Jednym z sześciu celów szczegółowych określono poprawę jakości środowiska. Budowę zbiornika retencyjnego „Racibórz” określono jako dodatkowy aspekt podkreślający atrakcyjność przyrodniczą i krajobrazową przy jednoczesnym zapewnieniu ochrony przed

powodzą. Stwierdzono również, iż konieczny jest rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i zwiększenie ilości ścieków oczyszczonych, a także zmniejszenie ilości odpadów obciążających środowisko poprzez np. wprowadzenie szerokiego recyklingu odpadów i ich segregacji, stworzenie regionalnego systemu gospodarki odpadami. Należy również podjąć działania związane ze zmniejszeniem zanieczyszczeń powietrza pyłami i gazami, przy zastosowaniu alternatywnych źródeł energii i prowadzeniu prac termo modernizacyjnych.

Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do 2004 roku oraz cele długoterminowe do roku 2015

W Programie Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego wyznaczono cele długoterminowe w zakresie:

- 1) ochrony zasobów wodnych:

Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania.

- 2) ochrony powietrza atmosferycznego:

Polepszenie jakości powietrza atmosferycznego.

- 3) ochrony przed hałasem:

Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców i środowiska poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów

- 4) ochrony przed niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym:

Kontrola i ograniczenie emisji promieniowania niejonizującego do środowiska.

- 5) zapobieganiu poważnym awariom:

Eliminowanie i zmniejszenie skutków dla środowiska z tytułu awarii przemysłowych.

- 6) gospodarki odpadami:

Minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost wtórnego wykorzystania i bezpieczne składowanie pozostałych odpadów.

- 7) terenów przemysłowych:

Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego.

- 8) ochrony powierzchni ziemi i gleb:

Racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych, zwłaszcza w ujęciu długookresowym.

- 9) ochrony przyrody:

Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej (genetycznej gatunkowej i siedliskowej) i krajobrazowej oraz wzrost lesistości województwa i ochrona lasów.

Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku z uwzględnieniem perspektywy do 2018 roku (projekt)

Naczelną zasadą przyjętą w aktualizacji Programu jest zasada zrównoważonego rozwoju, która umożliwia zharmonizowany rozwój gospodarczy i społeczny zgodny z ochroną

walorów środowiska. Nadrzędnym celem *Programu* jest: **Rozwój gospodarczy przy zachowaniu i poprawie stanu środowiska naturalnego województwa.**

W ramach strategii działań wyznaczono 10 celów głównych, w których wyznaczono cele długo- i krótkoterminowe. Cele długoterminowe mają być zrealizowane do 2018 roku, a cele krótkoterminowe do 2013 roku.

1. Powietrze atmosferyczne (P)

Cel długoterminowy do roku 2018:

Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza oraz ograniczanie zużycia energii i wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł.

Cele krótkoterminowe do roku 2013:

P 1. Stworzenie, przyjęcie i realizacja Programów służących ochronie powietrza oraz ich aktualizacja, a także koordynowanie ich skuteczności.

P 2. Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych.

P 3. Ograniczanie zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

P 4. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie ochrony powietrza.

2. Zasoby wodne (W)

Cel długoterminowy do roku 2018:

Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania.

Cele krótkoterminowe do roku 2013:

W 1. Stworzenie zintegrowanego systemu zarządzania gospodarką wodną na obszarze województwa śląskiego.

W 2. Zapewnienie dobrej jakości wody pitnej oraz ochrona jej ujęć.

W 3. Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych.

W 4. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi.

W 5. Zwiększenie retencji w zlewniach oraz zapobieganie skutkom wezbrań powodziowych.

W 6. Odtworzenie ciągłości ekologicznej rzek, ochrona naturalnych dolin rzecznych oraz renaturalizacja rzek.

3. Gospodarka odpadami (GO)

Cel długoterminowy do roku 2018:

Minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost wtórnego wykorzystania i ograniczenie składowania pozostałych odpadów.

Cele krótkoterminowe do roku 2013:

GO.1. Wzmocnienie zarządzania, monitoringu i optymalizacja systemu gospodarki odpadami.

GO.2. Wdrożenie właściwego systemu gospodarki odpadami w województwie śląskim opartego na regionalnym systemie gospodarowania odpadami komunalnymi proponowanym w APGO WŚ.

GO.3. Minimalizacja wytworzonych odpadów oraz sukcesywne zwiększanie udziału odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne poddawanych procesom odzysku i unieszkodliwiania poza składowaniem.

4. Ochrona Przyrody (OP)

Cel długoterminowy do roku 2018:

Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym) oraz georóżnorodności.

Cele krótkoterminowe do roku 2013:

- OP. 1.** Poglębianie i udostępnianie wiedzy o zasobach przyrodniczych województwa.
- OP. 2.** Stworzenie prawno-organizacyjnych warunków i narzędzi dla ochrony przyrody.
- OP. 3.** Zachowanie lub odtworzenie właściwej struktury i stanu ekosystemów i siedlisk.

5. Tereny poprzemysłowe (TP)

Cel długoterminowy do roku 2018:

Przekształcenie terenów poprzemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno –ekonomicznymi.

Cel krótkoterminowy do roku 2013:

- TP 1.** Rewitalizacja terenów poprzemysłowych i zdegradowanych.

6. Hałas (H)

Cel długoterminowy do roku 2018:

Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców województwa śląskiego i środowiska poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów.

Cele krótkoterminowe do roku 2013:

- H 1.** Monitoring narażenia mieszkańców województwa na ponadnormatywny hałas.
- H 2.** Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców.

7. Elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące (PR)

Cel długoterminowy do roku 2018:

Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym.

Cel krótkoterminowy do roku 2013:

- PR 1.** Minimalizacja emisji promieniowania niejonizującego do środowiska.

8. Zapobieganie powstawaniu poważnych awarii przemysłowych (PPAP)

Cel długoterminowy do roku 2018:

Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.

Cele krótkoterminowe do roku 2013:

- PPAP 1.** Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii.
- PPAP.2.** Zapewnienie bezpiecznego transportu substancji niebezpiecznych.
- PPAP. 3.** Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych.

9. Zasoby Naturalne (ZN)

Cel długoterminowy do roku 2018:

Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi.

Cele krótkoterminowe do roku 2013:

ZN.1 Sporządzenie i ciągła aktualizacja bilansu popyt-podaż surowców naturalnych województwa śląskiego.

ZN.2. Minimalizacja strat w eksploatowanych złożach oraz ochrona przed zainwestowaniem uniemożliwiającym ich eksploatację.

ZN.3. Opracowanie zasad polityki koncesyjnej w granicach zaprojektowanego zbiornika wodnego Racibórz.

10. Gleby użytkowane rolniczo (GL)

Cel długoterminowy do roku 2018:

Racjonalne wykorzystywanie zasobów glebowych.

Cele krótkoterminowe do roku 2013:

GL.1. Inwentaryzacja i rekultywacja gleb zdewastowanych i zdegradowanych.

GL 2. Ochrona gleb przed erozją wodną i wietrzną.

GL 3. Przeciwdziałanie degradacji gleb przez czynniki antropogeniczne.

4.1.3 POWIATOWY

Strategia Rozwoju Powiatu Raciborskiego na lata 2008 – 2015

Strategia została przyjęta przez Radę Powiatu Raciborskiego w dniu 20 czerwca 2008r. Uchwałą Nr XXI/203/2008.

Jednym z celów strategicznych określono ochronę środowiska naturalnego. Osiągnięcie tego celu mają zapewnić dwa kierunki działań:

- 1) budowa świadomości ekologicznej mieszkańców,
- 2) promocja ochrony środowiska naturalnego i zachowania walorów krajobrazowych powiatu.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Raciborskiego na lata 2008 – 2011 z perspektywą do roku 2015

Aktualizację Powiatowego Programu Ochrony Środowiska Rada Powiatu Raciborskiego przyjęła 28 października 2008r. Uchwałą Nr XXIV/237/2008.

W dokumencie tym wyznaczono 11 priorytetów ekologicznych, w ramach których określono następujące cele strategiczne:

- 1) utworzenie systemu kształtowania i wykorzystania systemów wodnych,
- 2) poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- 3) racjonalizacja systemu gospodarki odpadami,
- 4) polepszenie jakości powietrza,
- 5) racjonalne użytkowanie zasobów przyrody,
- 6) ochrona i wzrost różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz doskonalenie systemu obszarów chronionych,

- 7) zachowanie istniejących zasobów leśnych oraz zwiększanie powierzchni lasów i wzrost ich bioróżnorodności biologicznej,
- 8) rozwój edukacji ekologicznej,
- 9) wykształcenie u mieszkańców powiatu raciborskiego nawyków kultury ekologicznej oraz poczucia odpowiedzialności za stan i ochronę środowiska,
- 10) ochrona i właściwe wykorzystanie istniejących zasobów glebowych oraz zachowanie wysokich walorów ekologicznych obszarów rolniczych,
- 11) monitoring pól elektromagnetycznych w środowisku,
- 12) zmniejszanie zagrożenia dla mieszkańców i środowiska z powodu awarii przemysłowych i transportu materiałów niebezpiecznych,
- 13) efektywne wykorzystywanie eksploatowanych złóż oraz ochrona zasobów złóż niezagospodarowanych (nieeksploatowanych),
- 14) rozpoznanie uciążliwości hałasu komunikacyjnego na terenie powiatu.

4.2 CEL NADRZĘDNY

Proponuje się modyfikację treści celu nadrzędnego określonego w pierwszym Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Rudnik, który brzmi:

„W wyniku realizacji Programu oczekuje się znacznej poprawy jakości środowiska naturalnego oraz osiągnięcia standardów międzynarodowych, w tym wymagań dyrektyw Unii Europejskiej”

na następujący:

„Osiągnięcie zrównoważonego i trwałego rozwoju Gminy Rudnik poprzez zachowanie walorów środowiska przyrodniczego, poprawę jego stanu oraz rozwój infrastruktury ochrony środowiska.”

4.3 PRIORYTETY EKOLOGICZNE

Na podstawie oceny aktualnego stanu środowiska Gminy Rudnik oraz weryfikacji priorytetów określonych w pierwszym dokumencie wyznaczono 5 priorytetów ekologicznych:

Efektywna ochrona przyrody.

Osiągnięcie wymaganych standardów jakości powietrza atmosferycznego.

Poprawa jakości wód i zabezpieczenia przeciwpowodziowe.

Poprawa stanu gospodarki odpadami komunalnymi.

Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy.

5 OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH

5.1 OCHRONA PRZYRODY

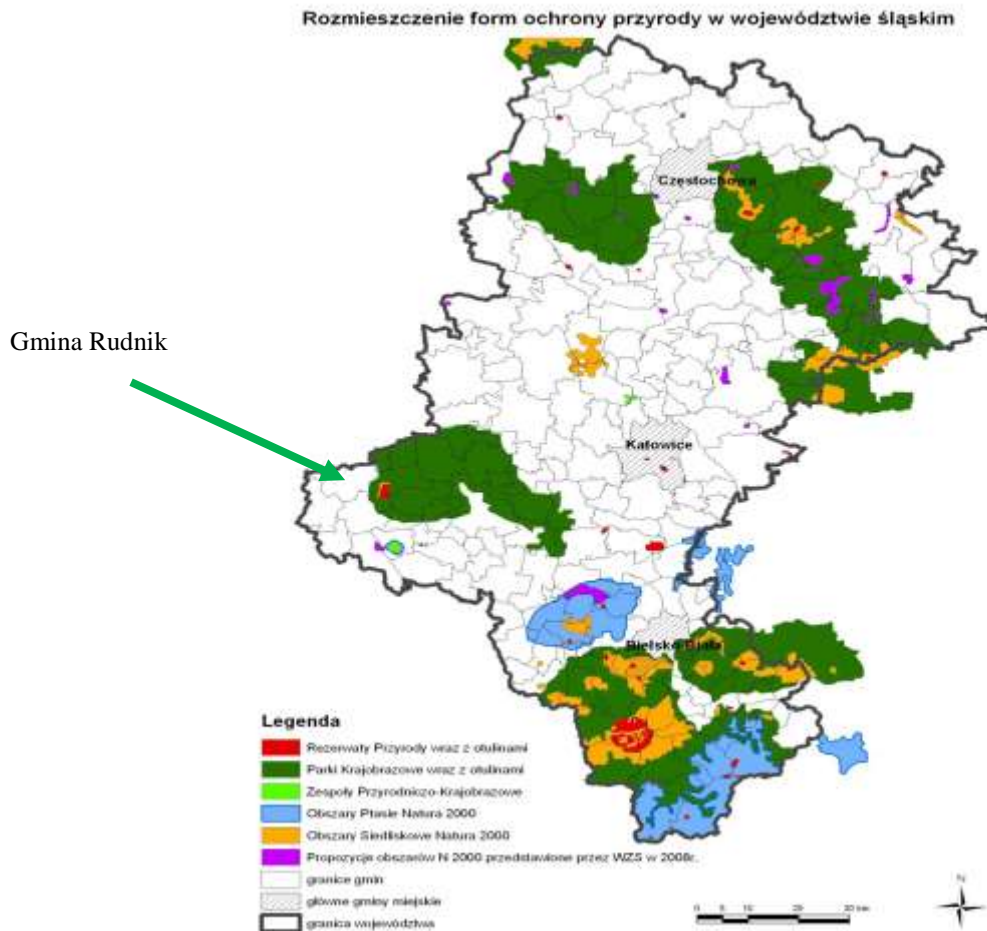
5.1.1 STAN AKTUALNY

Ochrona przyrody, w ujęciu ustawowym, oznacza zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów przyrody i jej składników, a w szczególności: dziko występujących roślin i zwierząt; siedlisk przyrodniczych; siedlisk chronionych gatunków roślin lub zwierząt; zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia; roślin lub zwierząt, objętych ochroną na podstawie odrębnych przepisów; przyrody nieożywionej; krajobrazu oraz zieleni w miastach i wsiach.

Położenie fizyczno-geograficzne Gminy Rudnik jako części powiatu raciborskiego na tle całego województwa śląskiego powoduje, że jest ona swego rodzaju enklawą dla roślin i zwierząt. Stąd na tutejszym terenie występuje szereg gatunków zarówno roślin jak i zwierząt podlegających ochronie gatunkowej. Usytuowana w dolinie rzeki Odry, rozłożona w kotlinie raciborskiej terenowo Gmina Rudnik, charakteryzuje się wszechobecną zielenią. Zarówno w centrum wsi jak i na peryferiach można podziwiać sędziwe drzewa oraz zamieszkujące je ptactwo.

Rysunek 4. Położenie Gminy Rudnik na tle głównych form ochrony przyrody województwa śląskiego.

Źródło: Aktualizacja POŚ dla województwa Śląskiego do roku 2013 (projekt).

Gmina Rudnik stanowi obszar harmonijnego krajobrazu rolniczego z dobrze zachowanymi, ukształtowanymi w przeszłości rozłogami pól oraz założeniami gospodarki folwarcznej. Teren Gminy Rudnik jest malowniczo urzeźbiony, silnie rozczłonkowany przez liczne doliny rzek i wąwozy, urozmaicony remizami leśnymi, większymi kompleksami leśnymi, parkami krajobrazowymi przy założeniach pałacowych, sadami i alejami śródpolnymi. Wartościową cechą krajobrazu jest stosunkowo bogata rzeźba terenu uwarunkowana różnicami wzniesień. Dzięki tak ukształtowanej rzeźbie w krajobrazie naturalnym zaznaczają się liczne punkty widokowe z rozciągającą się panoramą okolicy. Obszar doliny Odry pełni funkcję ekologiczną, tworząc korytarz ekologiczny stanowiący element europejskiego rusztu ekologicznego. Pełni on funkcję korytarza przewietrzającego, umożliwiającego migrację gatunków oraz zachowanie enklaw roślinności i ostoi zwierząt [źródło: Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Rudnik na lata 2004-2006, Rudnik sierpień 2004r.].

POMNIKI PRZYRODY OŻYWIONEJ

Na terenie Gminy Rudnik znajdują się 2 pomniki przyrody ożywionej znajdujące się po jednym w miejscowości Ponięcice i Strzybnik. Stanowią one pojedyncze twory przyrody ożywionej o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej i krajobrazowej oraz odznaczają się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów.

Kryterium uznania drzewa za pomnik przyrody jest jego obwód mierzony na wysokości 130 cm od powierzchni ziemi. W przypadku głązów narzutowych kryterium uznania za pomnik przyrody jest obwód mierzony w najszerszym miejscu projektowanego obiektu. Przyjmuje się, że minimalny obwód powinien wynosić 300 cm. Uznanie za pomnik przyrody następuje w drodze rozporządzenia wojewody lub uchwały rady gminy, określającego lokalizację i nazwę obiektu, a także ograniczenia i zakazy obowiązujące w bezpośrednim sąsiedztwie obiektu chronionego. Pomniki przyrody są ważnym elementem składowym krajobrazu, podnoszą jego piękno, zwiększają różnorodność, często związane są z lokalną legendą czy wybitnymi postaciami historycznymi. Zachowanie ich dla przyszłych pokoleń jest wyrazem naszej kultury i dbałości o przetrwanie polskiej przyrody.

Tabela 2. Pomniki przyrody ożywionej na terenie Gminy Rudnik.

Lp.	Podstawa prawna	Położenie, bliższa lokalizacja	Nazwa	Numer rejestrowy
1.	Decyzja PWRN w Opolu nr RL-op-004/11/70 z 8.04.1970 r. Rozp. Woj. Śląskiego nr 39/2003 z dnia 19 grudnia w sprawie wprowadzenia ochrony (Dz. Urz. Z 2003r. nr 117 poz. 3795)	Ponięcice ul. Łąkowa nr 5	Lipa drobnolistna (Tilia cordata L.)	146
2.	Orzeczenie nr 236 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Opolu z dnia 10.06.1960 r. nr ROP-3/25/60 Rozp. Woj. Śląskiego nr 3/2004 z dnia 30 stycznia 2004 w sprawie wprowadzenia ochrony (Dz. Urz. z 2004 r. nr 9 poz. 342)	Strzybnik teren parku	Buk zwyczajny odmiany czerwonołistnej (Fagus sylvatica L.)	158

Źródło: aktualizacja PPOŚ, 2008.

INNE CENNE WALORY PRZYRODNICZE GMINY RUDNIK

Poza cennymi walorami przyrodniczymi ujętymi w ramy prawnej ochrony zgodnie z przepisami ustawy o ochronie przyrody, na terenie Gminy Rudnik występują również inne cenne i wyróżniające się walory przyrodniczo – krajobrazowe. Na podstawie aktualizacji PPOŚ poniżej zestawiono te obszary.

Tabela 3. *Inne cenne walory przyrodnicze na terenie Gminy Rudnik.*

Gmina	Obiekt przyrodniczy	Lokalizacja
Rudnik	zieleń towarzysząca obiektom sakralnym	Rudnik, Czerwięcice, Gamów, Łubowice, Modzurów
	parki zabytkowe	Brzeźnica, Czerwięcice, Jastrzębie, Łubowice, Modzurów, Rudnik, Sławików, Strzybnik, Szonowice
	lipa drobnolistna	Rudnik
	platan klonolistny	Strzybnik
	dąb szypułkowy	Dolędzin

W szacie roślinnej Gminy Rudnik dużą rolę odgrywają zbiorowiska antropogeniczne, rozwijające się na terenach będących pod silnym wpływem różnorodnej działalności człowieka. Należą do nich tak zwane zbiorowiska segetalne, rozwijające się obecnie przede wszystkim w postaci zubożałej, nie przedstawiające większej wartości przyrodniczej. W tej sytuacji na szczególną ochronę zasługują wszelakie fragmenty roślinności naturalnej, bądź przypominających ze względu na skład gatunkowy naturalne układy. Wymagają one jednak szczegółowego rozpoznania. Należy spodziewać się potencjalnego występowania grądu subkontynentalnego — *Tilio-Carpinetum* na większości obszaru gminy oraz łągów ze związku *Alno-Ulmion*, w dolinach cieków wodnych, w tym łągów jesionowo-wiązowych — *Fraxino-Ulmetum* na wyższych terasach Odry oraz łągów jesionowo-olszowych - *Fraxino-Alnetum*, w bezpośrednim sąsiedztwie drobnych cieków wodnych.

Zieleń urządzona

Zieleń urządzona, w tym parki, zieleńce, lasy i zadrzewienia o charakterze rekreacyjnym oraz zieleń towarzysząca zabudowaniom, stanowi ważny składnik przyrodniczy gminy.

Szczególną rolę w strukturze zieleni spełniają obiekty wpisane do rejestru zabytków często z sędziwymi, cennymi okazami starodrzewia — zespół parkowo-pałacowy w Jastrzębiu, zespół parkowo-pałacowy w Czerwięcicach. Na terenie gminy znajdują się ponadto obiekty ścisłej ochrony konserwatorskiej z elementami zieleni o wysokich walorach historycznych, kulturowych i przyrodniczych takie jak zespół pałacowo-parkowy w Rudniku, zespół pałacowo-parkowy we wsi Strzybnik, zespół pałacowo-parkowy we wsi Modzurów, we wsi Sławików, we wsi Łubowice, oraz kościół parafialny pw. św. Katarzyny wraz z otoczeniem w Rudniku.

Dodatkowo jako cenne walory należy wskazać Park we wsi Brzeźnica oraz zespół dworsko-parkowy we wsi Szonowice.

W perspektywie zamierzeń rozwojowych gminy w zakresie obiektów rekreacyjno-sportowych konieczne jest powiązanie terenów zieleni i rekreacji w całej gminie siecią zazielenionych ścieżek rowerowych i ciągów pieszych.

Racjonalne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi

Wskazane do ochrony w formach przewidzianych w ustawie o ochronie przyrody fragmenty gminy pełnią przede wszystkim rolę lokalnych węzłów i korytarzy ekologicznych. Winny one być powiązane przestrzennie z podobnymi strukturami na terenie sąsiadujących gmin. W stosunku do niektórych ekosystemów warunkiem zachowania wysokich walorów jest wprowadzenie ochrony czynnej (dotyczy cennych zbiorowisk nieleśnych, np. niektórych muraw kserotermicznych), bowiem w sytuacji zaniechania tradycyjnego użytkowania niektórych typów zbiorowisk bardzo szybko dochodzi do wycofywania się np. gatunków słabych konkurencyjnie, a często należących jednocześnie do grupy gatunków ginących.

Renaturalizacja lasów na terenie gminy powinna wiązać się z dostosowaniem składu gatunkowego wprowadzanych drzewostanów do charakteru siedlisk. Obszary docelowo przeznaczone do zalesień występują przede wszystkim na siedliskach:

1. Grądu subkontynentalnego (*Tilio-Carpinetum*) — w drzewostanach tego typu lasów w układach naturalnych dominują dąb szypułkowy (*Quercus robur*), grab (*Carpinus betulus*), lipa drobnolistna (*Tilia cordata*),
2. Łęgu jesionowo-olszowego (*Fraxino-Alnetum*) — w drzewostanach tego typu lasów w układach naturalnych dominują jesion (*Fraxinus excelsior*), olsza czarna (*Alnus glutinosa*), a w domieszce często występują wiązy górski (*Ulmus glabra*), szypułkowy (*U. laevis*) i polny (*U. minor*).

5.1.2 CELE

- ❖ długookresowy do roku 2017:

Zachowanie istniejących obiektów dziedzictwa przyrodniczego i udostępnienie ich mieszkańcom w sposób gwarantujący ich ochronę.

- ❖ krótkookresowe do 2013r.:

- 1) rozpoznanie najcenniejszych siedlisk,
- 2) ochrona terenów cennych przyrodniczo przed zainwestowaniem,
- 3) pogłębianie i udostępnianie wiedzy o zasobach przyrodniczych gminy.

5.1.3 PROGRAM DZIAŁAŃ

Program działań w zakresie ochrony przyrody przedstawiono w rozdziale 7.

5.2 OCHRONA I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ LASÓW

5.2.1 STAN AKTUALNY

Obszary leśne

Lasy na terenie gminy zachowały się w postaci fragmentarycznej, w związku z rolniczym charakterem gminy. Występują one w postaci kilkudziesięciu izolowanych fragmentów, z których największe, usytuowane w centralnej części gminy nie przekraczają powierzchni 100 ha. Największe i najbardziej zwarte kompleksy leśne występują w centralnej części gminy, natomiast zwłaszcza w części zachodniej występują jedynie rozproszone, drobne enklawy leśne.

Stan degradacji lasów

Na terenie Gminy Rudnik, w lasach kumulują się różne negatywne zjawiska pochodzenia biotycznego i antropogenicznego, wpływające na ogólne osłabienie istniejących drzewostanów i całych ekosystemów leśnych. Spośród typowych form degeneracyjnych lasu, definiowanych w typologii leśnej, można mówić o: neotypizacji, czyli wprowadzeniu do drzewostanów gatunków obcych, introdukowanych, zwłaszcza: dębu czerwonego, sosny czarnej, robinii akacjowej; i częściowo – monotypizacji, czyli uproszczeniu struktury warstwowej drzewostanów i ich ujednoczeniu gatunkowym i wiekowym.

Spośród czynników biotycznych wpływających degradująco na stan lasów, szczególną rolę odgrywają szkody wyrządzone przez zwierzynę łowną, głównie sarny, dotyczące przede wszystkim zgryzania sadzonek (modrzew, sosna, gatunki liściaste) w uprawach leśnych oraz niszczenia młodników. Formą przeciwdziałania tej tendencji jest zalecanie zwiększania naturalnej bazy żerowej dla zwierzyny poprzez zagospodarowanie łąk śródleśnych i zakładanie poletek zgryzowych, a także tradycyjne metody palikowania i osłaniania pojedynczych sadzonek oraz grodzenia upraw.

Zalesienia i zadrzewienia w gminie

W związku z brakiem opracowanej granicy polno-leśnej wydaje się, że w terenach o niskim wskaźniku lesistości (praktycznie cała gmina, poza centralną częścią) nowe zalesienia gruntów rolnych, ewentualnie nieużytków są nieuzasadnione.

Główne kryteria wyboru obszarów przewidzianych do zalesień to odłogowanie i zagrożenie erozyjne gruntów, położenie w bezpośrednim sąsiedztwie lasów i na wododziałach oraz wzdłuż cieków wodnych (poza dolnymi ich odcinkami). Propozycja nowych zalesień wpłynie na ochronę gruntów przed erozją oraz kształtowanie sieci powiązań przyrodniczych na obszarze całej gminy.

W zakresie tworzenia nowych układów zieleni nieurządzonej proponuje się nowe zadrzewienia w rolniczych częściach gminy, pełniące rolę zadrzewień śródpolnych — w układzie „pasmowym” lub „wyspowym”, zwiększające pulę różnorodności przyrodniczej.

Na lasy Gminy Rudnik składają się przede wszystkim użytki leśne PGL LP Nadleśnictwa Rudy Raciborskie oraz Stacji Hodowli Modzurów. Lasy prywatne zajmują powierzchnię 0,3165 km².

5.2.2 CELE

- ❖ długookresowy do roku 2017:

**Zrównoważona pod względem ekonomicznym, społecznym i ekologicznym
gospodarka leśna.**

- ❖ krótkookresowe do 2013r.:

- 1) zapewnienie dobrej kondycji lasów i miejsc wypoczynku mieszkańców,
- 2) wdrażanie proekologicznego modelu gospodarki leśnej.

5.2.3 PROGRAM DZIAŁAŃ

Program działań w zakresie ochrony i zrównoważonego rozwoju lasów przedstawiono w rozdziale 7.

5.3 RACJONALNE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI WODY

5.3.1 STAN AKTUALNY

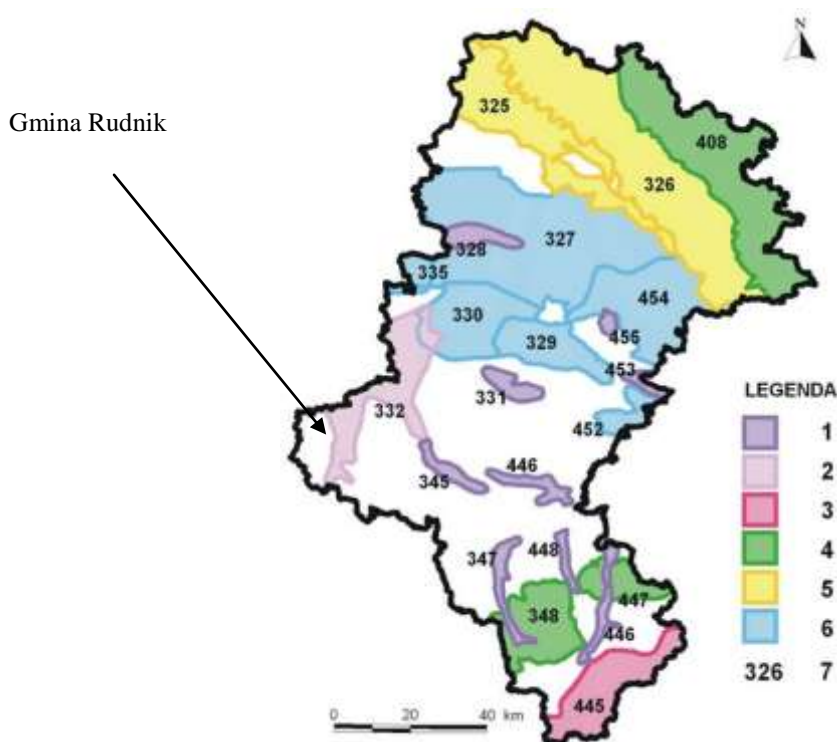
WODY PODZIEMNE

5.3.1.1. Zasoby wód podziemnych

Wody podziemne jako jeden z elementów środowiska podlegają szczególnej ochronie. Stanowiąc ważne źródło wody pitnej muszą być systematycznie badane w celu wykrycia ewentualnego zagrożenia ich jakości. Zalegają na różnych głębokościach i w różnych formacjach geologicznych, najczęściej wykorzystywane są poziomy czwartorzędowe i trzeciorzędowe. Na terenie Gminy Rudnik zlokalizowany jest częściowo Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP) nr 332 Subniecka Kędzierzyńsko-Kozielska. Jest to zbiornik typu porowego, występujący w utworach piaszczystych i żwirowych. Zbiornik tworzą trzeciorzędowy poziom wodonośny oraz czwartorzędowy dolin kopalnych. Centralna część zbiornika jest zasobna w wody podziemne dobrej jakości.

Rysunek 5 przedstawia Główne Zbiorniki Wodne w województwie śląskim z uwzględnieniem gminy Rudnik.

Rysunek 5. Główne Zbiorniki Wodne w woj. śląskim z uwzględnieniem Gminy Rudnik.

Źródło: <http://www.przyroda.katowice.pl/pl/przyroda-nieozywiona/wody/149-wody>

Legenda: 1 – czwartorzędowe, 2 – czwartorzędowe/trzeciorzędowe, 3 – trzeciorzędowe, 4 – kredowe, 5 – jurajskie, 6 – triasowe, 7 – numerowe oznaczenie GZWP.

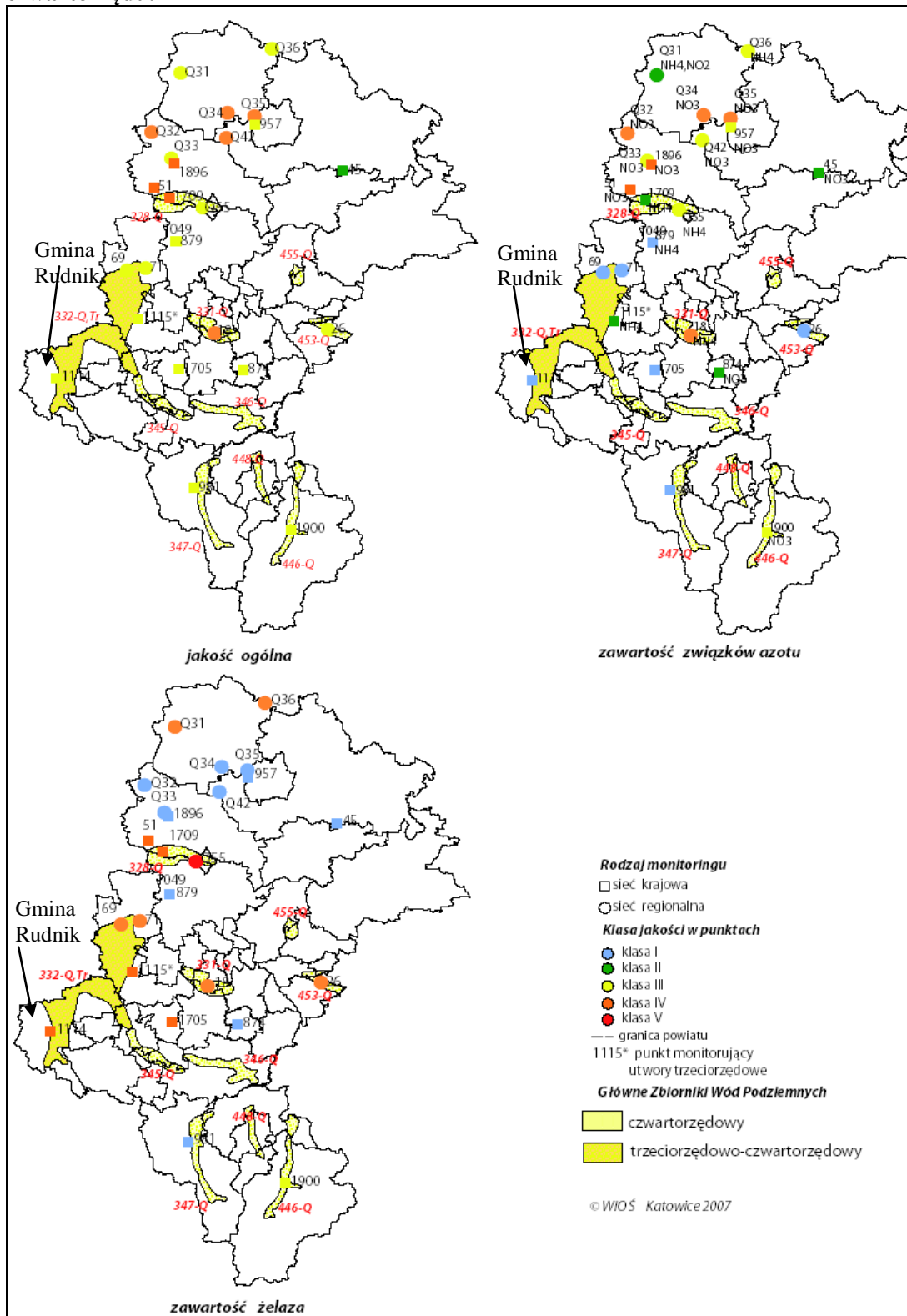
5.3.1.2. Stan sanitarny

Jakość wód podziemnych na terenie Gminy Rudnik można określić posiłkując się wynikami monitoringu prowadzonego przez WIOŚ Katowice. Monitoring swoim zakresem obejmował w 2009 roku dwa punkty pomiarowe z poziomu wodonośnego czwartorzędowego (nazwa punktów: Krzanowice i Rudyszwałd). Oceny jakości wód w punktach monitoringowych dokonywano zgodnie z klasyfikacją przyjętą przez WIOŚ. Natomiast klasy jakości zostały określone wg klasyfikacji dla prezentowania stanu wód podziemnych obejmującą pięć klas jakości tych wód. Klasa I oznacza wody o bardzo dobrej jakości. Natomiast klasa V oznacza wody złej jakości.

W przypadku wód podziemnych istotną jest ochrona obszarów zasilania, poprzez ograniczenie wpływów na obszarach zasilania ujęć oraz utrzymywanie równowagi zasobów tych wód. Na terenie Gminy Rudnik, użytkowy poziom wodonośny stanowią spągowe piaszczyste partie czwartorzędu oraz stropowe partie trzeciorzędu wykształcone jako żwiry grube z otoczkami i piaskiem. Jest to więc połączony czwartorzędowo - trzeciorzędowy poziom wodonośny ograniczony od góry przez pyły i piaski silnie pylaste, a od dołu przez ropy torontu.

Jakość wód podziemnych w utworach trzeciorzędu i czwartorzędu przedstawia rysunek 6.

Rysunek 6. Jakość wód podziemnych w utworach trzeciorzędu i czwartorzędowych.

Źródło: WIOŚ 2007.

Wyniki jakości wód podziemnych w 2009r. punktów pomiarowych WIOŚ Katowice przedstawia tabela 4.

Tabela 4. Wyniki jakości wód podziemnych w 2009r.

Klasyfikacja jakości wód podziemnych w 2009 r.							
Nazwa punktu	Stratygrafia ujętej warstwy	Klasa jakości w 2008r.	Klasa jakości w 2009r.	Wskaźniki odpowiadające poszczególnym klasom jakości		Wskaźniki nie spełniające wymagań rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi	Typ wody
Krzanowice	Q	II	III	II	Ca, Mn, SO ₄ , HCO ₃ , SiO ₂	Mn, Fe	HCO ₃ -SO ₄ -Cl-Ca-Mg
				III	Fe, O ₂		
Rudyszwałd	Q	IV	IV	II	PEV, Cl, SO ₄ , HCO ₃ ,	Fe, Mn, NH ₄	HCO ₃ -SO ₄ -Cl-Ca-Mg
				III	Ca, Ba,		
				IV	NH ₄		
				V	Fe, Mn		

Źródło: WIOŚ 2010.

5.3.1.3. Zapatrzenie w wodę mieszkańców Gminy Rudnik

Tabela 5. Zaopatrzenie w wodę w Gminie Rudnik.

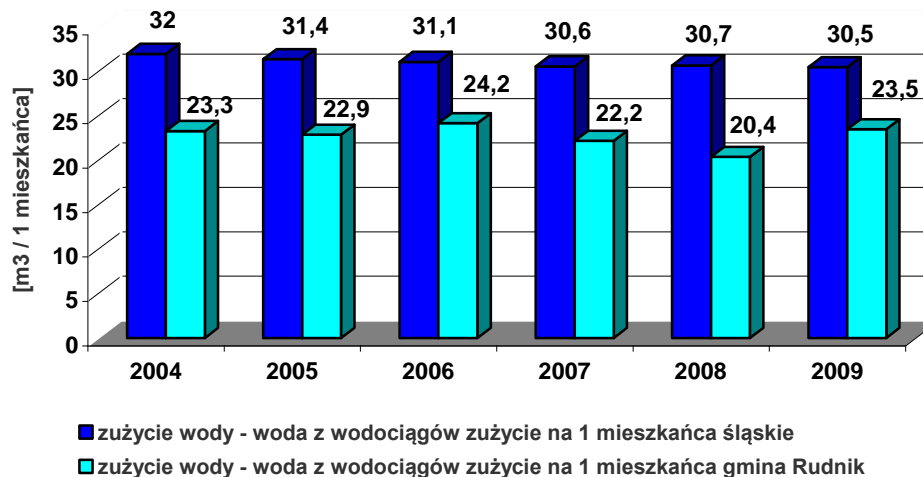
Lp.	Źródło	Miejsce poboru/zakupu	Wielkość poboru w 2007 r., m ³		
			Cele technologiczne	Cele chłodnicze	Cele socjalne
1.	Wody podziemne	AKSUW Rudnik	14 000	-	-
2.	Woda Wodociągowa	AKSUW Rudnik	-	-	168 000

Źródło: Aktualizacja POŚ dla powiatu.

W Gminie Rudnik jednostką odpowiedzialną za dostarczenie wody jest Zakład Wodociągów i Usług Komunalnych w Rudniku. Gmina Rudnik jest zwodociągowana blisko w 100 %, posiada własne ujęcie wody AKSUW w Rudniku. Woda jest poddawana procesowi

odżelazienia i odmanganiania. Zakład prowadzi działalność związaną ze zbiorowym zaopatrzeniem w wodę i zbiorowym odprowadzeniem ścieków w zakresie poboru, uzdatniania i rozprowadzania wody oraz oczyszczania ścieków, za pomocą urządzeń będących własnością Gminy Rudnik.

Wykres 4. Porównanie zużycia wody z wodociągów na 1 mieszkańca w Gminie Rudnik i woj. śląskim.

Źródło: GUS

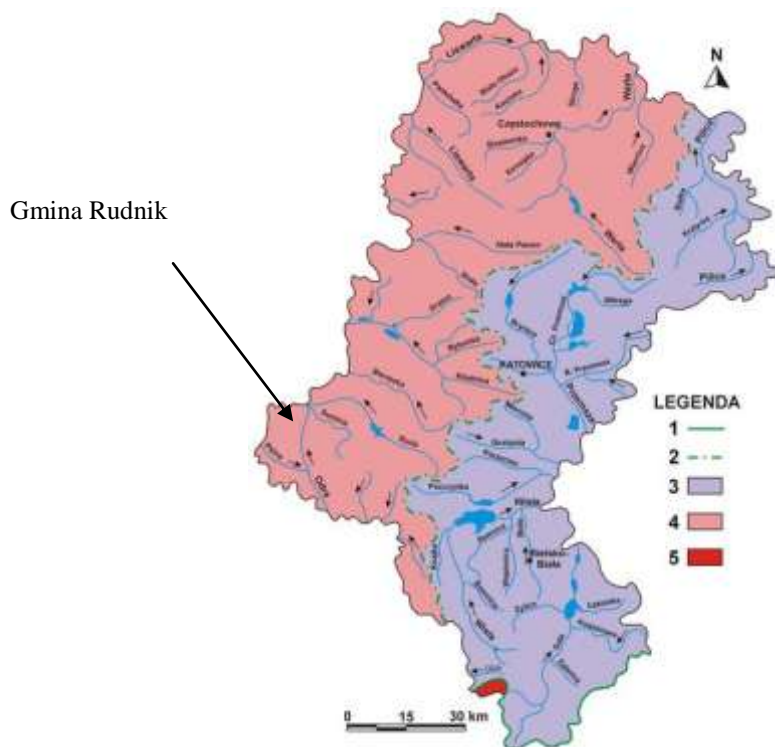
WODY POWIERZCHNIOWE

Obszar Gminy Rudnik w całości położony jest w dorzeczu Odry, stanowiącej jednocześnie wschodnią granicę gminy. Źródła Odry znajdują się w Górach Oderskich (Wschodnie Sudety) na terenie Czech. Całkowita długość rzeki wynosi 854,3 km, a powierzchnia zlewni 118.861 km². Długość Odry w granicach Polski wynosi 741,9 km, a jej długość w Powiecie Raciborskim 50,2 km, przez Rudnik przepływa jej końcowy odcinek na terenie powiatu raciborskiego i województwa śląskiego. Przekrój graniczny znajduje się w 20,0 km biegu Odry (liczonym od ujścia Opawy w dół rzeki) w miejscowości Chałupki. Poniżej Chałupek Odra przejmuje wody Olzy i Rudy (dopływy prawobrzeżne) oraz Psiny (dopływ lewobrzeżny). Na Odrze zlokalizowane są przekroje kontrolno – pomiarowe monitoringu krajowego i regionalnego.

Na terenie gminy brak jest większych zbiorników wód stojących. Występujące pojedyncze stawy nie mają znaczenia dla stosunków wodnych terenu Gminy Rudnik.

Na jakość rzek najistotniejszy wpływ ma odprowadzanie ścieków komunalnych i przemysłowych do wód, jak również niewłaściwe składowanie odpadów w zlewniach tych rzek. Ścieki komunalne wyraźnie wpływają na stężenie tlenu w wodzie, powodują występowanie podwyższonych zawartości związków organicznych, związków biogenych (związki azotu i fosforu) zawiesiny, metali ciężkich (głównie cynku) oraz decydują o zanieczyszczeniu bakteryjnym.

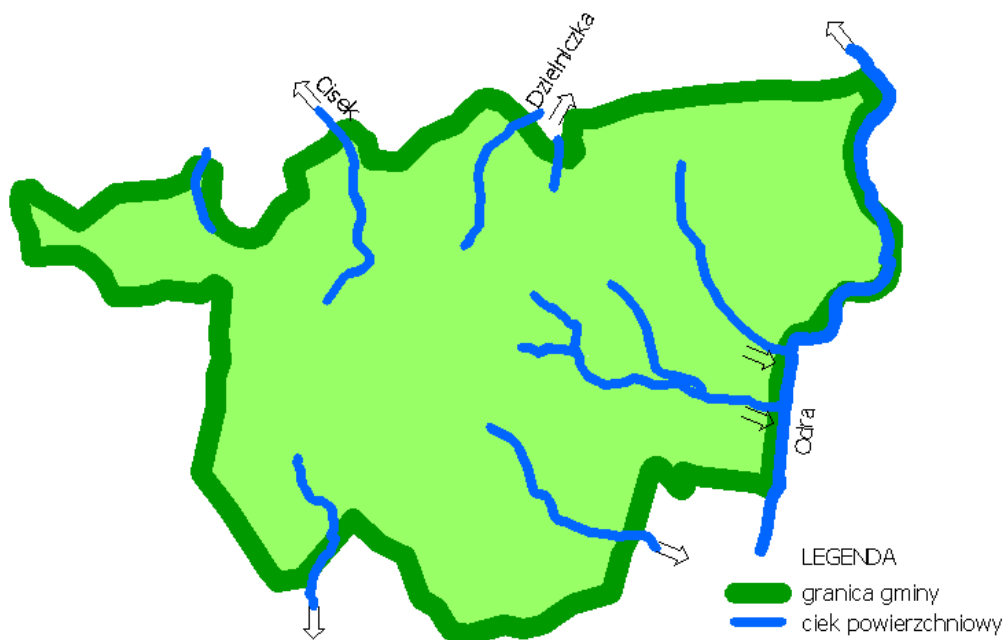
Rysunek 7. Zlewnie rzek województwa śląskiego.

Źródło: <http://www.przyroda.katowice.pl/pl/przyroda-nieozywiona/wody/149-wody>

Legenda: 1 – europejski dział wodny, 2 – dział wodny I rzędu między dorzeczem Wisły i dorzeczem Odry, 3 – obszar należący do dorzecza Wisły (zlewisko Morza Bałtyckiego), 4 – obszar należący do dorzecza Odry, 5 – obszar należący do dorzecza Dunaju (zlewisko Morza Czarnego).

Rysunek 8. Mapa hydrograficzna Gminy Rudnik.

Źródło: POŚ Gminy Rudnik 2004.

Teren gminy odwadniają cztery główne ciek powierzchniowe wraz ze swoimi dopływami. Są to rzeka Odra wraz z lewobrzeżnymi dopływami, potok Dzielniczka wraz z dopływami, rzeka Cisek wraz z dopływami, potoki K2, K3, K5, K10, dopływ rzeki Psiny. Do Odry, jako jej lewobrzeżne dopływy, uchodzą potoki z sołectw Szonowice, Czerwięcice, Brzeźnica oraz sołectwa Sławików i Ligota Książęca. Rzeka Dzielniczka, lewobrzeżny dopływ Odry, rozpoczyna swój bieg w sołectwie Szonowice i biegnie w kierunku północnym, poza granice gminy. Rzeka Cisek, lewobrzeżny dopływ Odry, biegnie od sołectwa Modzurów w kierunku północnym. Potok K2 rozpoczyna bieg w miejscowości Szonowice, biegnie w kierunku wschodnim i uchodzi do rzeki Odry w miejscowości Miedonia. Całą sieć hydrologiczną gminy uzupełniają rowy melioracyjne odwadniające tereny rolne, leśne i miejskie.

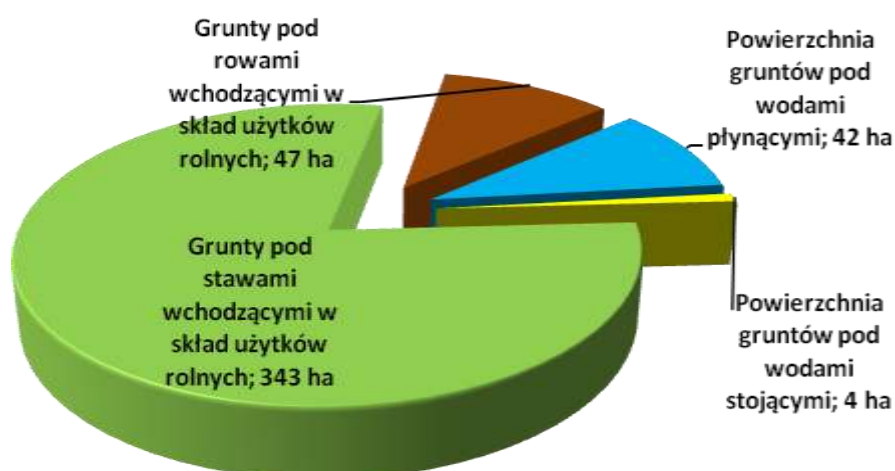
Ogólna powierzchnia gruntów pod wodami w Gminie Rudnik (stan na dzień 31.12.2006r., według zasobów geodezyjnych powiatu).

Tabela 6. Grunty pod wodami w Gminie Rudnik.

Powierzchnia gruntów pod wodami płynącymi	Powierzchnia gruntów pod wodami stojącymi	Grunty pod stawami, wchodzącymi w skład użytków rolnych	Grunty pod rowami, wchodzącymi w skład użytków rolnych
[ha]	[ha]	[ha]	[ha]
38	4	1	13

Źródło: aktualizacja POŚ Powiatu Raciborskiego, 2008r.

Wykres 5. Powierzchnia gruntów pod wodami w Gminie Rudnik.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Raciborzu.

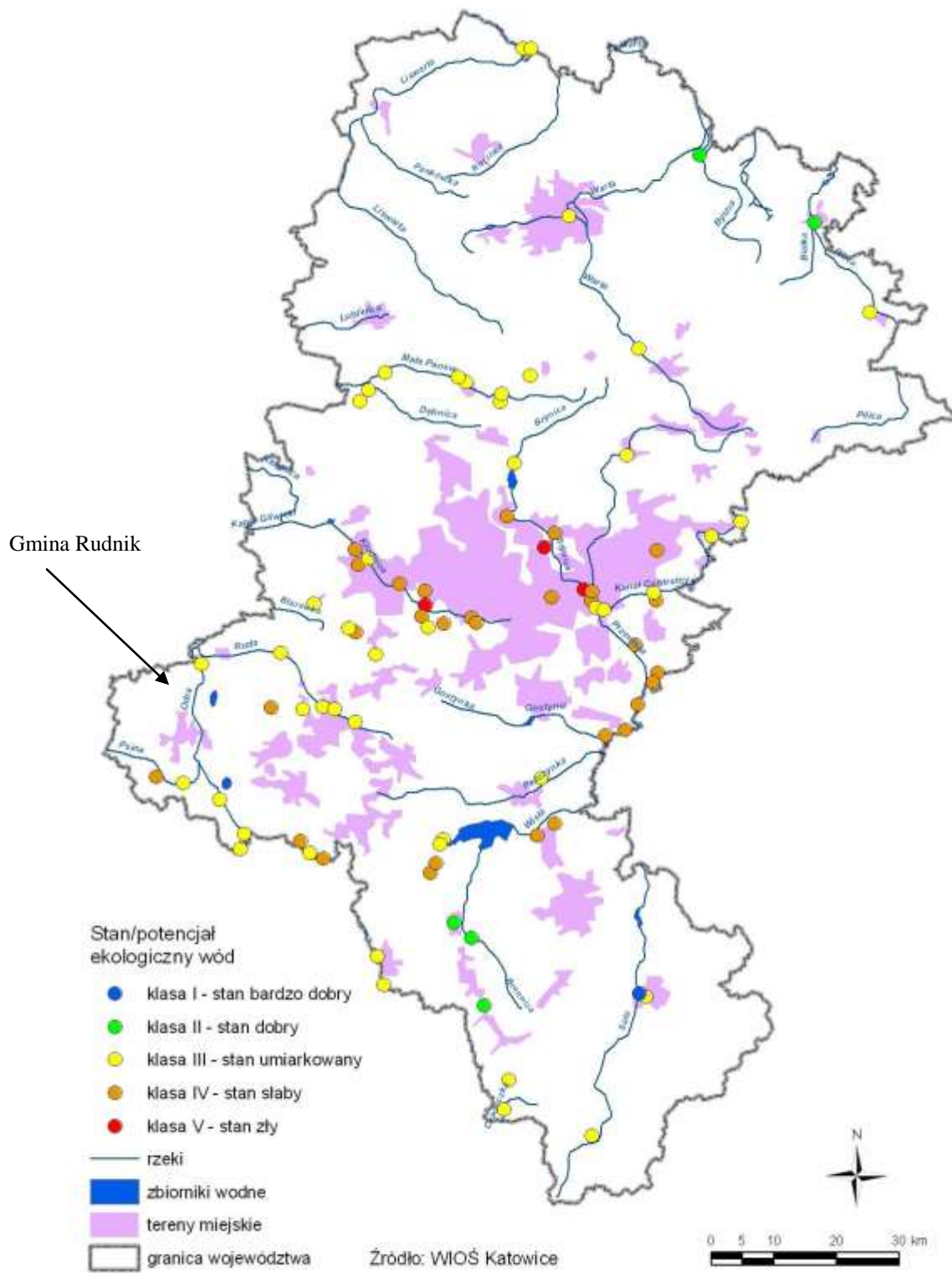
Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach dokonuje corocznej oceny rzek pod kątem wymagań, jakim powinny odpowiadać wody będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych. W 2009 roku żaden z punktów pomiarowych nie znajdował się na terenie Gminy Rudnik. Pomiarami objęto na terenie powiatu raciborskiego Oleśnicę w ujściu do Odry, Łęgom II ujście do Odry, Krzakówkę ujście do Psiny i Psinę w miejscowości Bieńkowice.

Ponadto Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w czerwcu 2010 roku przedstawił wyniki Wstępnej oceny stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego wód w punktach pomiarowo-kontrolnych badanych w 2009 roku. W roku 2009 badania prowadzono w 216 punktach pomiarowych zlokalizowanych na 159 jednolitych częściach wód powierzchniowych (jcw). Monitorowaniem operacyjnym na wodach zagrożonych objęto 150 punktów, w 98 punktach badano jakość wód będących środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych, w 42 punktach prowadzono badania pod kątem jakości wód wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia. Jakość wody w 4 punktach badano w zakresie wód wykorzystywanych do celów rekreacyjnych. W 2 punktach prowadzono monitoring badawczy. Wstępną ocenę stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego wód wykonano w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych (Dz. U. Nr 162, poz. 1008). Ocenę zrobiono w punktach badanych w zakresie monitoringu operacyjnego. Pojęcie stanu ekologicznego odnosi się do jcw naturalnych, pojęcie potencjału ekologicznego do jcw sztucznych lub silnie zmienionych. Dla punktów zlokalizowanych w pobliżu Gminy Rudnik (powiat raciborski) uzyskano następujące wyniki:

- Odra od granicy państwa w Chałupkach do Olzy – typ abiotyczny 19, klasa elementów fizykochemicznych II, substancje szczególnie szkodliwe stan dobry, stan chemiczny poniżej dobrego,
- Odra od Olzy do wypływu ze Zbiornika Racibórz Górny – typ abiotyczny 0, klasa elementów fizykochemicznych poniżej dobrego, substancje szczególnie szkodliwe stan dobry, stan/potencjał ekologiczny umiarkowany, stan chemiczny poniżej dobrego,
- Krzanówka- typ abiotyczny 16, klasa elementów fizykochemicznych poniżej dobrego, substancje szczególnie szkodliwe stan dobry,
- Psina od Suchej Psiny do ujścia - typ abiotyczny 19, klasa elementów fizykochemicznych poniżej dobrego, substancje szczególnie szkodliwe stan dobry,
- Pleśnica ujście do Odry - typ abiotyczny 23, klasa elementów fizykochemicznych poniżej dobrego, substancje szczególnie szkodliwe stan dobry, stan/potencjał ekologiczny umiarkowany,
- Łęgoń II- typ abiotyczny 23, klasa elementów fizykochemicznych poniżej dobrego, substancje szczególnie szkodliwe stan dobry, stan/potencjał ekologiczny umiarkowany,
- Wierzbnik - typ abiotyczny 16, klasa elementów fizykochemicznych poniżej dobrego, substancje szczególnie szkodliwe stan dobry, stan/potencjał ekologiczny umiarkowany.

Powyższe wyniki badań stanowią aktualizację wykonanej w 2008 roku wstępnej klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego wód województwa śląskiego. Na rysunkach przedstawiono orientacyjny stan/potencjał wód Gminy Rudnik.

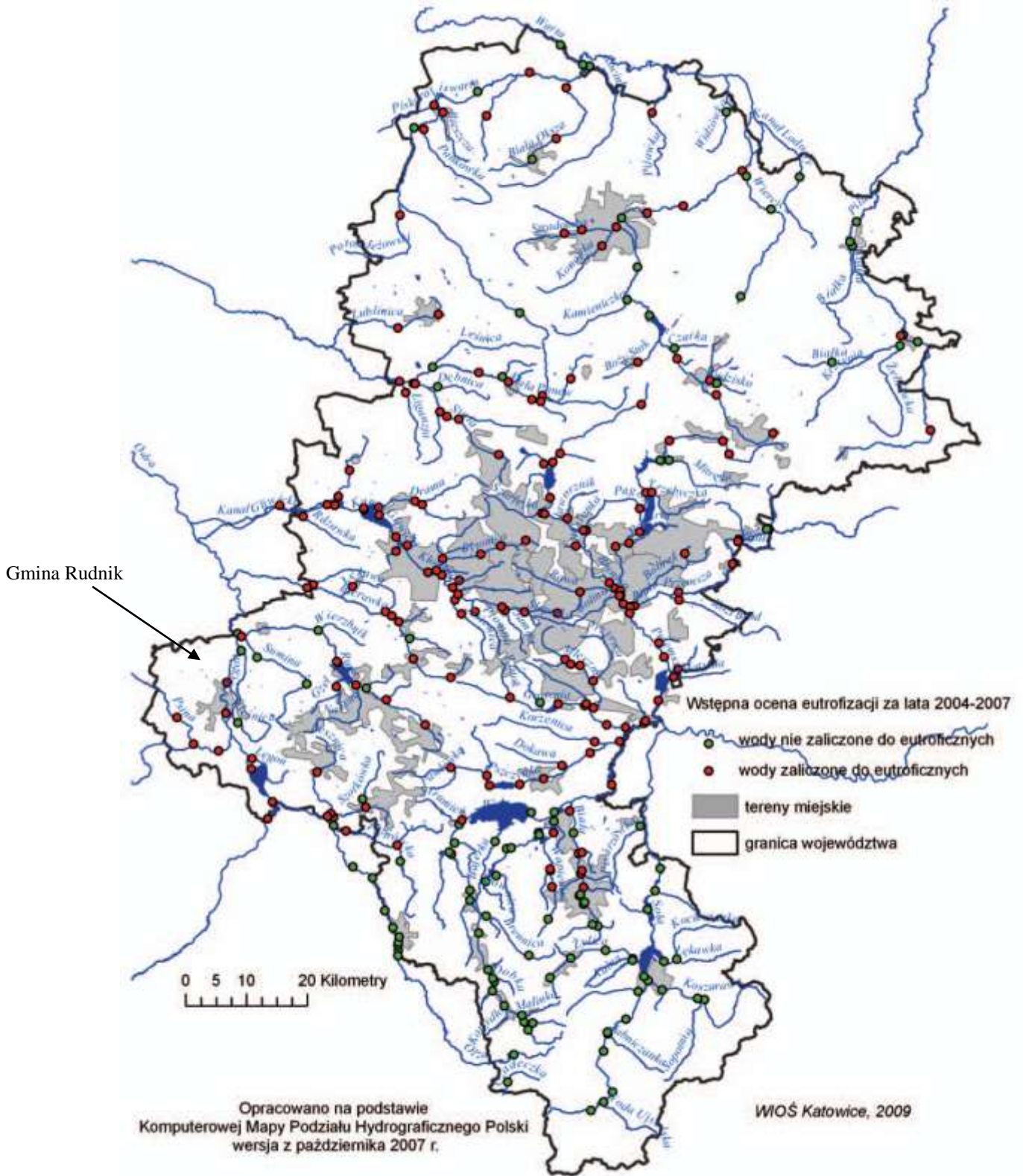
Rysunek 9. Wstępna klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego wód województwa śląskiego w 2008r.

Gmina Rudnik

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie śląskim, WIOŚ.

Rysunek 10. Wstępna ocena eutrofizacji za lata 2004 - 2007, województwo śląskie (źródło: WIOŚ).

Jak wynika z rysunku 10 wody powierzchniowe Gminy Rudnik zaliczane są do eutroficznych.

Na terenie Gminy Rudnik brak jest ujęć wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrywania ludności w wodę do picia.

5.3.2 CELE

- ❖ długookresowy do roku 2017:

**Racjonalna gospodarka zasobami wodnymi.
Minimalizacja zagrożeń spowodowanych klęskami powodzi.**

- ❖ krótkookresowe do 2013r.:

- 1) poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- 2) zwiększenie retencji w zlewniach oraz zapobieganie skutkom wezbrań powodziowych,
- 3) realizacja planów ochrony przeciwpowodziowej.

5.3.3 PROGRAM DZIAŁAŃ

Program działań w zakresie ochrony zasobów wodnych przedstawiono w rozdziale 7.

5.4 OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI

Zgodnie z ustawową definicją powierzchni ziemi, określoną w Prawie ochrony środowiska, powierzchnia ziemi to naturalne ukształtowanie terenu, gleba oraz znajdująca się pod nią ziemia do głębokości oddziaływania człowieka, z tym że pojęcie „gleba” oznacza górną warstwę litosfery, złożoną z części mineralnych, materii organicznej, wody, powietrza i organizmów, obejmującą wierzchnią warstwę gleby i podglebie (art. 3 pkt 25 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska).

Artykuł 101 ww. ustawy precyzuje na czym ma polegać ochrona powierzchni ziemi:

- 1) na zapewnieniu jak najlepszej jej jakości, w szczególności przez:
  - a. racjonalne gospodarowanie,
  - b. zachowanie wartości przyrodniczych,
  - c. zachowanie możliwości produkcyjnego wykorzystania,
  - d. ograniczanie zmian naturalnego ukształtowania,
  - e. utrzymanie jakości gleby i ziemi powyżej lub co najmniej na poziomie wymaganych standardów,
  - f. doprowadzenie jakości gleby i ziemi co najmniej do wymaganych standardów, jeżeli nie są one dotrzymane,
  - g. zachowanie wartości kulturowych, z uwzględnieniem zabytków archeologicznych,
- 2) zapobieganiu ruchom masowym ziemi i ich skutkom.

5.4.1 STAN AKTUALNY

Największą powierzchnię na obszarze Gminy Rudnik stanowią użytki rolne 86% powierzchni. Lasy zajmują zaledwie 8 jej powierzchni. Pozostałe grunty i nieużytki stanowią 6% ogólnej powierzchni gminy.

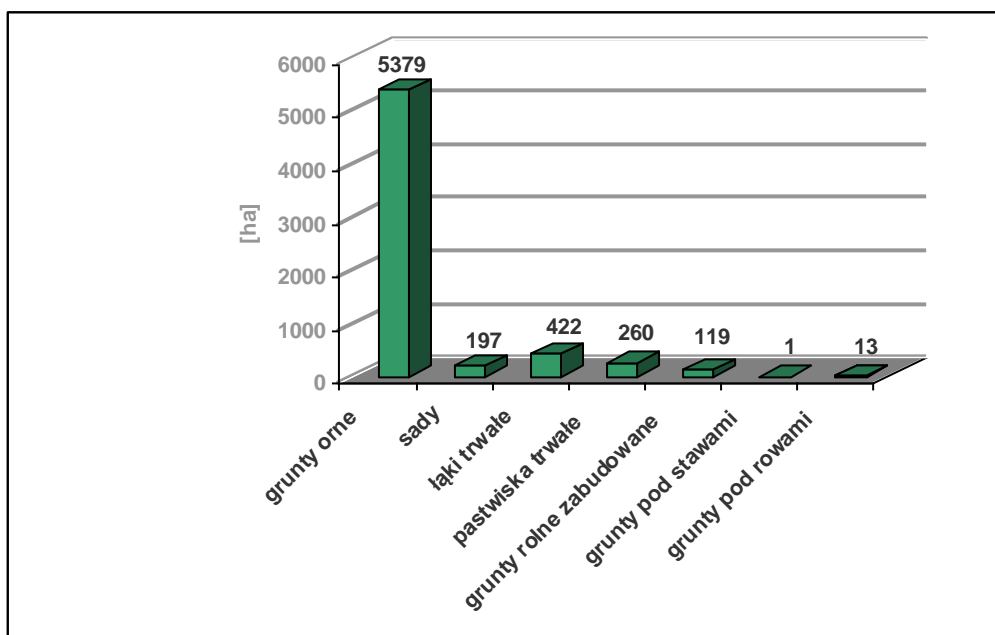
Ochrona gruntów rolnych, zgodnie z art. 3 ust.1 ustawy z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. 2004 Nr 121 poz. 126 z późn. zm.) polega na:

- 1) ograniczaniu przeznaczania ich na cele nierolnicze lub nieleśne;
- 2) zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych oraz szkodom w produkcji rolniczej, powstającym wskutek działalności nierolniczej i ruchów masowych ziemi;
- 3) rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze;
- 4) zachowaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych;
- 5) ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

Z uwagi na położenie Gminy Rudnik w zasięgu Kotliny Raciborskiej, występujące gleby wytworzone zostały na podłożu piasków słabo gliniastych i piasków gliniastych. Są to gleby przepuszczalne, okresowo suche i ubogie w składniki pokarmowe.

W dolinie rzeki Odry z naniesionych przez rzekę namulów wykształciły się mady rzeczne, charakteryzujące się dobrze wykształconym profilem glebowym, w którym dominującą warstwą jest poziom próchniczny. Są to gleby ciężkie i bardzo ciężkie o odczynie lekko kwaśnym lub zasadowym.

Wykres 6. Udział poszczególnych gruntów w Gminie Rudnik.

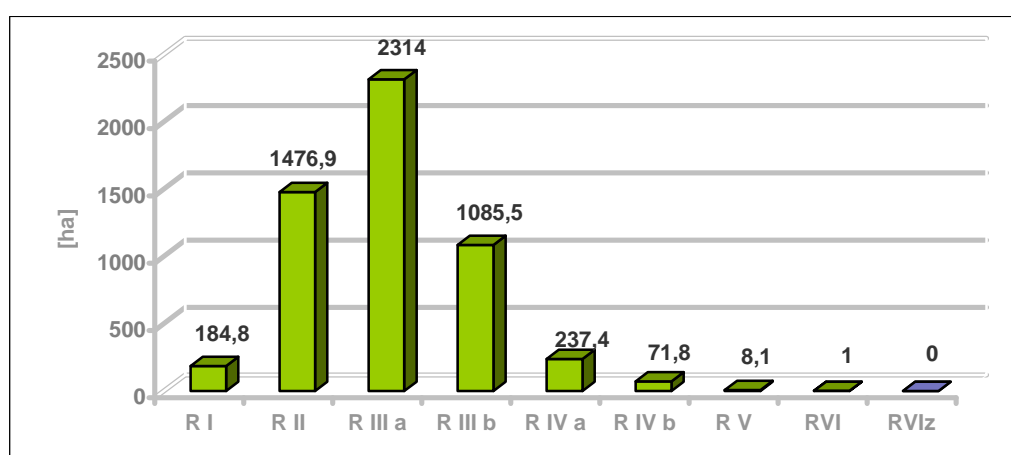
Źródło: na podstawie danych aktualizacji POŚ Powiatu Raciborskiego, 2008r.

Tabela 7. Udział poszczególnych gruntów w Gminie Rudnik.

	Pow. ogólna gruntów ha	Grunty orne	Sady	Ląki trwałe	Pastwiska trwałe	Grunty rolne zabudowane	Grunty pod stawami	Grunty pod rowami	Razem Użytki rolne
Rudnik	7394	5379	197	422	260	119	1	13	6391

Źródło: na podstawie danych aktualizacji POŚ Powiatu Raciborskiego, 2008r.

Wykres 7. Udział klas bonitacyjnych gruntów ornych w Gminie Rudnik.

Źródło: na podstawie danych aktualizacji POŚ Powiatu Raciborskiego, 2008r.

Tabela 8. Podział gruntów Gminy Rudnik na klasy bonitacyjne

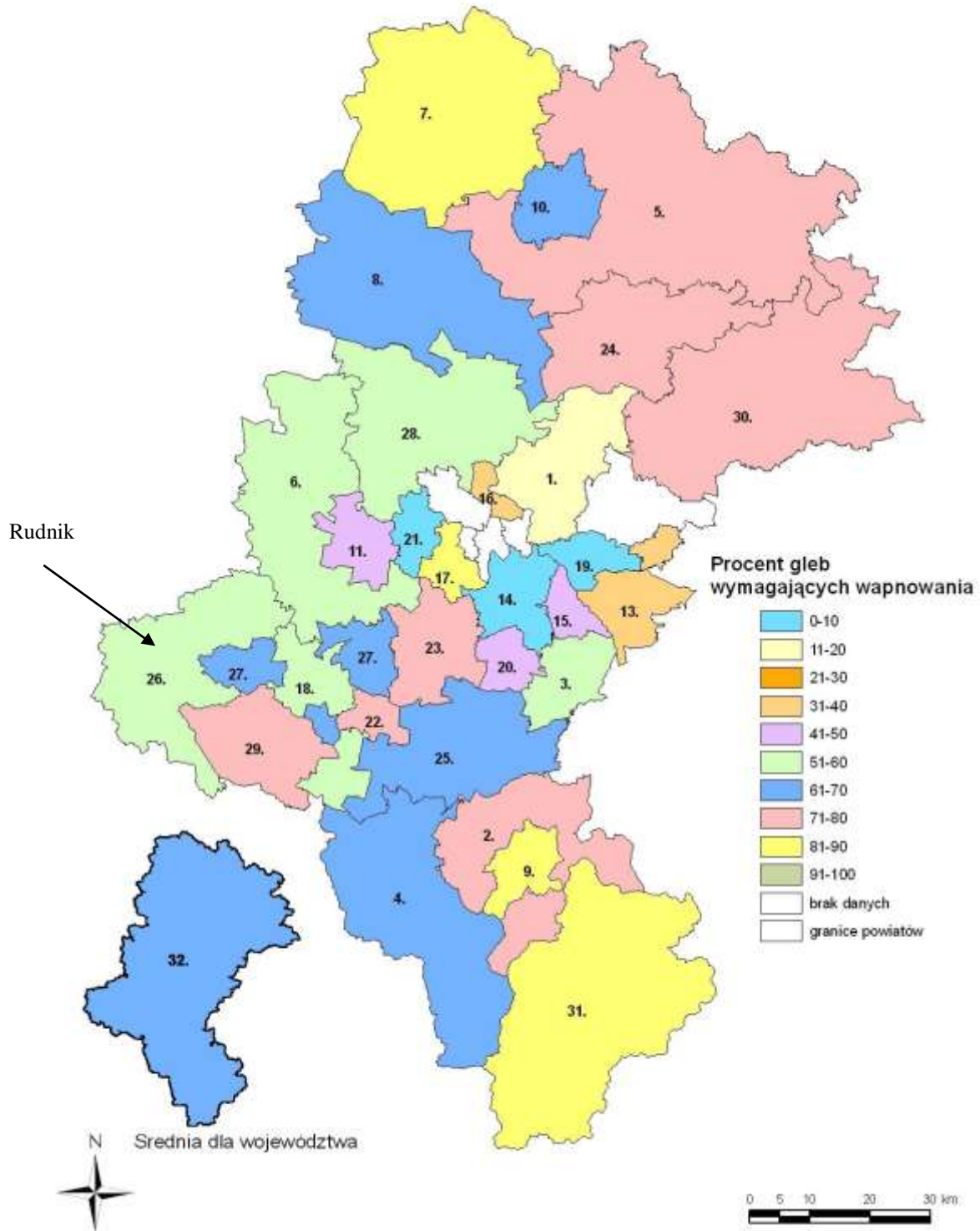
Gmina	R I	R II	R III a	R III b	R IV a	R IV b	R V	R VI	R VIz
Rudnik	184,8	1476,9	2314,0	1085,5	237,4	71,8	8,1	1,0	-

Źródło: Starostwo Powiatowe w Raciborzu.

Dobre warunki glebowe nie oznaczają jednak, że brak jest czynników ograniczających żyzność gleb. W przypadku gleb brunatnych mają one niski poziom próchnicy, a przez to ważne jest wapnowanie i właściwe nawożenie organiczne. W znacznej mierze obniżenie żyzności gleb spowodowane jest głównie działalnością człowieka. Najważniejszymi czynnikami obniżającymi żyzność gleb są: zbyt małe nawożenie organiczne, co prowadzi do utraty próchnicy, pogarszanie struktury gleb przez stosowanie ciężkiego sprzętu uprawowego, powstawanie wadliwych stosunków wodno-powietrznych i zakwaszenie gleb. Wymywanie wapna z gleby jest nadal dużo większe niż dawki wapna wprowadzane do gleby. Dodatkowym czynnikiem zakwaszającym gleby jest chemizacja rolnictwa – stosowanie nawozów mineralnych. Zasiarczenie atmosfery powoduje przenikanie do gleby substancji kwaśnych z opadami atmosferycznymi. Skutkiem tych czynników jest wzrost zakwaszania gleb będący przyczyną degradacji gleb na obszarach rolniczych.

Rysunek 11. Mapa bonitacyjna potrzeb wapnowania Gminy Rudnik i województwa śląskiego.

Mapa bonitacyjna potrzeb wapnowania

Źródło: APOŚ WŚ (projekt)

W celu poznania zmian różnych cech gleb użytkowanych rolniczo, szczególnie właściwości chemicznych, zachodzących w określonych przedziałach czasu pod wpływem rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka, niezbędne jest prowadzenie stałego ich monitoringu. Zwiększenie zasobów informacji na temat stanu zanieczyszczenia gleb środowiska, spowodowanego działalnością człowieka, na poziomie krajowym i wojewódzkim jest możliwe dzięki gromadzonym informacjom dotyczącym terenów, na których występują przekroczenia standardów jakości gleby i ziemi. Starostwo Powiatowe w Raciborzu wspólnie ze środkami Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Raciborzu oraz Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych, sfinansowało koszty badania gleb w powiecie raciborskim. Monitoring gleb został przeprowadzony w ramach projektu: „Program ochrony gruntów rolnych powiatów raciborskiego, rybnickiego i wodzisławskiego przed degradacją wynikającą z nadmiernej kwasowości gleb oraz działania na rzecz poprawy środowiska naturalnego”. Badania wykonała Okręgowa Stacja Chemiczno – Rolnicza w Gliwicach. Celem badań było rozpoznanie stanu zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi oraz określenie zawartości makro- i mikroelementów oraz stopnia ich zakwaszenia i zasobności. Przedmiotem opracowania było: wykonanie badań zawartości metali ciężkich: ołowiu (Pb), kadmu (Cd), cynku (Zn), miedzi (Cu), niklu (Ni) i chromu (Cr) w glebach na użytkach rolnych, określenie odczynu (pH), określenie zasobności w fosfor (P), potas (K), magnez (Mg), określenie zawartości mikroelementów w formie przyswajalnej: miedzi (Cu), manganu (Mn), cynku (Zn) i żelaza (Fe), ustalenie zalecanej dawki wapna. W Gminie Rudnik zadanie zostało zrealizowane w 100 %. Wydatkowano na ten cel 112 200 zł. Źródło finansowania stanowiły w 50 % środki WFOŚiGW w Katowicach oraz w 50 % środki własne Gminy Rudnik. Zmniejszono kwasowość gleb na obszarze 340 ha.

5.4.2 CELE

- ❖ długookresowy do roku 2017:

Ochrona i właściwe wykorzystanie istniejących zasobów glebowych.

- ❖ krótkookresowy do 2013r:

- 1) przeciwdziałanie degradacji gleb przed czynnikami antropogenicznymi.

5.4.3 PROGRAM DZIAŁAŃ

Program działań w zakresie zasobów glebowych przedstawiono w rozdziale 7.

5.5 WYKORZYSTANIE SIŁY WIATRU

5.5.1 STAN AKTUALNY

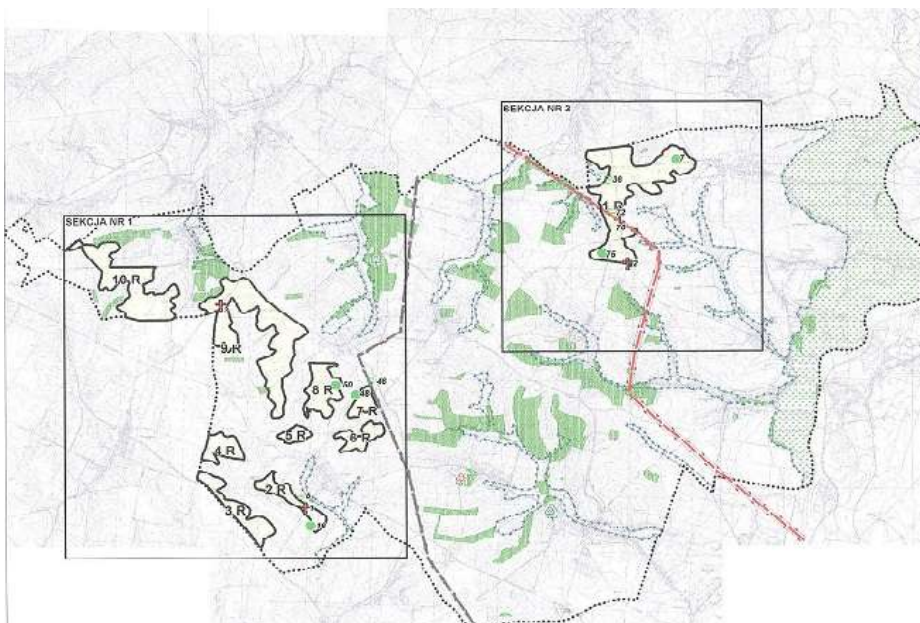
Produkcja energii elektrycznej jest również możliwa przy wykorzystaniu energii wiatru. Wiatr należy do odnawialnych źródeł energii. Wiatr jest to ruch powietrza spowodowany różnicą gęstości ogrzanych mas powietrza i ich przemieszczaniem ku górze. Zasoby energii wiatru nie skończą się z uwagi na fakt, iż wiatry są stale podtrzymywane przez słońce. W wyniku działania turbiny wiatrowej następuje zamiana energii kinetycznej wiatru na pracę mechaniczną w postaci ruchu obrotowego wirnika i wytworzenie w ten sposób energii elektrycznej, która przekazywana jest do sieci elektroenergetycznej. Turbina wiatrowa składa

się z trzech zasadniczych elementów: wieży posadowionej na fundamencie, wewnątrz której znajduje się instalacja elektryczna odprowadzająca wyprodukowaną energię oraz instalacja teletechniczna, dzięki której jest możliwe zdalne sterowanie urządzeniem, gondoli, wewnątrz której znajduje się mechanizm odpowiadający za wytwarzanie energii oraz pracę całego urządzenia, wirnika zbudowanego z trzech łopat wykonanych z tworzywa sztucznego i obracających się wokół własnej osi. Pod względem konstrukcyjnym wyróżnia się kilka typów wież: rurowe, kratownicowe, masztowe oraz hybrydowe. Najważniejszą częścią gondoli jest generator prądu, którego zadaniem jest zamiana energii mechanicznej na energię elektryczną. Wirnik wiatrowy napędza przekładnię. Moc pochodząca z obracającego się wirnika przekazywana jest do generatora poprzez wał wolnoobrotowy, przekładnię i wał wysokoobrotowy. Dzięki kompletnej izolacji akustycznej korpusu maszynowni oraz stosowaniu dźwiękochłonnych elementów w zawieszeniu przekładni i generatora zapewniona zostaje cichobieżność turbiny wiatrowej. Wirnik składa się z trzech łopat i piasty umieszczonych na szczycie wieży i jest połączony z gondolą. Działanie wirnika polega na wytworzeniu momentu mechanicznego na wale wirnika przez siły powstające przy przepływie wiatru, na skutek pojawiających się różnic ciśnień między dolną a górną powierzchnią odpowiednio ukształtowanych łopat. Łopaty śmigieł wykonywane są z wysokiej jakości tworzywa sztucznego wzmocnianego włóknem szklanym. Ponadto muszą charakteryzować się odpowiednią sztywnością, trwałością, niskim poziomem generowania hałasu, kształtem zapewniającym odpowiednie właściwości aerodynamiczne oraz odpornością na zabrudzenia i oblodzenia.

W Gminie Rudnik obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego przyjęty Uchwałą Rady Gminy Rudnik Nr XXX/290/5 z dnia 28 września 2005r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Rudnik, który na terenach oznaczonych na rysunkach graficznych do planu symbolami: 1R, 2R, 3R, 5R, 7R, 8R dopuszcza lokalizację urządzeń telefonii, urządzeń energetyki wiatrowej oraz sieci infrastruktury technicznej. Na rysunku 12 przedstawiono miejsca lokalizacji turbin wiatrowych na obszarze Gminy Rudnik.

Aktualnie toczy się postępowanie administracyjne w/s wydania decyzji środowiskowej dla przedsięwzięcia polegającego na budowie 15 turbin wiatrowych o łącznej mocy 37,5 MW.

Rysunek 12. Tereny Gminy Rudnik z przeznaczeniem pod turbiny wiatrowe.

Źródło: MPZP Gminy Rudnik, 2005r.

5.5.2 CELE

- ❖ długookresowy do roku 2017:

**Optymalne wykorzystanie zasobów siły wiatru.
Zrównoważone gospodarowanie odnawialnymi źródłami energii.**

- ❖ krótkookresowy do 2013r.:

- 1) zrównoważone gospodarowanie odnawialnymi źródłami energii.

5.5.3 PROGRAM DZIAŁAŃ

Program działań w zakresie ochrony odnawialnych źródeł energii przedstawiono w rozdziale 7.

Z uwagi na fakt, iż jednym z problemów w Gminie Rudnik jest niska emisja, pochodząca z nieefektywnych i nieekologicznych źródeł grzewczych, jak najbardziej słuszym są działania służące poprawie jakości powietrza, poprzez wykorzystanie odnawialnego źródła energii w postaci wiatru.

Polska ratyfikowała protokół z Kioto i zgodziła się na pakiet 3x20, co oznacza w praktyce, że do roku 2020 nastąpi ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 20%, ograniczenie zużycia energii o 20% i zwiększenie energii pochodzącej z odnawialnych źródeł w ogólnym bilansie energetycznym do poziomu 15%.

Na terenie gminy planowana jest budowa elektrowni wiatrowej, o czym wspomniano powyżej.

Przed realizacją inwestycji, związanej z gospodarowaniem odnawialnymi źródłami energii Inwestor będzie musiał spełnić warunki formalno-prawne konieczne do realizacji inwestycji:

- warunki przyłączenia do sieci elektroenergetycznej bądź ciepłej (szczególnie w zakresie kogeneracji),
- koncesja na wytwarzanie (koncesji nie wymaga działalność gospodarcza, polegająca na wytwarzaniu energii cieplnej w źródłach nie przekraczających mocy 5MW),
- decyzja o warunkach zabudowy,
- pozwolenie na budowę,
- pozwolenie wodnoprawne (wyłącznie na inwestycje OZE w zakresie energetyki wodnej),
- koncesja na poszukiwanie lub wydobywanie kopalin (wykorzystanie ciepła ziemi przy pomocy pomp ciepła nie wymaga koncesji zgłoszeniu organom administracji geologicznej podlega zaś projekt prac geologicznych),
- raport o oddziaływaniu na środowisko (dotyczy inwestycji OZE w zakresie biomasy, biogazu, energetyki geotermalnej, energetyki wiatrowej, energetyki wodnej),
- pozwolenie na emisję gazów (dotyczy inwestycji OZE w zakresie biomasy oraz biogazu),
- pozwolenie na emisję hałasu (dotyczy inwestycji OZE w energetykę wiatrową).

W analizie przyrodniczo-środowiskowej elektrowni wiatrowych należy wziąć pod uwagę:

- korelację inwestycji z siecią Natura 2000,
- sąsiedztwo obszarów wrażliwych,

- obecność siedlisk ludzkich, stopień ich rozproszenia, wzajemne relacje przestrzenne oraz infrastrukturalne występujące między tymi siedliskami,
- istniejące plany zagospodarowania przestrzennego i rozwoju,
- naturalne bariery ekologiczne istotne dla realizacji inwestycji,
- wielkość potencjalnego parku wiatrowego oraz odległości pomiędzy poszczególnymi elektrowniami wiatrowymi (w tym zakresie badanie dotyczy także poziomu hałasu, nakładania się stref akustycznych, wynikających z funkcjonowania poszczególnych elektrowni, migotliwości optycznej wytwarzanej przez poszczególne elektrownie - cały park wiatrowy).

6 POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO

6.1 ŚRODOWISKO A ZDROWIE

Na zdrowie ludzi największy wpływ mają: zanieczyszczenie wody, żywności, powietrza, warunki sanitarne, narażenie na działanie substancji chemicznych.

Największą presję na środowisko wywierają: przemysł i transport wraz z komunikacją oraz poważne awarie.

Dużym zagrożeniem dla zdrowia ludzi jest również powódź. Woda powodziowa, po wydostaniu się z wałów, przepływa przez cmentarze, składowiska odpadów, zwierzęce pomieszczenia gospodarskie, szamba, co stanowi bardzo duże zagrożenie chorobami, narażeniem na bakterie i wirusy. Stanowi również zagrożenie chemiczne z uwagi na przedostanie się do wody substancji chemicznych zawartych w nawozach i środkach ochrony roślin, znajdujących się na polach uprawnych. Statystyka epidemiologiczna prowadzona po powodzi w 1997r. wykazała, iż w województwie dolnośląskim, które było najbardziej wówczas poszkodowanym, zanotowano najwyższą w Polsce zachorowalność na WZW typu A, astmę oraz alergie. Wzrost zachorowań powiązано z grzybami, które pojawiły się po powodzi w zalanych budynkach².

6.1.1 STAN AKTUALNY

Na terenie Gminy Rudnik nie występują zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Z uwagi na lokalizację rzeki Odry na terenie Gminy Rudnik zagrożenie powodziowe, w sytuacjach kryzysowych, jest duże.

6.1.2 CELE

- ❖ długookresowy do roku 2017:

Dalsza poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia.

---

² Źródło: Środowisko a zdrowie, e-biuletyn, Nr 14 czerwiec 2010, IETU.

❖ krótkookresowy do 2013r.

- 1) zapobieganie zagrożeniom naturalnym oraz eliminacja skutków w razie ich wystąpienia,
- 2) zmniejszenie emisji włókien azbestowych do powietrza.

6.1.3 PROGRAM DZIAŁAŃ

Program działań w zakresie poprawy zdrowia mieszkańców przedstawiono w rozdziale 7.

Jednym z najgroźniejszych czynników mających bezpośredni wpływ na zdrowie człowieka jest azbest.

Azbest jest zaliczany do substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska oraz człowieka. Naukowo udowodniono, iż azbest jest substancją rakotwórczą w następstwie długotrwałego narażenia dróg oddechowych na wdychanie jego włókien. Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego stanowią włókna respirabilne, czyli takie, które mogą występować w postaci trwałego aerozolu w powietrzu i przedostawać się z wdychanym powietrzem do organizmu, z którego nie są już wydalane. Ich szkodliwe działanie może ujawnić się dopiero po wielu latach w postaci następujących schorzeń: pylicy azbestowej (azbestoza), międzybłonniaka opłucnej i raka płuc. Im więcej jest włókien w powietrzu, którym oddychamy, tym większe jest ryzyko zachorowania na choroby wywołane azbestem.

Doniesienia kliniczne i epidemiologiczne sugerują, że z azbestem może być również związane występowanie innych nowotworów: krtani, żołądka i jelit, trzustki, jajników oraz chłoniaków. Jednak zwiększenie ryzyka w tych grupach nowotworów należy postrzegać jedynie jako prawdopodobne. Między pierwszym narażeniem a pojawieniem się patologii (zwłaszcza nowotworów) występują długie okresy. Aktualnie wykrywane skutki odnoszą się do warunków pracy, jakie istniały 20-40 lat temu. Jako nadrzędny cel gminy w zakresie usuwania azbestu należy określić: „Usunięcie wyrobów azbestowych z terenu Gminy Rudnik i bezpieczne jego unieszkodliwienie”.

Głównym celem określonym w krajowym dokumencie strategicznym dotyczącym azbestu, tj. „Program usuwania azbestu i wyrobów azbestowych stosowanych na terytorium kraju”, który został uchwalony przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 14 maja 2002r. jest całkowite jego usunięcie do 2032.

Do wyznaczonych w ww. dokumencie zadań do realizacji przez samorząd gminny należą:

- 1) informowanie mieszkańców gminy o skutkach narażenia na azbest i obowiązku sukcesywnego usuwania go przez właścicieli nieruchomości,
- 2) przeprowadzenie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest na terenie gminy,
- 3) opracowanie sprawozdania dotyczącego stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest,
- 4) uwzględnienie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest w gminnych planach gospodarki odpadami,
- 5) pozyskiwanie środków finansowych.

Rada Gminy Rudnik 28 grudnia 2007r. podjęła Uchwałę Nr XIV/105/07 w sprawie przyjęcia „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Rudnik na lata 2007 - 2015”.

Gmina Rudnik posiada w 100% zinwentaryzowane miejsca występowania wyrobów zawierających azbest oraz oszacowaną ich ilość.

Zinwentaryzowaną ilość wyrobów azbestowych w poszczególnych miejscowościach Gminy Rudnik przedstawia tabela 9.

Tabela 9. Zinwentaryzowana ilość wyrobów azbestowych na terenie Gminy Rudnik.

Lp.	Miejscowość	Jednostka	Ilość wyrobów azbestowych
1.	Brzeźnica	m ²	1 784
2.	Czerwięcice	m ²	576
3.	Gamów	m ²	1 953
4.	Grzegorzowice	m ²	2 422
5.	Jastrzębie	m ²	1 997
6.	Lasaki	m ²	507
7.	Ligota Książęca	m ²	2 320
8.	Łubowice	m ²	228
9.	Modzurów	m ²	576
10.	Ponięcice	m ²	608
11.	Rudnik	m ²	2 935
12.	Sławików	m ²	2 049
13.	Strzybnik	m ²	779
14.	Szonowice	m ²	1 755
Razem		m²	20 489

Źródło: UG Rudnik.

Jak wynika z tabeli 9 całkowita ilość zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Rudnik wynosi 20 489 m². Przyjmując średnio wagę 1 m² płyty azbestowo-cementowych na poziomie 11 kg, należy stwierdzić, iż całkowita masa wyrobów azbestowych znajdujących się na terenie Gminy Rudnik wynosi ok. 225,38 Mg.

Gmina aktualnie nie dofinansowuje działań związanych z demontażem, transportem i unieszkodliwianiem odpadów zawierających azbest. Dotacje na ten cel planuje się uruchomić od 2011r.

Demontażem azbestu z terenu Gminy Rudnik zajmują się uprawnione firmy budowlane, które wywożą odpady azbestowe na składowisko odpadów w Knurowie należące do firmy KOMART Sp. z o.o. z siedzibą w Knurowie.

W celu całkowitego oczyszczenia Gminy Rudnik z azbestu należałoby podjąć następujące działania:

- 1) wdrożenie metody cyklicznej aktualizacji oceny ilości, lokalizacji i stanu technicznego wyrobów zawierających azbest w gminie wraz z przygotowaniem bazy danych o wyrobach zawierających azbest na terenie gminy,
- 2) określenie stopnia przestrzegania przepisów prawa przez właścicieli i zarządców nieruchomości w zakresie informowania administracji samorządowej o istniejących w zabudowaniach wyrobach zawierających azbest, podejmowanych działaniach ich usuwania i unieszkodliwiania,
- 3) poszukiwanie środków finansowych ze źródeł zewnętrznych dla wsparcia usuwania wyrobów zawierających azbest i ich unieszkodliwiania
- 4) organizacja kampanii informacyjnej o szkodliwości azbestu i bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest,
- 5) usuwanie wyrobów zawierających azbest zabudowanych w budynkach.

6.2 JAKOŚĆ POWIETRZA

6.2.1 STAN AKTUALNY

Jakość powietrza należy do podstawowych elementów, który w sposób znaczący wpływa na stan zdrowia i warunki życia ludzi. Stan sanitarny powietrza determinowany jest przez czynniki naturalne i antropogeniczne. Do czynników naturalnych zalicza się: wulkany, morza i oceany, pożary, burze, rośliny, bagna i tereny podmokłe oraz powierzchnię ziemi. Do atmosfery wydalana jest znaczna ilość gazów odlotowych, powstająca w różnych procesach (przemysł, transport, rolnictwo, gospodarka komunalna) i należy ją zaliczyć do antropogenicznych źródeł. Emisja antropogeniczna jest niebezpieczna z uwagi na jej oddziaływanie głównie na terenach zamieszkałych.

Gmina Rudnik od roku 2007 znajduje się w strefie raciborsko-wodzisławskiej.

Lista zanieczyszczeń pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia obejmuje: benzen, dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, ołów, tlenek węgla, ozon, pył PM10, arsen, benzo(A)piren, kadm oraz nikiel.

Do zanieczyszczeń, które badano ze względu na ochronę roślin należą: dwutlenek siarki, tlenki azotu.

Tabela 10. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń według kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.

Strefa raciborsko-wodzisławska										Działania wynikające z klasyfikacji	Uwagi
Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń											
SO ₂	NO ₂	PM10	Pb	C ₆ H ₆	CO	As	B(a)P	Cd	Ni		
A	A	C	A	A	A	A	C	A	A	Opracowanie Programu Ochrony Powietrza dla PM10 i benzo(a)pirenu	Klasa strefy C ze względu na klasę zanieczyszczenia PM10i B(a)P.

Źródło: Ósma roczna ocena jakości powietrza w woj. śląskim obejmująca 2009, WIOŚ Katowice, 2010.

Tabela 11. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń według kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin.

Strefa raciborsko-wodzisławska	
Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń	
SO ₂	NO _x
A	A

Źródło: Ósma roczna ocena jakości powietrza w woj. śląskim obejmująca 2009, WIOŚ Katowice, 2010.

W tabeli 12 przedstawiono wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń na przestrzeni ostatnich 6 lat.

Tabela 12. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń według kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia i ochrony roślin.

Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru strefy raciborskiej*														
-	SO ₂	NO ₂	PM10	Pb	C ₆ H ₆	CO	As	B(a)P	Cd	Ni	O ₃	Działania wynikające z klasyfikacji	Uwagi	
Kryterium: ochrona zdrowia														
2004	A	A	A	A	A	A	-	-	-	-	A	Dz1	U1	
2005	A	A	C	A	A	A	-	-	-	-	A	Dz2	U2	
2006	A	A	C	A	A	A	-	-	-	-	A	Dz2	U2	
2007	A	A	C	A	A	A	A	C	A	A	-	Dz2, Dz3	U3	
2008	A	A	C	A	A	A	A	C	A	A	-	Dz2, Dz3	U3	
2009	A	A	C	A	A	A	A	C	A	A	-	Dz2, Dz3	U3	
Kryterium ochrona roślin														
	SO ₂		NO _x		O ₃		-							
2004	A		A		A		Dz1							U1
2005	A		A		A		Dz1							U1
2006	A		A		A		Dz1							U1
2007	-		-		-		-							-
2008	A		A		-		Dz1							U1
2009	A		A		-		-							

Źródło: WIOŚ Katowice.

*od 2007r. strefa raciborsko-wodzisławska

Dz1 – Brak działań. Utrzymywanie jakości powietrza w strefie na tym samym lub lepszym poziomie.

Dz2 – Opracowanie Programu Ochrony Powietrza dla PM10.

Dz3 – Opracowanie Programu Ochrony Powietrza dla benzo(a)piranu.

U1- Wszystkie zanieczyszczenia w strefie klasy A.

U2 – Klasa ogólna strefy C ze względu na klasę zanieczyszczenia PM10 (klasa C). Pozostałe zanieczyszczenia w klasie A.

U3 - Klasa ogólna strefy C ze względu na klasę zanieczyszczenia PM10 i benzo(a)piranu. Pozostałe zanieczyszczenia w klasie A.

W Gminie Rudnik dominującą emisją jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków w okresie zimowym oraz emisja liniowa, pochodząca z transportu samochodowego. Biorąc pod uwagę kryterium ochrony zdrowia, dla pyłu zawieszonego PM10 standardy imisji nie są dotrzymane od roku 2005r, natomiast dla benzo(a)pirenu od roku 2007. Koniecznym jest realizacja Programu Ochrony Powietrza dla pyłu zawieszonego PM10 oraz bezno(a)pirenu. W przyjętym POP województwa śląskiego dla stref, w których stwierdzono przekroczenia określono również zadania dla strefy raciborsko – wodzisławskiej. Jednak szczegółowe zapisy dla ww. strefy jasno wskazują, że na terenie powiatu raciborskiego występują przekroczenia jedynie w Gminie Racibórz i Kornowac. Badania monitoringowe oraz modelowanie przeprowadzone dla potrzeb stworzenia Programu potwierdzają dobrą jakość powietrza w Gminie Rudnik.

Z uwagi na kryterium ochrony roślin strefę raciborsko-wodzisławską, w której znajduje się powiat raciborski, zaliczono do strefy klasy A, dla której nie ma potrzeby prowadzenia działań związanych z poprawą jakości powietrza - należy ją utrzymywać na tym samym bądź lepszym poziomie.

6.2.2 CELE

- ❖ długookresowy do roku 2017:

Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza oraz ograniczanie zużycia energii i wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł.

- ❖ krótkookresowe do 2013r.

- 1) opracowanie i przyjęcie Programu Ograniczania Niskiej Emisji i koordynacja jego skuteczności,
- 2) spełnienie wymogów prawnych w zakresie jakości powietrza,
- 3) ograniczenie emisji substancji pyłowych i gazowych,
- 4) ograniczenie zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- 5) wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie ochrony powietrza.

6.2.3 PROGRAM DZIAŁAŃ

Program działań w zakresie poprawy jakości powietrza przedstawiono w rozdziale 7.

W celu poprawy jakości powietrza atmosferycznego Rada Gminy Rudnik mogłaby przyjąć do realizacji „Program Ograniczenia Niskiej Emisji”.

Celem realizacji takiego Programu byłaby poprawa jakości powietrza atmosferycznego w wyniku modernizacji kotłowni indywidualnych w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych z możliwością wykorzystania dodatkowo kolektorów słonecznych.

Z uwagi na fakt, iż głównym problemem w Gminie Rudnik jest niska emisja, pochodząca z nieefektywnych i nieekologicznych źródeł grzewczych, jak najbardziej słusznym są działania służące poprawie jakości powietrza.

6.3 OCHRONA WÓD

6.3.1 STAN AKTUALNY

Stan jakości wód w Gminie Rudnik opisano w punkcie 5.3.1. niniejszego opracowania.

6.3.2 CELE

- ❖ długookresowy do roku 2017:

Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania.

- ❖ krótkookresowe do 2013r.

- 1) zapewnienie dobrej jakości wody pitnej oraz ochrona jej ujęć,
- 2) poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych.

6.3.3 PROGRAM DZIAŁAŃ

Program działań w zakresie ochrony wód przedstawiono w rozdziale 7.

6.4 GOSPODARKA ODPADAMI

6.4.1 STAN AKTUALNY

Sprawy gospodarki odpadami szczegółowo zostały przeanalizowane w ubiegłorocznej aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Rudnik na lata 2009 – 2012.

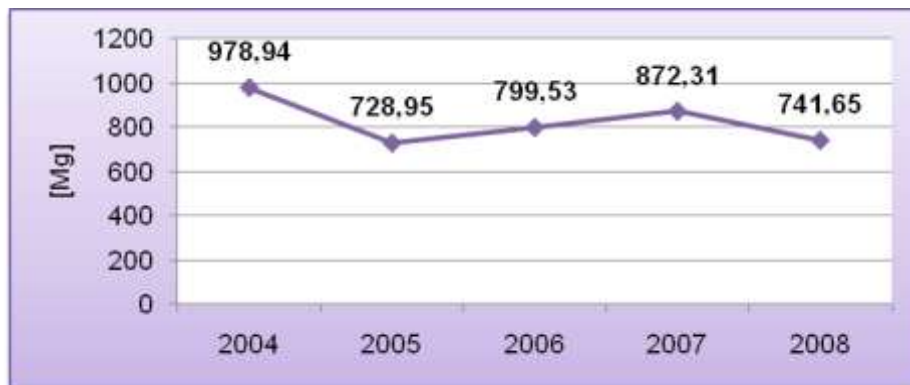
Niemniej jednak w skrócie przedstawiona zostanie sytuacja gospodarki odpadami w gminie.

Tabela 13. Ilość zebranych zmieszanych odpadów komunalnych w latach 2004 – 2008.

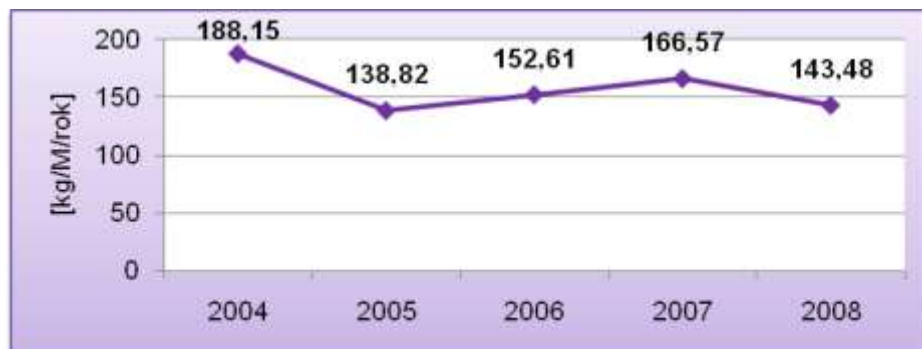
Rok	Odpady zebrane w ciągu roku ogółem	Odpady zebrane w ciągu roku z gospodarstw domowych	Odpady zdeponowane na składowiskach		Emisja jednostkowa
	[Mg/rok]	[Mg/rok]	[Mg/rok]	[%]	[kg/M/rok]
2004*	978,94	bd	978,94	100	188,15
2005	728,95	663,11	728,95	100	138,82
2006	799,53	672,76	799,53	100	152,61
2007	872,31	691,64	872,31	100	166,57
2008*	741,65	bd	741,65	100	143,48

Źródło: GUS, * UG Rudnik.

Wykres 8. Ilość zebranych zmieszanych odpadów komunalnych w poszczególnych latach.

Wykres 9. Emisja jednostkowa zebranych odpadów komunalnych w latach 2004 -2008.

Źródło: aktualizacji PGO dla Gminy Rudnik na lata 2009 – 2012.

Jak wynika z powyższych tabel i wykresów, ilość zebranych zmieszanych odpadów komunalnych waha się w dość szerokich zakresach. Porównując rok 2004 i 2008 należy stwierdzić, iż ilość tych odpadów zmniejszyła się o 24%.

Odnosząc te dane do liczby ludności zamieszkującej Gminę Rudnik w latach 2006 – 2007 obserwuje się nietypowe zjawisko, polegające na wzroście ilości wytwarzanych odpadów komunalnych przy zmniejszającej się liczbie ludności. Przyczyną takiego stanu rzeczy może być wzrost konsumpcji związany ze wzrostem gospodarczym. W roku 2008 zaobserwowano równoczesny spadek liczby wytwarzanych odpadów komunalnych wraz ze zmniejszeniem się liczby ludności.

Tabela 14. Ilość odpadów wyselekcjonowanych ze strumienia odpadów komunalnych w Gminie Rudnik w latach 2006 - 2008.

Papier i tektura	Szkło	Tworzywa sztuczne	Metale	Biomasa	Wielkogabarytowe	Niebezpieczne	Inne	RAZEM
[Mg/rok]								
2006								
0	32,8	8,30	1,30	0	4,20	bd	bd	46,60
2007								
0,96	21,03	17,92	2,06	0	5,10	bd	bd	47,07
2008								
0,69	28,83	14,33	bd	0	5,21	bd	bd	49,06
RAZEM	1,65	82,66	40,55	3,36	0	14,51	0	142,73

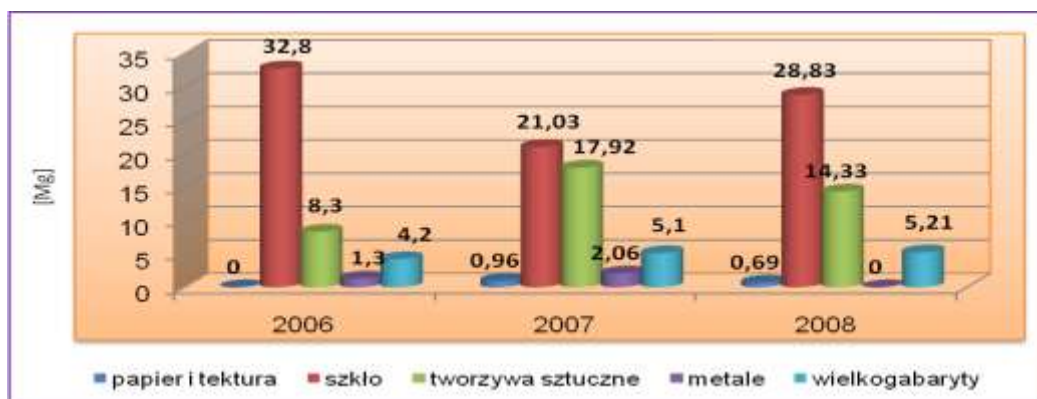
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

Jak wynika z tabeli 14 ilość selektywnie zbieranych odpadów komunalnych na terenie Gminy Rudnik corocznie wzrasta. W 2007 r. odnotowano 1% wzrost ilości selektywnie zebranych odpadów komunalnych w stosunku do roku poprzedniego a w roku 2008 wzrost ten wyniósł już 4%.

Można przyjąć, iż w skali roku ok. 50 Mg odpadów zostaje wyselekcjonowanych ze strumienia odpadów komunalnych.

Największą ilość spośród selektywnie zebranych odpadów w latach 2006 - 2008 stanowiły odpady szklane.

Wykres 10. Ilość selektywnie zebranych odpadów komunalnych z terenu Gminy Rudnik w latach 2006 – 2008.

Źródło: opracowanie własne.

System gospodarki odpadami komunalnymi w Gminie Rudnik jest od wielu lat systematycznie rozwijany i doskonalony.

W wyniku przeprowadzonej analizy stanu aktualnego gospodarki odpadami zidentyfikowano następujące problemy:

- 1) niski udział mieszkańców w zorganizowanym systemie gospodarki odpadami – nieobjęcie zorganizowanym systemem zbiórki odpadów komunalnych 100% mieszkańców,
- 2) mały postęp w skuteczności wdrażania selektywnej zbiórki odpadów (zbyt mała liczba mieszkańców bierze udział w selektywnej zbiórce odpadów komunalnych),
- 3) kierowanie 100% zebranych niesegregowanych odpadów komunalnych na składowisko,
- 4) brak możliwości osiągnięcia prawnie określonych celów ilościowych w zakresie zmniejszania ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania,
- 5) mało rozwinięty system zbiórki i wywozu odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych,
- 6) niekontrolowane pozbywanie się wytworzonych przez mieszkańców gminy odpadów komunalnych, sprzyjające powstawaniu tzw. „dzikich” wysypisk odpadów oraz spalanie odpadów w paleniskach domowych,
- 7) niska świadomość ekologiczna mieszkańców w zakresie selektywnego zbierania odpadów i właściwego postępowania z wytworzonymi odpadami komunalnymi.

6.4.2 CELE:

Cel 1. Transformacja aktualnego systemu gospodarowania odpadami polegającego na przekazywaniu odpadów na składowisko do systemu zapewniającego w pierwszej kolejności możliwość segregacji wytworzonych odpadów, a następnie ich ponowne wykorzystanie.

Cel 2. Zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowisko, w tym w szczególności odpadów ulegających biodegradacji, wielkogabarytowych i niebezpiecznych.

Cel 3. Wylimitowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów.

Cel 4. Stworzenie sprawnego systemu zarządzania gospodarką odpadami komunalnymi, pozwalającego na prowadzenie wiarygodnego monitoringu gospodarki odpadami w gminie.

Cel 5. Usunięcie wyrobów zawierających azbest do 2032r.

CELE KRÓTKOTERMINOWE DO OSIĄGNIĘCIA DO 2012 ROKU:

1. Objęcie wszystkich mieszkańców gminy umowami na odbieranie odpadów komunalnych.
2. Zapewnienie objęcia wszystkich mieszkańców gminy systemem selektywnego zbierania odpadów.
3. Ograniczenie składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji do poziomu 75% wagowo tych odpadów w stosunku do ich ilości wytwarzanych w 1995r.
4. Uzyskanie znaczących efektów w selektywnym zbieraniu odpadów:
  - niebezpiecznych do poziomu 50% ich ilości zawartych w strumieniu odpadów komunalnych,

- wielkogabarytowych, w tym wyrobów AGD i elektronicznego, do poziomu 40% ich ilości zawartych w strumieniu odpadów komunalnych,
  - przydatnych do recyklingu, w tym odpadów opakowaniowych, wchodzących w strumień odpadów komunalnych do poziomu 10% ich ilości zawartych w strumieniu odpadów komunalnych,
  - remontowo-budowlanych ze strumienia odpadów komunalnych do poziomu 50%.
5. Wyegzekwowanie realizacji obowiązków dotyczących ewidencjonowania odpadów i odpowiedniej sprawozdawczości.
  6. Coroczna kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych od ich wytwórców pod kątem spełniania przez nich przepisów ustawowych oraz warunków decyzji zezwalających na prowadzenie w tym zakresie działalności.
  7. Dążenie do utworzenia oraz uczestnictwo w strukturach ponadgminnych, zarządzających gospodarką odpadami komunalnymi w ramach regionalnych systemów.
  8. Podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

CELE DŁUGOTERMINOWE DO OSIĄGNIĘCIA DO 2018 ROKU.

1. Ograniczenie składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji do poziomu 50% tych odpadów w 2013r. i 35% w roku 2020 w stosunku do ich ilości wytwarzanych w 1995r.
2. Zmniejszenie ilości składowanych odpadów komunalnych do poziomu 85% w stosunku do ilości odpadów wytwarzanych do końca 2014r.
3. Dalszy wzrost efektów selektywnego zbierania odpadów niebezpiecznych:
  - w 2015r. do poziomu 80% ich ilości zawartych w strumieniu zmieszanych odpadów komunalnych,
  - w 2018r. do poziomu 90% ich ilości zawartych w strumieniu zmieszanych odpadów komunalnych,
4. Dalszy wzrost efektów selektywnego zbierania odpadów wielkogabarytowych, w tym wyrobów AGD i sprzętu elektronicznego do poziomu:
  - 70% ich ilości zawartych w strumieniu odpadów komunalnych w 2015r.,
  - 90% ich ilości zawartych w strumieniu odpadów komunalnych w 2018r.,
5. Dalszy wzrost efektów selektywnego zbierania odpadów przydatnych do recyklingu, w tym odpadów opakowaniowych wchodzących w strumień odpadów komunalnych do poziomu:
  - 15% ich ilości zawartych w strumieniu odpadów komunalnych w 2015r.,
  - 20% ich ilości zawartych w strumieniu odpadów komunalnych w 2018r.,
6. Wzrost efektów selektywnego zbierania odpadów budowlano-remontowych wchodzących w strumień odpadów komunalnych do poziomu 80%.
7. Realizacja Programu usuwania azbestu.

6.4.3 PROGRAM DZIAŁAŃ

W tabeli 15 przedstawiono wyznaczone w aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Rudnik na lata 2009 – 2012 działania w sferze gospodarki odpadami. Jest to dokument aktualnie obowiązujący, który nie przewiduje działań na rok 2013. Ponadto,

w obowiązującym systemie prawnym planowane są zmiany w szerokim zakresie, stąd trudno przewidzieć na obecnym etapie kierunek prawny, który będzie obowiązywał.

Ponadto, przedstawione źródło finansowania w postaci środków GFOŚiGW i PFOŚiGW jest nieaktualne, ponieważ z dniem 01 stycznia 2010r. fundusze te zlikwidowano.

Tabela 15. Harmonogram realizacji wytyczonych zadań na lata 2009 – 2012.

Lp.	Zakres przedsięwzięcia	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Wykonawca	Koszty [tys. zł]				Źródło finansowania
					2009	2010	2011	2012	
1.	Aktualizacja PGO.	2009	Gmina Rudnik	Gmina Rudnik	4	-	-	-	GFOŚiGW
2.	Sporządzenie sprawozdania z realizacji PGO.	2009, 2011	Gmina Rudnik	Gmina Rudnik	bk	-	bk	-	-
3.	Objęcie umowami na odbieranie odpadów komunalnych 100% mieszkańców gminy.	2009 - 2012	Gmina Rudnik	Przedsiębiorstwa odbierające odpady komunalne	bk	6	bk	bk	GFOŚiGW środki własne gminy
4.	Tworzenie i udział gminy w strukturach ponadgminnych dla realizacji regionalnych zakładów zagospodarowania odpadów.	2009 - 2012	Zarząd Województwa, Związki Międzygminne, Gmina Rudnik	Związki Międzygminne, Gmina Rudnik	5	5	5	5	GFOŚiGW PFOŚiGW WFOŚiGW środki własne gminy
5.	Prowadzenie bazy danych dotyczących ewidencji wytwarzanych odpadów oraz poddanych poszczególnym procesom odzysku i unieszkodliwiania.	2009 - 2012	Gmina Rudnik	Gmina Rudnik	bk	bk	bk	bk	-
6.	Rozwój selektywnego zbierania odpadów wielkogabarytowych - działania organizacyjne w celu zapewnienia zbierania na poziomie 40% wytworzonych odpadów wielkogabarytowych w 2010r.	2009 - 2012	Gmina Rudnik	Gmina Rudnik	18	18	18	18	GFOŚiGW PFOŚiGW

7.	Rozwój selektywnego zbierania odpadów niebezpiecznych wydzielonych ze strumienia odpadów komunalnych, w tym budowa GPZON lub opcją jest współfinansowanie zakupu mobilnego pojazdu do zbiórki odpadów niebezpiecznych - działania organizacyjne w celu zapewnienia zbierania na poziomie 50% wytworzonych odpadów wielkogabarytowych w 2010r.	2009 - 2012	Gmina Rudnik	Gmina Rudnik	15	15	15	15	GFOŚiGW PFOŚiGW
8.	Rozwój selektywnego zbierania odpadów przydatnych do recyklingu, w tym opakowaniowych.	2009 - 2012	Gmina Rudnik	Gmina Rudnik	5	5	5	5	GFOŚiGW PFOŚiGW
9.	Wspieranie indywidualnych form odzysku (np. kompostowanie) odpadów ulegających biodegradacji.	2009 - 2012	Gmina Rudnik	Gmina Rudnik	bk	2,5	bk	2,5	GFOŚiGW
10.	Wprowadzenie systemu selektywnej zbiórki odpadów biodegradowalnych - działania organizacyjne w celu zapewnienia zbierania na poziomie 75% masy bioodpadów składowanych w 1995r.	2009 - 2012	Gmina Rudnik	Gmina Rudnik Gminy Powiatu Raciborskiego, Przedsiębiorstwa odbierające odpady komunalne	2,5	2,5	2,5	2,5	GFOŚiGW PFOŚiGW
11.	Inwentaryzacja dzikich składowisk odpadów.	2009 - 2012	Gmina Rudnik	Gmina Rudnik	bk	bk	bk	bk	-
12.	Likwidacja dzikich składowisk odpadów.	2009 - 2012	Gmina Rudnik	Gmina Rudnik	8	8	8	8	GFOŚiGW PFOŚiGW, środki własne gminy
13.	Dotowanie unieszkodliwiania padłych zwierząt.	2009 - 2012	Gmina Rudnik	Gmina Rudnik	3	3	3	3	GFOŚiGW PFOŚiGW
14.	Prowadzenie systematycznej edukacji ekologicznej mieszkańców w zakresie gospodarki odpadami - informacje ogłaszane na stronie internetowej urzędu,	2009 - 2012	Gmina Rudnik	Gmina Rudnik Powiat Raciborski	1	1	1	1	GFOŚiGW PFOŚiGW środki własne gminy

	- artykuły w lokalnej prasie, - ulotki na tablicach ogłoszeń, - pogadanki i konkursy w szkołach, w przedszkolach.								
15.	Edukacja podmiotów gospodarczych w zakresie obowiązku prowadzenia ewidencji wytwarzanych odpadów celem prawidłowego prowadzenia bazy WSO.	2009 - 2012	Gmina Rudnik	Gmina Rudnik	bk	bk	bk	bk	-
16.	Organizacja „Dnia Ziemi” i akcji „Sprzątanie świata”.	2009 - 2012	Gmina Rudnik	Gmina Rudnik Powiat Raciborski	2	2	2	2	GFOŚiGW PFOŚiGW środki własne gminy
17.	Wydawanie decyzji w sprawie usuwania odpadów z miejsc na ten cel nie przeznaczonych.	2009 - 2012	Gmina Rudnik	Gmina Rudnik	bk	bk	bk	bk	-
18.	Zbiórka opakowań po środkach ochrony roślin oraz leków.	2009 - 2012	Gmina Rudnik	Gmina Rudnik Powiat Raciborski	0,5	0,5	0,5	0,5	GFOŚiGW PFOŚiGW
19.	Kontrola podmiotów posiadających zezwolenia na odbiór odpadów komunalnych w zakresie sposobu wypełniania warunków zawartych w tych zezwoleniach dot. metod oraz miejsc prowadzenia odzysku i unieszkodliwiania odpadów.	2009 - 2012	Gmina Rudnik	Gmina Rudnik	bk	bk	bk	bk	-
20.	Coroczna weryfikacja ewidencji miejsc z wyrobami zawierające azbest.	2009 - 2012	Gmina Rudnik	Gmina Rudnik	bk	bk	bk	bk	-
21.	Mobilizowanie właścicieli budynków do usunięcia wyrobów zawierających azbest poprzez system pomocy edukacyjnej.	2009 - 2012	Gmina Rudnik	Gmina Rudnik	bk	bk	bk	bk	-
22.	Bezpieczne usuwanie wyrobów zawierających azbest.	2009 - 2012	Właściciele obiektów i posesji z	Właściciele obiektów i posesji z	bd	bd	bd	bd	środki właścicieli obiektów,

			wyrobami azbestowymi	wyrobami azbestowymi					PFOŚiGW, WFOŚiGW
23.	Dotowanie mieszkańcom gminy zadań związanych z demontażem, transportem i utylizacją azbestu.	2011 - 2012	Gmina Rudnik	Gmina Rudnik Powiat Raciborski	0	0	6	6	WFOŚiGW PFOŚiGW GFOŚiGW środki własne gminy
24.	Uwzględnianie w przetargach publicznych zakupów wyrobów zawierających materiały lub substancje pochodzące z recyklingu odpadów (np. zakup papieru wytworzonego z co najmniej 50% udziału makulatury).	2009 - 2012	Gmina Rudnik	Gmina Rudnik Powiat Raciborski	bk	bk	bk	bk	-
25.	Tworzenie regionalnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi, obejmujące działania w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, selektywnego zbierania odpadów komunalnych zgodnie z wytycznymi Kpgo2010, przetwarzania odpadów w celu przygotowania do odzysku lub unieszkodliwiania, składowania zmieszanych odpadów komunalnych, w tym budowę regionalnych zakładów zagospodarowania (ZZO) wraz z rekultywacją składowisk odpadów znajdujących się w obszarze oddziaływania ZZO.	2009 - 2010	Zarządy Związków Międzygminnych	Zarządy Związków Międzygminnych	bd	bd	bd	bd	-
26.	Organizacja i utworzenie sieci ponadlokalnej systemu gospodarki odpadami, budowa sieci ponadlokalnej obiektów w celu stworzenia możliwości odzysku i unieszkodliwienia odpadów ulegających biodegradacji, odpadów niebezpiecznych wydzielonych ze strumienia odpadów komunalnych i odpadów wielkogabarytowych.	2011 - 2012	Związki Międzygminne	Związki Międzygminne	bd	bd	bd	bd	-
Razem [tys. zł]					64,0	68,5	66,0	68,5	-

Zadania wynikające z PGO wyższego szczebla (WPGO, PPGO) przewidziane do realizacji przez gminy.

6.5 ODDZIAŁYWANIE HAŁASU I PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH

Wśród negatywnych oddziaływań występujących w środowisku, hałas jest tym oddziaływaniem, na które narażona jest największa liczba osób. Wraz z rozwojem cywilizacji następuje systematyczny wzrost hałasu w środowisku zurbanizowanym, ostatnio średnio o 2 dB na każdą dekadę. Klimat akustyczny środowiska kształtowany jest głównie poprzez układ urbanistyczno – komunikacyjny oraz przez przemysł. Do niedawna źródłem hałasu był głównie przemysł, obecnie do najbardziej uciążliwych źródeł hałasu w środowisku należy komunikacja.

Przez pola elektromagnetyczne rozumie się pole elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz (art. 3 pkt 18 ustawy Prawo ochrony środowiska).

Zgodnie z art. 121 ww. ustawy ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez:

- 1) utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach,
- 2) zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

6.5.1 STAN AKTUALNY

W roku 2009 na terenie miasta Raciborza Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach przeprowadził pomiary hałasu pochodzącego z DK 45. Najbardziej wysunięty odcinek pomiarowy obejmował wylot DK 45 z Raciborza w kierunku Rudnika. Klimat akustyczny tego terenu wykazuje przekroczenia dopuszczalnych wartości na każdym badanym odcinku zarówno w zakresie dopuszczalnej wartości określonej dla dnia jak i dla nocy. Przekroczenia związane są z rosnącym natężeniem ruchu samochodów. Podobnie przedstawia się sytuacja w Gminie Rudnik, w której czynnikiem pogarszającym klimat akustyczny jest niewątpliwie komunikacja. Hałas w ujęciu przestrzennym, przyjmuje w tym przypadku charakter liniowy i związany jest z przebiegiem tras komunikacyjnych. Największe uciążliwości związane z hałasem komunikacyjnym występują wzdłuż dróg krajowych i powiatowych, w mniejszym stopniu dróg gminnych. W tym roku Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i autostrad przeprowadzała obowiązkowy, co 5 lat, Generalny Pomiar Ruchu. Na podstawie jego wyników określane będą m.in. zadania służące ograniczeniu negatywnego oddziaływania hałasu.

Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w ramach zadań Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadza badania pól elektromagnetycznych w środowisku.

Na terenie Gminy Rudnik nie znajduje się żaden punkt pomiarowy. Najbliżej zlokalizowany jest punkt w sąsiedniej gminie Kuźnia Raciborska w miejscowości Rudy. Wyniki wartości składowej elektrycznej w tym punkcie w dniu 21.08.2009r. wyniosły 0,24 V/m to jest poniżej dopuszczalnych wartości parametru, dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową.

6.5.2 CELE

- ❖ długookresowe do roku 2017:

**Zapewnienie sprzyjającego komfortu akustycznego środowiska.
Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym.**

- ❖ krótkookresowe do 2013r.:

- 1) ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców,
- 2) tworzenie stref wolnych od zagrożenia promieniowaniem elektromagnetycznym.

6.5.3 PROGRAM DZIAŁAŃ

Program działań w zakresie hałasu i promieniowanie elektromagnetycznego przedstawiono w rozdziale 7.

7 HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY REALIZACJI PROGRAMU

W tabeli 16 przedstawiono harmonogram rzeczowo-finansowy zadań z zakresu ochrony środowiska przewidzianych do realizacji w latach 2010 - 2013. Ponadto, określono cele długo- i krótkoterminowe, do osiągnięcia których mają służyć zaproponowane zadania.

Głównym źródłem informacji przy konstruowaniu harmonogramu były plany inwestycyjne na najbliższe lata.

W tabeli 17 przedstawiono harmonogram realizacji zadań do 2017 roku.

Tabela 16. Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji Programu.

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Koszty [tys. PLN]				Źródło finansowania
				2010	2011	2012	2013	
Cel długookresowy do 2017 roku								
Cel krótkookresowy do 2013 roku								
Zadanie								
OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH								
1. OCHRONA PRZYRODY								
Zachowanie istniejących obiektów dziedzictwa przyrodniczego i udostępnienie ich mieszkańcom w sposób gwarantujący ich ochronę								
1.1. Rozpoznanie najcenniejszych siedlisk.								
1.1.1.	Przeprowadzenie inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gminy.	2010-2013	Gmina Rudnik	bd	bd	bd	bd	środki własne gminy
1.1.2.	Bieżąca konserwacja zieleni w gminie.	2010 - 2013	Gmina Rudnik	bd	bd	bd	bd	środki własne gminy
1.2. Ochrona terenów cennych przyrodniczo przed zainwestowaniem.								
1.2.1.	Objęcie ochroną prawną proponowanych pomników przyrody.	2010 - 2013	Gmina Rudnik	bk	bk	bk	bk	-
1.3. Poglębianie i udostępnianie wiedzy i informacji o zasobach przyrody gminy.								
1.3.1.	Ekspozowanie cennych przyrodniczo obszarów poprzez publikację ulotek i broszur.	2010 - 2013	Gmina Rudnik	bk	bk	bk	bk	-
Razem				bd	bd	bd	bd	-
2. ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ LASÓW								
Zrównoważona pod względem ekonomicznym, społecznym i ekologicznym gospodarka leśna.								
2.1. Zapewnienie dobrej kondycji lasów i miejsc wypoczynku mieszkańców								
2.1.1.	Wyznaczanie granic polno-leśnych na terenach przeznaczonych do zalesień.	2010 - 2013	Gmina Rudnik	bd	bd	bd	bd	środki własne gminy
2.1.2.	Realizacja bieżących zabiegów pielęgnacyjnych zgodnie z potrzebami hodowlanymi.	2010 - 2013	Nadleśnictwo Rudy Raciborskie	bd	bd	bd	bd	środki własne gminy, środki własne Lasów Państwowych
2.2. Wdrażanie proekologicznego modelu gospodarki leśnej								
2.2.1.	Aktualizacja operatów urządzania lasów.	2010 - 2013	Powiat Raciborski Nadleśnictwo Rudy Raciborskie	bd	bd	bd	bd	-
Razem				bd	bd	bd	bd	-
3. RACJONALNE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI WODY								
Racjonalna gospodarka zasobami wodnymi								
3.1. Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych								
3.1.1.	Propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody w gospodarstwach domowych przez działania edukacyjno-promocyjne (akcje, kampanie)	2010 - 2013	Gmina Rudnik Szkoły, przedszkola	bk	bk	bk	bk	-
3.1.2.	Szczegółowa analiza planowanych przedsięwzięć, dla których sporządzenie raportu oddziaływania na środowisko, jest	2010 - 2013	Gmina Rudnik	bk	bk	bk	bk	-

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Koszty [tys. PLN]				Źródło finansowania
				2010	2011	2012	2013	
Cel długookresowy do 2017 roku								
Cel krótkookresowy do 2013 roku								
Zadanie								
	wymagane pod kątem zapisów ograniczających negatywny wpływ na wody podziemne.							
3.1.3.	Zwiększenie skuteczności ochrony wód podziemnych przed przenikaniem zanieczyszczeń z powierzchni poprzez ochronę miejsc szczególnie wrażliwych, likwidacja nieczynnych ujęć wody.	2010 - 2013	Gmina Rudnik	bk	bk	bk	bk	-
3.2. Zwiększenie retencji w zlewniach oraz zapobieganie skutkom wezbrań powodziowych								
3.2.1.	Zapewnienie ciągłości rzek i potoków poprzez udrożnienie obiektów stanowiących przeszkodę dla migracji ryb (cieki wodne).	2010-2013	Gmina Rudnik administratorzy cieków	bd	bd	bd	bd	środki własne gminy
Razem				bd	bd	bd	bd	-
Minimalizacja zagrożeń spowodowanych klęskami powodzi								
3.3. Realizacja planów ochrony przeciwpowodziowej								
3.3.1.	Wdrażanie systemu powiadamiania o zagrożeniach.	2010 - 2013	Gmina Rudnik Powiat Raciborski	bd	bd	bd	bd	środki własne gminy
4. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI								
Ochrona i właściwe wykorzystanie istniejących zasobów glebowych								
4.1. Przeciwdziałanie degradacji gleb przed czynnikami antropogenicznymi.								
4.1.1.	Promocja rolnictwa ekologicznego.	2010 - 2013	Gmina Rudnik	bd	bd	bd	bd	środki własne gminy
4.1.2.	Kontrolowanie ilości zużytych nawozów i środków ochrony roślin.	2010 - 2013	Właściciele gospodarstw rolnych WIOŚ	bk	bk	bk	bk	-
4.1.3.	Likwidacja punktowych źródeł zanieczyszczenia gleb.	2010 - 2013	właściciele gruntów gmina Rudnik	bd	bd	bd	bd	środki własne rolników
5. GOSPODAROWANIE ZASOBAMI ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH								
Ochrona zasobów siły wiatru poprzez ich racjonalne wykorzystanie. Zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi.								
5.1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami siły wiatru.								
5.1.1.	Ochrona przed zainwestowaniem uniemożliwiającym ich wykorzystanie.	2010 - 2013	Gmina Rudnik	bk	bk	bk	bk	-

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Koszty [tys. PLN]				Źródło finansowania
				2010	2011	2012	2013	
Cel długookresowy do 2017 roku								
Cel krótkookresowy do 2013 roku								
Zadanie								
5.1.2.	Budowa elektrowni wiatrowych.	2010-2014	Podmioty gospodarcze	bd	bd	bd	bd	środki własne, BOŚ, WFOŚiGW, GEF/SGP, Ekofundusz
POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO								
6. ŚRODOWISKO A ZDROWIE								
Dalsza poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia.								
6.1. Zapobieganie zagrożeniom naturalnym oraz eliminacja i minimalizacja skutków w razie ich wystąpienia.								
6.1.1.	Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania zachowań w sytuacji wystąpienia nadzwyczajnego zagrożenia środowiska (np. powódź).	2010-2013	Gmina Rudnik Centrum Zarządzania Kryzysowego	bk	bk	bk	bk	-
6.1.2.	Informowanie społeczeństwa gminy o wystąpieniu awarii lub zagrożeń naturalnych.	2010-2013	Gmina Rudnik Centrum Zarządzania Kryzysowego	bk	bk	bk	bk	-
6.2. Eliminacja negatywnego wpływu odpadów na zdrowie ludzi.								
6.2.1.	Utworzenie i uruchomienie sortowni odpadów wielkogabarytowych i niebezpiecznych w Rudniku.	2010-2013	Gmina Rudnik Zakład Usług Komunalnych	bd	bd	bd	bd	-
7. JAKOŚĆ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO								
Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza oraz ograniczanie zużycia energii i wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł.								
7.1. Konsekwentna realizacja Programu Ograniczania Niskiej Emisji i koordynacja jego skuteczności								
7.1.1.	Promowanie zachowań służących ograniczaniu niskiej emisji.	2010 - 2013	Gmina Rudnik	bk	bk	bk	bk	-
7.1.2.	Upowszechnianie komunikacji zbiorowej.	2010 - 2013	Gmina Rudnik	bk	bk	bk	bk	-
7.1.3.	Promowanie budownictwa stosującego materiały energooszczędne.	2010 - 2013	Gmina Rudnik	bk	bk	bk	bk	-
Razem				-	-	-	-	-
7.2. Spełnienie wymogów prawnych w zakresie jakości powietrza (zadania w ramach celu 7.1. i 7.3.)								
7.3. Ograniczenie emisji substancji gazowych i pyłowych								
7.3.1.	Modernizacja drogi 688002S w Rudniku	2010 - 2013	Gmina Rudnik	41	2 800	0	0	środki własne
7.3.2.	Dofinansowanie do zadań na drogach realizowanych przez	2010-2013	Powiat	300	500	400	100	Środki

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Koszty [tys. PLN]				Źródło finansowania
				2010	2011	2012	2013	
Cel długookresowy do 2017 roku								
Cel krótkookresowy do 2013 roku								
Zadanie								
	powiat i województwo		Raciborski/ GDDKiA					własne/powiatu/województwa
7.3.3.	Realizacja zadań na drogach wewnętrznych	2010-2013	Gmina Rudnik	410	200	400	400	-
7.3.4.	Ograniczenie emisji ze źródeł komunikacyjnych poprzez modernizację/ poprawę stanu technicznego dróg.	2010-2013	Gmina Rudnik	bd	bd	bd	bd	-
7.3.5.	Modernizacja dróg dojazdowych do pól.	2010 - 2013	Gmina Rudnik	bd	bd	bd	bd	-
7.3.6.	Kontrola uciążliwych źródeł zanieczyszczeń		Gmina Rudnik Starostwo Powiatowe w Raciborzu WIOŚ	bk	bk	bk	bk	-
7.3.4.	Kontrola podmiotów gospodarczych w zakresie emisji zanieczyszczeń do powietrza.		Starostwo Powiatowe w Raciborzu WIOŚ	bk	bk	bk	bk	--
7.4. Ograniczenie zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii								
7.4.1.	Opracowanie planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe z uwzględnieniem racjonalizacji zużycia energii i promowania rozwiązań zmniejszających zużycie energii na obszarze gminy.	2010 - 2013	Gmina Rudnik	bd	bd	bd	bd	-
7.4.2.	Termomodernizacje budynków użyteczności publicznej	2010 -2013	Gmina Rudnik	bd	bd	bd	bd	-
7.5. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie ochrony powietrza								
7.5.1.	Działania promocyjne i edukacyjne w odniesieniu do kształtowania pozytywnych postaw mieszkańców w zakresie poszanowania energii.	2010 - 2013	Gmina Rudnik	bk	bk	bk	bk	-
7.5.2.	Działania promocyjne i edukacyjne w odniesieniu do uświadamiania mieszkańcom zagrożenia jakie stanowi spalanie odpadów w piecach domowych.	2010 - 2013	Gmina Rudnik	bk	bk	bk	bk	-
7.5.3.	Stworzenie i utrzymanie systemu informowania mieszkańców o aktualnym stanie zanieczyszczenia powietrza oraz jego wpływie na zdrowie.	2010 - 2013	Gmina Rudnik	bk	bk	bk	bk	-
Razem				751	3 500	800	500	
8. OCHRONA WÓD								
Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania								
8.1.Zapewnienie dobrej jakości wody pitnej oraz ochrona jej ujęć								

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Koszty [tys. PLN]				Źródło finansowania
				2010	2011	2012	2013	
Cel długookresowy do 2017 roku								
Cel krótkookresowy do 2013 roku								
Zadanie								
8.1.1.	Wprowadzenie i respektowanie ograniczeń w zagospodarowaniu terenu w obszarach zasilania ujęć wody do picia.	2010 - 2013	Gmina Rudnik	bk	bk	bk	bk	-
8.1.2.	Utrzymanie, remont i rozbudowa sieci wodociągowej.	2010 - 2013	Gmina Rudnik	150	150	50	50	środki własne
8.1.3.	Szczegółowe rozpoznanie i inwentaryzacja studzien na obszarze gminy (w tym nieczynnych) i opracowanie działań w zakresie eliminowania ryzyka dla wód podziemnych.	2010 - 2013	Gmina Rudnik właściciele studni	bk	bk	bk	bk	-
8.1.4.	Wprowadzenie i respektowanie ograniczeń w zagospodarowaniu terenu w obszarach zasilania ujęć wody do picia.	2010 - 2013	Gmina Rudnik	bk	bk	bk	bk	-
Razem				150	150	50	50	-
8.2. Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych								
8.2.1.	Budowa systemu kanalizacji sanitarnej w miejscowości Rudnik.	2010 - 2013	Gmina Rudnik	2 400	3 300	1 000	1 000	środki własne, środki UE, fundusze celowe
8.2.2.	Budowa kanalizacji sanitarnej dla Gminy Rudnik	2010-2013	Gmina Rudnik	bd	bd	bd	bd	-
8.2.3.	Budowa kanalizacji deszczowej	2010-2013	Gmina Rudnik	100	100	100	100	-
8.2.2.	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków i wdrożenie harmonogramu wywozu nieczystości płynnych i osadów ściekowych z przydomowych oczyszczalni.	2010 - 2013	Gmina Rudnik	bk	bk	bk	bk	-
8.2.3.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscach, gdzie instalowanie sieci kanalizacyjnej jest ekonomicznie nieopłacalne.	2010 - 2013	osoby fizyczne przedsiębiorcy prywatni	bd	bd	bd	bd	-
8.2.4.	Ograniczenie splotu zanieczyszczeń powierzchniowych z rolnictwa: - stosowanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej - promocja „Programu rolno środowiskowego”.	2010 - 2013	WODR	bd	bd	bd	bd	-
8.2.5.	Prowadzenie bieżącej rejestracji i kontroli odprowadzania ścieków, w tym bieżąca identyfikacja właścicieli nielegalnych podłączeń do kanalizacji deszczowej, wydawanie i egzekwowanie odpowiednich decyzji administracyjnych.	2010 - 2013	Gmina Rudnik	bk	bk	bk	bk	-

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Koszty [tys. PLN]				Źródło finansowania
				2010	2011	2012	2013	
Cel długookresowy do 2017 roku								
Cel krótkookresowy do 2013 roku								
Zadanie								
8.2.6.	Ograniczanie splywu zanieczyszczeń powierzchniowych z rolnictwa poprzez stosowanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej oraz promocję „Programu rolnośrodowiskowego”.	2010-2013	WODR	bd	bd	bd	bd	-
Razem				2 500	3 400	1 100	1 100	-
9. ODDZIAŁYWANIE HAŁASU								
Zapewnienie sprzyjającego komfortu akustycznego środowiska.								
9.1. Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców.								
9.1.1.	Systematyczne wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej.	2010-2013	Gmina Rudnik	bd	bd	bd	bd	-
9.1.2.	Wprowadzanie zapisów do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego sprzyjających ograniczeniu zagrożenia środowiska hałasem.	2010-2013	Gmina Rudnik	bk	bk	bk	bk	-
9.1.3.	Stosowanie technologii ograniczających emisję hałasu do środowiska.	2010-2013	Przedsiębiorcy	bd	bd	bd	bd	-
Razem				-	-	-	-	-
10. ODDZIAŁYWANIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH								
Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym.								
10.1 Tworzenie stref wolnych od zagrożenia promieniowaniem elektromagnetycznym.								
10.1.1.	Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego zapisów dot. pól elektromagnetycznych.	2010-2013	Gmina Rudnik	bk	bk	bk	bk	-
10.1.2.	Preferowanie mało konfliktowanych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego.	2010-2013	Gmina Rudnik	bk	bk	bk	bk	-
10.1.3.	Ustanawianie w razie potrzeby obszarów ograniczonego użytkowania terenu.	2010-2013	Powiat Raciborski	bk	bk	bk	bk	-
Razem				bk	bk	bk	bk	-
Razem wszystkie zadania				3 401	7 050	1 950	1 650	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie AWPOŚ (projekt).

W roku 2014 Gmina Rudnik planuje ponieść 1650 tys. zł na budowę systemu kanalizacji, budowę wodociągu i remonty dróg.

Tabela 17. Harmonogram realizacji przedsięwzięć w latach 2010 – 2017.

Lp.	Zakres przedsięwzięcia	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1.	Przeprowadzenie inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gminy.								
2.	Bieżąca konserwacja zieleni gminie.								
3.	Objęcie ochroną prawną proponowanych pomników przyrody.								
4.	Eksponowanie cennych przyrodniczo obszarów poprzez publikację ulotek i broszur.								
5.	Wyznaczanie granic polno-leśnych na terenach przeznaczonych do zalesień.								
6.	Realizacja bieżących zabiegów pielęgnacyjnych zgodnie z potrzebami hodowlanymi.								
7.	Aktualizacja operatów urządzania lasów.								
8.	Propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody w gospodarstwach domowych przez działania edukacyjno-promocyjne (akcje, kampanie)								
9.	Szczegółowa analiza planowanych przedsięwzięć, dla których sporządzenie raportu oddziaływania na środowisko, jest wymagane pod kątem zapisów ograniczających negatywny wpływ na wody podziemne.								
10.	Zwiększenie skuteczności ochrony wód podziemnych przed przenikaniem zanieczyszczeń z powierzchni poprzez ochronę miejsc szczególnie wrażliwych, likwidacja nieczynnych ujęć wody.								
11.	Zapewnienie ciągłości rzek i potoków poprzez udrożnienie obiektów stanowiących przeszkodę dla migracji ryb (cieki wodne).								
12.	Wdrażanie systemu powiadamiania o zagrożeniach.								
13.	Promocja rolnictwa ekologicznego.								
14.	Kontrolowanie ilości zużytych nawozów i środków ochrony roślin.								
15.	Likwidacja punktowych źródeł zanieczyszczenia gleb.								
16.	Ochrona przed zainwestowaniem uniemożliwiającym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii								
17.	Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania zachowań w sytuacji wystąpienia nadzwyczajnego zagrożenia środowiska (np. powódź).								
18.	Informowanie społeczeństwa gminy o wystąpieniu awarii lub zagrożeń naturalnych.								
19.	Promowanie zachowań służących ograniczeniu niskiej emisji.								
20.	Upowszechnianie komunikacji zbiorowej.								
21.	Promowanie budownictwa stosującego materiały energooszczędne.								
22.	Modernizacja drogi 688002S w Rudniku								
23.	Dofinansowanie do zadań na drogach realizowanych przez powiat i województwo								
24.	Realizacja zadań na drogach wewnętrznych								
25.	Ograniczenie emisji ze źródeł komunikacyjnych poprzez modernizację/ poprawę stanu technicznego dróg.								
26.	Modernizacja dróg dojazdowych do pól.								

Lp.	Zakres przedsięwzięcia	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
27.	Kontrola uciążliwych źródeł zanieczyszczeń								
28.	Kontrola podmiotów gospodarczych w zakresie emisji zanieczyszczeń do powietrza.								
29.	Opracowanie planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe z uwzględnieniem racjonalizacji zużycia energii i promowania rozwiązań zmniejszających zużycie energii na obszarze gminy.								
30.	Termomodernizacje budynków użyteczności publicznej								
31.	Działania promocyjne i edukacyjne w odniesieniu do kształtowania pozytywnych postaw mieszkańców w zakresie poszanowania energii.								
32.	Działania promocyjne i edukacyjne w odniesieniu do uświadamiania mieszkańcom zagrożenia jakie stanowi spalanie odpadów w piecach domowych.								
33.	Stworzenie i utrzymanie systemu informowania mieszkańców o aktualnym stanie zanieczyszczenia powietrza oraz jego wpływie na zdrowie.								
34.	Wprowadzenie i respektowanie ograniczeń w zagospodarowaniu terenu w obszarach zasilania ujęć wody do picia.								
35.	Utrzymanie, remont i rozbudowa sieci wodociągowej.								
36.	Szczegółowe rozpoznanie i inwentaryzacja studzien na obszarze gminy (w tym nieczynnych) i opracowanie działań w zakresie eliminowania ryzyka dla wód podziemnych.								
37.	Wprowadzenie i respektowanie ograniczeń w zagospodarowaniu terenu w obszarach zasilania ujęć wody do picia.								
38.	Budowa systemu kanalizacji sanitarnej w miejscowości Rudnik.								
39.	Budowa kanalizacji sanitarnej dla Gminy Rudnik								
40.	Budowa kanalizacji deszczowej								
41.	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków i wdrożenie harmonogramu wywozu nieczystości płynnych i osadów ściekowych z przydomowych oczyszczalni.								
42.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscach, gdzie instalowanie sieci kanalizacyjnej jest ekonomicznie nieopłacalne.								
43.	Ograniczenie spływu zanieczyszczeń powierzchniowych z rolnictwa: - stosowanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej - promocja „Programu rolno środowiskowego”.								
44.	Prowadzenie bieżącej rejestracji i kontroli odprowadzania ścieków, w tym bieżąca identyfikacja właścicieli nielegalnych podłączeń do kanalizacji deszczowej, wydawanie i egzekwowanie odpowiednich decyzji administracyjnych.								
45.	Ograniczanie spływu zanieczyszczeń powierzchniowych z rolnictwa poprzez stosowanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej oraz promocję „Programu rolnośrodowiskowego”.								
46.	Systematyczne wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej.								
47.	Wprowadzanie zapisów do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego sprzyjających ograniczeniu zagrożenia środowiska hałasem.								

Lp.	Zakres przedsięwzięcia	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
48.	Stosowanie technologii ograniczających emisję hałasu do środowiska.								
49.	Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego zapisów dot. pól elektromagnetycznych.								
50.	Preferowanie mało konfliktowanych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego.								
51.	Ustanawianie w razie potrzeby obszarów ograniczonego użytkowania terenu.								
52.	Utworzenie i uruchomienie sortowni odpadów wielkogabarytowych i niebezpiecznych w Rudniku.								

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 18. Zestawienie szacunkowych nakładów finansowych na realizację Programu w latach 2010 – 2013.

Lp.	Obszar inwestowania	Zapotrzebowanie na środki finansowe [tys. zł]				Razem
		2010	2011	2012	2013	
1.	Ochrona przyrody	bd	bd	bd	bd	-
2.	Lasy	bd	bd	bd	bd	-
3.	Woda	2 650	3 550	1 150	1 150	8 500
4.	Powierzchnia ziemi	bd	bd	bd	bd	-
5.	Gospodarka zasobami źródeł odnawialnych	bk	bk	bk	bk	0
6.	Środowisko a zdrowie	bk	bk	bk	bk	0
7.	Powietrze atmosferyczne	751	3 500	800	500	5 551
8.	Gospodarka odpadami	68,5	66	68,5	bd	203
9.	Hałas	bd	bd	bd	bd	-
10.	Pola elektromagnetyczne	bk	bk	bk	bk	0
Razem		3 469,5	7 116	2 018,5	1 650	14 254

Źródło: opracowanie własne.

8 ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Warunkiem wdrożenia zapisów Programu jest pozyskanie środków finansowych na realizację poszczególnych zadań. Koszty planowanych przedsięwzięć są dużo większe niż możliwości finansowe gminy Rudnik, dlatego koniecznym jest pozyskanie źródeł zewnętrznych.

Źródła finansowania, które mogą być zaangażowane w realizację przedsięwzięć określonych w Programie stanowią:

- środki własne gminy (budżet),
- środki własne podmiotów gospodarczych,
- środki własne właścicieli gruntów,
- środki pochodzące z funduszy celowych NFOŚiGW oraz WFOŚiGW,
- fundusze unijne, a w szczególności Fundusz Spójności oraz fundusze strukturalne,
- kredyty i pożyczki udzielane w bankach komercyjnych,
- kredyty i pożyczki o oprocentowaniu preferencyjnym udzielane przez instytucje wspierające rozwój gmin i powiatów.

Duże znaczenie w finansowaniu działań związanych z ochroną środowiska będą miały środki finansowe Unii Europejskiej (fundusze strukturalne, Fundusz Spójności, Europejski Fundusz Społeczny, inicjatywy wspólnotowe, instrument finansowy LIFE+.

Tabela 19. *Możliwości finansowania zadań wyznaczonych do realizacji w Gminie Rudnik.*

Źródła finansowania / Priorytety środowiskowe	NFOŚiGW	WFOŚiGW	LIFE+	Program Intelligent Energy Europe	RPO WŚ	kredyty i pożyczki preferencyjne	Kredyty międzynarodowych instytucji finansujących	kredyty i pożyczki udzielane przez banki komercyjne	EFRR	Środki WIOŚ	PP OiZRL	POIiŚ
Ochrona przyrody												
Lasy												
Woda												
Powierzchnia ziemi												
Gospodarka zasobami geologicznymi												
Środowisko a zdrowie												
Powietrze atmosferyczne												
Gospodarka odpadami												
Hałas												
Pola elektromagnetyczne												

Źródło: opracowanie własne na podstawie APOŚ WŚ (projekt).

9 ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKIEM

Zarządzanie środowiskiem, które zostało opisane w POŚ Gminy Rudnik, uchwalonym w 2004 roku, pozostaje nadal aktualne.

Zarządzanie środowiskiem opiera się na podstawowych zasadach polityki ekologicznej.

Realizacja polityki ochrony środowiska opiera się na szeregu aktów prawnych, głównie prawa ochrony środowiska, prawa wodnego, ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, o ochronie przyrody, o odpadach, prawa budowlanego.

9.1 INSTRUMENTY ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKIEM

Instrumenty zarządzania środowiskiem dzielą się na:

- 1) instrumenty regulacji bezpośredniej:
  - regulacje ogólnoprawne,
    - ogólne,
    - problemowe
  - instrumenty prawno-administracyjne
    - zakazy i nakazy,
    - standardy,
    - pozwolenia,
    - proekologiczne procedury
- 2) instrumenty regulacji pośredniej.

Tabela 20. Instrumenty zarządzania środowiskiem.

INSTRUMENTY REGULACJI BEZPOŚREDNIEJ	
INSTRUMENTY OGÓLNOPRAWNE	
OGÓLNE	
	zapisy ustrojowe Konstytucji RP
	odpowiedzialność cywilna
	odpowiedzialność administracyjna
	odpowiedzialność karna za wykroczenia
	odpowiedzialność karna za przestępstwo
PROBLEMOWE	
	akty prawa określające elementy systemu zarządzania środowiskiem
krajowe	
	ustawa z dnia 27 kwietnia 2001Prawo ochrony środowiska
	ustawa z dnia 18 lipca 2001Prawo wodne
	ustawa z dnia 27 marca 2003 o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym
	ustawa z dnia 3 lutego 1995 o ochronie gruntów rolnych i leśnych
	ustawa z dnia 27 kwietnia 2001o odpadach
krajowe o charakterze szczegółowym	
	ustawa z 13 września o utrzymaniu czystości i porządku w gminie
	ustawa z dnia 11 maja 2001 o opakowaniach i odpadach opakowaniowych
	ustawa z dnia 11 maja 2001 o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi rodzajami odpadów oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej
	ustawa z dnia 30 lipca 2004r. o międzynarodowym obrocie odpadami
	ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym
	ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji
	ustawa z dnia 29 kwietnia 2009r. o bateriach i akumulatorach
unijne	
międzynarodowe	
INSTRUMENTY PRAWNO-ADMINISTRACYJNE	

ZAKAZY I NAKAZY	
zakaz emisji do środowiska substancji niebezpiecznych	
zakaz stosowania technologii niebezpiecznych dla środowiska	
Zakaz uruchamiania zakładów bez stosownych pozwoleń w zakresie środowiska	
nakaz konieczności usunięcia np. azbestu	
nakaz sporządzania ocen oddziaływania na środowisko (raport oddziaływania na środowisko)	
nakaz ograniczenia wielkości produkcji z uwagi na nadmierną emisję	
STANDARDY (NORMY)	
standardy produktowe	
standardy techniczno-technologiczne	
standardy właściwego postępowania	
POZWOLENIA ADMINISTRACYJNE	
pozwolenia na emisję pyłów i gazów do powietrza	
pozwolenia na wprowadzanie ścieków do wód lub powierzchni ziemi	
pozwolenia na wytwarzanie odpadów	
pozwolenia na powodowanie hałasu	
pozwolenia zintegrowane (wszystkie komponenty środowiska)	
PROEKOLOGICZNE PROCEDURY ADMINISTRACYJNE	
procedura postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko	
procedura postępowania w sprawie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko i obszaru Natura 2000	
procedura postępowania w sprawie trans granicznego oddziaływania na środowisko	
procedura dostępu społeczeństwa do informacji o środowisku	
procedura zapewnienia udziału społeczeństwa w ochronie środowiska	
procedura zapewnienia ochrony środowiska przy realizacji inwestycji	
INSTRUMENTY REGULACJI POŚREDNIEJ	
INSTRUMENTY EKONOMICZNE	
o charakterze danin publicznych	
opłaty i podatki	
opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska	
opłaty za emisję zanieczyszczeń	
opłaty użytkowe (produktowe i depozytowe)	
o charakterze rynkowym	
zbywalne prawa do emisji	
zachęty finansowe	
dotacje bezpośrednie i pośrednie	
zabezpieczenia finansowe	
zastawy ekologiczne	
ubezpieczenia ekologiczne	
gwarancje bankowe	
administracyjne kary pieniężna	
INSTRUMENTY DOBROWOLNEGO STOSOWANIA	
dobrowolne umowy	
dobrowolne procedury	
zalecenia ekologiczne	
INSTRUMENTY SPOŁECZNEGO ODDZIAŁYWANIA	
oddziaływanie edukacyjne	
dostęp do informacji o środowisku	
proekologiczny lobbying	
proekologiczny sponsoring	
nacisk społeczny	
działania komplementarne	

9.2 ZARZĄDZANIE GMINNYM PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA

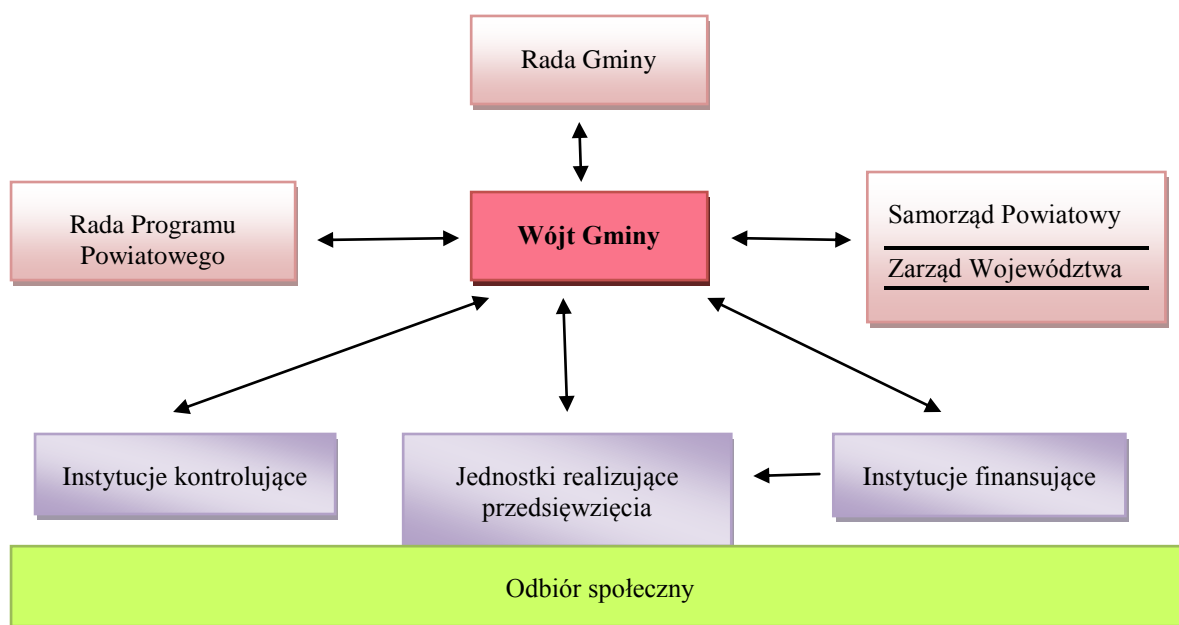
W celu realizacji założeń Programu koniecznym jest określenie jednostek wykonujących określone zadania. Z punktu widzenia pełnionej roli w realizacji Programu można wyodrębnić 4 grupy podmiotów w nim uczestniczących:

- 1) podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu,
- 2) podmioty realizujące wyznaczone zadania,
- 3) podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty Programu,
- 4) społeczność gminy jako główny podmiot odbierający wyniki działań Programu.

Główna odpowiedzialność za realizację Programu spoczywa na wójcie gminy, który składa Radzie Gminy co 2 lata raport z realizacji Programu.

Wójt współdziała z organami administracji rządowej i samorządowej szczebla wojewódzkiego i powiatowego, które dysponują instrumentarium wynikającym z ich kompetencji.

Rysunek 12. Schemat zarządzania Programem

Źródło: POŚ dla Gminy Rudnik na lata 2004- 2015.

10 MONITORING REALIZACJI PROGRAMU

Kontrola realizacji Programu wymaga oceny stopnia realizacji przyjętych w nim celów i działań, przewidzianych do wykonania w określonym terminie, ocenę rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami a ich wykonaniem oraz analizy przyczyn tych rozbieżności.

System monitoringu realizacji Programu ochrony środowiska składa się z podstawowych elementów:

- monitoring środowiska (poprzez analizę wskaźników charakteryzujących stan środowiska),
- monitoring wdrażania zapisów programu ochrony środowiska, a także jego przygotowania, oceny i aktualizacji (poprzez analizę tempa i stopnia osiągnięcia celów),
- monitoring społeczny (czyli poznanie opinii mieszkańców oraz ocena stopnia osiągnięcia celów społecznych, poprzez ankietyzację, panele dyskusyjne, skrzynkę mailową itp.).

Zgodnie z zapisami art. 18 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska, z wykonania programów organ wykonawczy gminy (wójt gminy) sporządza co 2 lata raporty, które są przedstawiane radzie gminy.

Raport z realizacji programu ochrony środowiska obejmuje:

- ocenę stopnia realizacji określonych w planie celów i kierunków działań,
- sprawozdanie z wykonanych zadań,
- zgodność wykonanych zadań z harmonogramem prac,
- sprawozdanie z realizacji harmonogramu finansowania założonych przedsięwzięć.

Raport będzie zawierać także informacje dotyczące zaistniałych zmian w aktach prawnych, a także w uwarunkowaniach zawartych w polityce ekologicznej państwa oraz w programach i planach wyższego szczebla. Zmiany takie będą powodować konieczność weryfikacji Programu i jego aktualizację.

W celu usprawnienia nadzoru nad realizacją Programu przyjęto wskaźniki odzwierciedlające stan środowiska i presję na środowisko oraz dokumentujące wpływ wykonania zadań wyznaczonych.

W tabeli 21 przedstawiono wskaźniki monitorowania realizacji Programu.

Tabela 21. Wskaźniki monitorowania założeń Programu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka miary	Stan na dzień 31.12.2009r.	Źródło danych
Jakość wód, gospodarka wodno-ściekowa, stosunki wodne				
1.	Zużycie wody w gospodarstwach domowych	m ³ /1 mieszkańca	23,5	BDR GUS
2.	Długość czynnej wodociągowej sieci	km	69,4	BDR GUS
3.	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	% ludności	94,6	BDR GUS
4.	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	0,6	BDR GUS
5.	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	% ludności	16	BDR GUS
6.	Liczba ludności obsługiwana przez oczyszczalnię ścieków	Liczba osób	400	BDR GUS
7.	Nakłady inwestycyjne na gospodarkę ściekową	tys. zł	bd	urząd gminy
Powietrze atmosferyczne				
8.	Wynikowa klasa stref ustanowiona w celu ochrony zdrowia dla PM10	klasa stref	C	WIOŚ
9.	Wynikowa klasa stref ustanowiona w celu ochrony zdrowia dla B(a)P	klasa stref	C	WIOŚ
10.	Wynikowa klasa stref ustanowiona w celu ochrony zdrowia dla NO ₂	klasa stref	A	WIOŚ
11.	Wynikowa klasa stref ustanowiona w celu ochrony zdrowia dla SO ₂	klasa stref	A	WIOŚ
12.	Wynikowa klasa stref ustanowiona w celu ochrony zdrowia dla CO	klasa stref	A	WIOŚ
13.	Nakłady inwestycyjne poniesione na poprawę jakości powietrza atmosferycznego	tys. zł	bd	urząd gminy
Gospodarka odpadami (wartość w 2008r.)				
14.	Odsetek masy zbieranych odpadów komunalnych w stosunku do masy powstających odpadów	%	89,0	GUS, wskaźniki
15.	Odsetek odpadów komunalnych zebranych selektywnie	%	6,9	GUS
16.	Odsetek mieszkańców gminy objętych umowami na odbieranie odpadów	%	99,0	urząd gminy
17.	Odsetek mieszkańców gminy objętych systemem selektywnego zbierania odpadów.	%	98,0	urząd gminy
18.	Liczba legalnych składowisk odpadów komunalnych nie spełniających wymagań technicznych.	%	0	UMWŚ, WIOŚ
19.	Odsetek składowanych bez przetworzenia zmieszanych odpadów komunalnych.	%	100	GUS
20.	Liczba czynnych składowisk odpadów komunalnych	szt.	0	UMWŚ, WIOŚ
21.	Ograniczenie składowania odpadów ulegających biodegradacji.	% w stos. do wytw. w 1995r.	bd	urząd gminy
22.	Wydzielenie odpadów niebezpiecznych z odpadów	% w stos. do całk. ich ilości w mieszc.	30	GUS, urząd gminy

	komunalnych.	odp. kom.		
23.	Poziom selektywnego zbierania odpadów (surowców wtórnych)	% w stos. do całk. ilości wytwarzanych odp. kom.	5,0	GUS, urząd gminy
24.	Poziom selektywnego zbierania odpadów wielkogabarytowych.	% w stos. do całk. ilości wytwarzanych odp. wielkogab.	30,0	GUS, urząd gminy
25.	Łączna przepustowość istniejących kompostowni odpadów zielonych.	tys. Mg/rok	0	UMWŚ, WIOŚ
26.	Masa wytworzonych komunalnych osadów ściekowych.	tys. Mg suchej masy	bd	GUS
27.	Odsetek komunalnych osadów ściekowych zagospodarowanych.	%	bd	GUS
Ochrona przyrody i krajobrazu				
28.	Powierzchnia lasów	ha	529,7	BDR GUS
29.	Ilość rezerwatów przyrody	szt.	0	urząd gminy
30.	Ilość parków krajobrazowych	szt.	0	urząd gminy
31.	Ilość obszarów chronionego krajobrazu	szt.	0	urząd gminy
32.	Ilość użytków ekologicznych	szt.	0	urząd gminy
33.	Ilość pomników przyrody	szt.	2	
34.	Powierzchnia obszarów Natura 2000	ha	0	GDOŚ
35.	Nakłady inwestycyjne na ochronę przyrody	zł	bd	urząd gminy
Powierzchnia ziemi				
36.	Powierzchnia użytków rolnych wg stanu na 31.12.2005.	ha	6 305	BDR GUS
Edukacja ekologiczna				
37.	Ilość kampanii edukacyjnych w zakresie ochrony środowiska	szt.	2	urząd gminy
38.	Nakłady inwestycyjne na edukację ekologiczną	tys. zł	bd	urząd gminy

Źródło: opracowanie własne

11 STRESZCZENIE W JĘZYKU NIETECHNICZNYM

Program ochrony środowiska dla Gminy Rudnik na lata 2010 – 2013 jest dokumentem strategicznym, zawierającym wyznaczone cele i kierunki polityki ekologicznej.

W Programie sformułowano:

- cele do osiągnięcia w perspektywie długoterminowej (do roku 2017) i krótkoterminowej (do roku 2013),
- priorytetowe kierunki działań niezbędne dla osiągnięcia tych celów,
- szczegółowy wykaz zadań do roku 2013.

Nadrzędnym celem Programu jest:

„Osiągnięcie zrównoważonego i trwałego rozwoju Gminy Rudnik poprzez zachowanie walorów środowiska przyrodniczego, poprawę jego stanu oraz rozwój infrastruktury ochrony środowiska.”

Metodyka opracowania

Z uwagi na brak jednoznacznej, ustawowej metodyki dokonania aktualizacji programów ochrony środowiska, zastosowano metodykę zaproponowaną przez wykonawcę.

Zastosowano metodykę właściwą dla planowania strategicznego.

Źródłem danych do sporządzenia niniejszego opracowania głównie były raporty o stanie środowiska wydawane przez organy inspekcji ochrony środowiska oraz dane zawarte w Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego w Katowicach.

Niniejszy Program sporządzono wyznaczając:

- 1) dane wyjściowe,
- 2) istniejące problemy,
- 3) propozycję strategii rozwiązania zidentyfikowanych problemów,
- 4) propozycję zadań do realizacji wyznaczonej strategii.

Krótką charakterystyka Gminy Rudnik

W rozdziale 3 scharakteryzowano gminę Rudnik pod kątem położenia gminy, danych demograficznych, sytuacji gospodarczej, geologii, hydrografii oraz warunków klimatycznych.

ZAŁOŻENIA OCHRONY ŚRODOWISKA W GMINIE DO 2017R.

W rozdziale 4 przedstawiono wykaz dokumentów, na których się oparto przy sporządzaniu niniejszego opracowania.

Wszystkie działania w sferze ochrony środowiska winny być spójne i wynikać z dokumentów wyższego szczebla tj. krajowego, wojewódzkiego oraz powiatowego. Ponadto, działania te muszą być zgodne z dokumentami poziomu lokalnego takimi jak „Strategia rozwoju gminy Rudnik na lata 2004 – 2015”, w której określono misję gminy jako „Najważniejszym celem, jaki wyznaczaliśmy sobie tworząc program działań, jest poprawa poziomu życia ogółu mieszkańców oraz powstrzymanie proces wyludniania wsi.

Określono również cel nadrzędny realizacji Programu oraz wyznaczono priorytety ekologiczne w gminie Rudnik.

Nadrzędnym celem Programu jest:

„Osiągnięcie zrównoważonego i trwałego rozwoju Gminy Rudnik poprzez zachowanie walorów środowiska przyrodniczego, poprawę jego stanu oraz rozwój infrastruktury ochrony środowiska.”

Priorytety ekologiczne:

1. Efektywna ochrona przyrody.
2. Osiągnięcie wymaganych standardów jakości powietrza atmosferycznego.
3. Poprawa jakości wód i zabezpieczenia przeciwpowodziowe.
4. Poprawa stanu gospodarki odpadami komunalnymi.
5. Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy.

Ochrona zasobów naturalnych

Rozdział ten został podzielony na podrozdziały, wyznaczone w celu ochrony zasobów naturalnych, do których należą:

- 1) ochrona przyrody,
- 2) ochrona i zrównoważony rozwój lasów,
- 3) racjonalne gospodarowanie zasobami wody,
- 4) ochrona powierzchni ziemi,
- 5) wykorzystanie siły wiatru.

W każdym z ww. podrozdziałów określono stan aktualny poszczególnego komponentu środowiska, na podstawie którego określono cele długo- (do 2017r.), krótkoterminowe (do 2010r.) oraz wyznaczono zadania (również rozdział 7 niniejszego opracowania), służące osiągnięciu wyznaczonych celów.

Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

Rozdział ten, podobnie jak poprzedni, został podzielony na podrozdziały, wyznaczone w celu poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego, do których należą:

- 1) środowisko a zdrowie,
- 2) jakość powietrza,
- 3) ochrona wód,
- 4) gospodarka odpadami,
- 5) oddziaływanie hałasu i pól elektromagnetycznych.

W każdym z ww. podrozdziałów określono stan aktualny w zakresie elementu środowiska, na podstawie którego określono cele długo- (do 2017r.), krótkoterminowe (do 2010r.) oraz wyznaczono zadania (również rozdział 7 niniejszego opracowania), służące osiągnięciu wyznaczonych celów.

Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji Programu

W rozdziale tym przedstawiono strategię działań na najbliższe 4 lata ze wskazaniem zakresu zadania, terminu realizacji, jednostki odpowiedzialnej, wykonawcy, planowanych kosztów oraz źródeł finansowania.

Źródła finansowania Programu

Przedstawiono potencjalne możliwości finansowania zadań, służących osiągnięciu wyznaczonych celów.

Zarządzanie środowiskiem

Przedstawiono założenia zarządzania środowiskiem z określeniem instrumentów zarządzania środowiskiem i schemat zarządzania niniejszym Programem.

Monitoring realizacji Programu

Kontrola realizacji Programu wymaga oceny stopnia realizacji przyjętych w nim celów i działań, przewidzianych do wykonania w określonym terminie, ocenę rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami a ich wykonaniem oraz analizy przyczyn tych rozbieżności.

System monitoringu realizacji Programu ochrony środowiska składa się z podstawowych elementów:

- monitoring środowiska (poprzez analizę wskaźników charakteryzujących stan środowiska),
- monitoring wdrażania zapisów programu ochrony środowiska, a także jego przygotowania, oceny i aktualizacji (poprzez analizę tempa i stopnia osiągnięcia celów),
- monitoring społeczny (czyli poznanie opinii mieszkańców oraz ocena stopnia osiągnięcia celów społecznych, poprzez ankietyzację, panele dyskusyjne, skrzynkę mailową itp.).

W rozdziale tym wyznaczono wskaźniki monitorowania realizacji Programu, w oparciu o które sporządzane będą, co dwa lata, raporty z realizacji Programu.

Baza informacyjna

Przedstawiono wykaz publikacji, materiałów i dokumentów, które wykorzystano przy sporządzaniu niniejszego opracowania.

12 BAZA INFORMACYJNA

1. Bank Danych Regionalnych GUS.
2. Branżowe strony internetowe.
3. Dane i informacje będące w posiadaniu Urzędu Gminy Rudnik.
4. Krajowa strategia ograniczania ilości składowanych odpadów ulegających biodegradacji, Ministerstwo Środowiska 2006.
5. Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010.
6. Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2007 -2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011 – 2014, Warszawa grudzień 2006r.
7. Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016.
8. II Polityka Ekologiczna Państwa, Warszawa czerwiec 2000.
9. Prognoza ludności na lata 2008 – 2035, GUS 2009.
10. Krajowy raport mozaikowy o stanie środowiska 2000-2009 - województwo śląskie, WIOŚ.
11. Raporty o stanie środowiska w województwie śląskim za lata 2000 – 2008, WIOŚ.
12. Czechowski D., Skrzypiec P., RDOŚ Katowice, Formy ochrony przyrody w województwie śląskim, w: Stan środowiska w województwie śląskim w 2008 roku, Woj. Śląski&WIOŚ, Katowice, 2009.
13. Rejestr form ochrony przyrody, RDOŚ Katowice, stan aktualizacji: 19 stycznia 2010 r.
14. Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013.
15. Program Małej Retencji dla Województwa Śląskiego.
16. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2004 r.
17. Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego – projekt.
18. Program ochrony powietrza dla województwa śląskiego.
19. Program ochrony środowiska przed hałasem województwa śląskiego – projekt.
20. Sprawozdanie z realizacji gminnego planu gospodarki odpadami stan na 31 marca 2006r.
21. Sprawozdanie z realizacji gminnego planu gospodarki odpadami za lata 2007 – 2008.
22. Uchwała Rady Gminy Rudnik Nr XVIII/167/04 z dnia 28.04.2004r. w sprawie uchwalenia „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Rudnik”.
23. Uchwała Rady Gminy Rudnik Nr XXIII/213/04 z dnia 01.12.2004r. w sprawie przyjęcia „Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Rudnik”.

24. Uchwała Rady Gminy Rudnik Nr XIV/105/07 z dnia 28 grudnia 2007r. w sprawie przyjęcia „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Rudnik na lata 2007 - 2015”.
25. Uchwała Rady Ministrów z dnia 29 grudnia 2006r. w sprawie „Krajowego planu gospodarki odpadami 2010”, M.P.06.90.946.
26. Uchwała Nr XXIV/237/2008 Rady Powiatu Raciborskiego z dnia 28 października 2008r. w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Raciborskiego na lata 2008 – 2011 z perspektywą do roku 2015”.
27. Uchwała Nr XXVI/260/2008 Rady Powiatu Raciborskiego z dnia 23 grudnia 2008r. w sprawie przyjęcia „Planu Gospodarki Odpadami dla Powiatu Raciborskiego na lata 2008 – 2011 z perspektywą do roku 2015”.
28. Uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego Nr 1 z dnia 17 lutego 2010r. w sprawie aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2020 poprzez przyjęcie Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego Śląskie 2020”.
29. Uchwała Nr III/37/3/2009 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 kwietnia 2009r. w sprawie przyjęcia aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami dla województwa śląskiego”.
30. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach (tekst jednolity: Dz. U. z 2007r. Nr 39 poz. 251 z późn. zm.).
31. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. Nr 25 poz. 150 z późn. zm.).
32. Ustawa z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 Nr 236 poz. 2008).
33. Ustawa z dnia 11 maja 2001r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (Dz. U. Nr 63, poz. 638 z późn. zm.).
34. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. Nr 180 poz. 1495 z późn. zm.).
35. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (tekst jednolity: Dz. U. z 2004r. Nr 3 poz. 2 z późn. zm.)
36. Ustawa z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.).